

ଜଗନ୍ନାଥନ ଛାନ୍ଦ

ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ

ପ୍ରକାଶକ
ପ୍ରାଚୀ ସମିତି, କଟକ

ମୂଲ୍ୟ ଅଠଅଣା ମାତ୍ର

ପ୍ରଥମ ମୁଦ୍ରଣ

ଏକ ସହସ୍ର

Copy right strictly reserved the Samiti

ଏକମାତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ

ପ୍ରାଚୀ ବୁକ୍ ଷ୍ଟାଲ

ଗଣେଶପାଟ, ପୋଃ ଅଃ ଚନ୍ଦ୍ରନାଗୋକ,

କଟକ

ମୁଖବନ୍ଧ

ପ୍ରାଚୀ ସମିତିର ବ୍ୟବହାରୀ ଶ୍ରୀମାନ୍ ବିଜୟଚରଣ ପ୍ରାୟ ବ ୪ ବର୍ଷ ତଳେ ଦାନକୃଷ୍ଣ ଦାସଙ୍କର ଜଗମୋହନ ଛନ୍ଦନ ଖଣ୍ଡେ ପୋଥି ଖୋଜିଆ ଅଞ୍ଚଳରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ମୋ ନିକଟ ପଠାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଏ ପୋଥିଟି ଜାଣି ଗାଣି ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଖେଦାରୁ ଅଧେ ନଷ୍ଟ । ସେ ଯାହା ହେଉ ଏହା ପାଇଁ ମୁଁ ଯତ୍ନପୂର୍ବକ ଭାବେ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲି କାରଣ ରସକଲ୍ଲୋଚନ ମୁଖବନ୍ଧ ଲେଖିବା ସମୟରେ ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥର ଅବଶ୍ୟକତା ହୋଇଥିଲା । ରସବିନୋଦର ରଚୟିତା ଦାନକୃଷ୍ଣଙ୍କ ରସକଲ୍ଲୋଚନ ରଚୟିତା ଦାନକୃଷ୍ଣଠାରୁ ପୃଥକ ରୂପେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରିଥିବା ସମାଲୋଚକଙ୍କ ମତ ପ୍ରାମାଣିକ ମଣି ମୁଁ ବହୁ ଶ୍ରମସ୍ଥଳାର ପୂର୍ବକ ଦାନକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରକାଶିତ ଗ୍ରନ୍ଥମାନ ତଳ ତଳ ପାଠ କରି ଅଭ୍ୟନ୍ତର ତଥା ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ପ୍ରମାଣ ବଳରେ ଉଭୟ ଗ୍ରନ୍ଥର ରଚୟିତାଙ୍କୁ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ରୂପେ ରସକଲ୍ଲୋଚନ ମୁଖବନ୍ଧରେ ଦର୍ଶାଇଅଛି । ସେ ସମୟରେ ଜଗମୋହନ ଛନ୍ଦ ପୋଥିଟି ହସ୍ତଗତ ହୋଇଥିଲେ ମୋତେ ଏତେ ଶ୍ରମ ବା ସମୟ ବ୍ୟୟ କରିବାକୁ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତା । ଦାନକୃଷ୍ଣ ରସବିନୋଦର ଦୁଇ ପ୍ରାଣରେ ନିଜର ଆତ୍ମ ପରିଚୟ ଦେଇ ଅଛନ୍ତି । ସେଥିରୁ ଜଣାଯାଏ, ସେ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖା ନଦୀତୀରସ୍ଥ ଜିଲ୍ଲାରେ ନଗର ସାମାର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଆଠଦଣ୍ଡ ପାଟ ମଧ୍ୟରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ସେ ଆଠଦଣ୍ଡପାଟ ତଟର ରାଜ୍ୟର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ । ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କର ନାମ ମଧୁସୂଦନ ତାଙ୍କ; ବର ଓ ଜାତିରେ କେହି ଜଣେ କବିରୁ ଲଭ କରି ନ ଥିଲେ । ଦାନକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଦାକ୍ଷୀ ଓ ଚରଣ ବିଷୟରେ କୌଣସି ପୁସ୍ତକ ପ୍ରମାଣ ନ ଥିଲେବୋଲି ରସବିନୋଦର ପ୍ରଥମ

ଅଧ୍ୟାୟରେ ସେ ସେ ଇଚ୍ଛିତ ପ୍ରଦାନ କରୁଅଛନ୍ତି ସେଥିରୁ ଜଣାଯାଏ
ଯେ ନାଟର ଭଲ କୁଟୁମ୍ବମାନେ ବାଣିଜ୍ୟ, ଗୃହ ଆଦି କାର୍ଯ୍ୟରେ
ନିରତ ଥିଲେ କିନ୍ତୁ ସମ୍ଭବତଃ ତାଙ୍କର ବାଲ୍ୟଶିକ୍ଷା ହେତୁ ଓ ପୂର୍ବଜନ୍ମର
ବାସନା ହେତୁ ସେ ବାଣିଜ୍ୟ ଗୃହ ଆଦି କାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କରେ ମନ ନ
ବଳାଇ ପାପତାପକୁଣ୍ଡ ଲୋକଙ୍କ ଉଦ୍ଧାର ନିମିତ୍ତ ସର୍ବଦା ଚିନ୍ତିତ
ଥିଲେ ।

ବାଣିଜ୍ୟ ଗୃହ କାର୍ଯ୍ୟମାନ । ଦୁଃଖର ଅନେକ ବିଧାନ ॥
କିଛିହିଁ ନ ଜାଣିଲି କରି । ହୋଇଲି କୁପୁରୁଷ ସର ॥
ଏସନ୍ତ ବୋଲି ପ୍ରତିଦିନେ । ବସିଣ ଭାଙ୍ଗିଥାଇ ମନେ ॥
ସଂସାର ଜନ ଉଦ୍ଧାରଣ । କିଛିହିଁ ନୋହିଲା କାରଣ ॥ ଇତ୍ୟାଦି

ଜଗତର ଲୋକ ନିମିତ୍ତ ହୃଦୟରେ ଭଗବତ୍ ପ୍ରେରଣାଜନିତ
ସ୍ତବନର ପ୍ରତିବନ୍ଧ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ତାଙ୍କ କବିତ୍ବମାନଙ୍କରେ ପରିହାସ
ହୁଏ ।

ଏବେ ମୁଁ କହୁଅଛି ଯାହା । ସୁଜନେ ହେତୁ କର ତାହା ॥
ଧର୍ମ କଥାକୁ ମନ ଦେଇ । ପାପକୁ ନ ବିଚାର କେହି ॥
ଜୀବନ ଥିବା ପରିଧନ୍ତେ । ପାପକୁ ରମ୍ଭ କର ଚିତ୍ତେ ॥
ଏ ଦେହ ନ ଥିବ ସର୍ବଥା । କେତେ ଦିନକୁ କେତେ କଥା
ପୃଥୀରେ ସେତେ ଝଟା ଥିଲେ । ସେମାନେ କେ ବୁଦ୍ଧେନଗଲେ
ପାପ ପୁଣ୍ୟର ସିନା ଦେହ । ଅତ୍ତତ ନ ରହିଲେ କେହି ॥
ଏ କଥା ଜାଣି କୃଷ୍ଣ ଦାସ । ପାପପଦ୍ମକୁ କଲ ଆଶା ॥

ରସବିନୋଦ ।

ଦାନକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅପ୍ରକାଶିତ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅମୃତ ସାଗରରେ :—

ଶରଣ ରାଶି ବାଜା ଜଗତେ । ଭୁଜ ଟେବୁଲ୍ ଜଗତ ହିତେ
ପାରିଲେ ସୁଜନ ଶରଣ ପଶ । ଅଶେଷ ଜନ୍ମର କଲୁଷ ନାଶ
ନୋହିଲେ ଆଉ ଭଲ ଗଢ଼ ନାହିଁ । ଏ ରବି ସାଗରୁ ତାରବ କେହି
ପାନକୃଷ୍ଣ ଦାସ କହୁଛୁ ଯାହା । ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଜନେ ଦେଉ କର ତାହା
ପାଦପଦ୍ମରୁ ଅନ ଗଢ଼ ନାହିଁ । ତେଣୁ କହୁଅଛୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ର ଦୋର

ଜଗମୋହନ ଶ୍ରଦ୍ଧ ଓ ରସ କଲ୍ଲୋଳରେ ଏହି ଶାନ୍ତର ଚକ୍ରିମାନ
ଅଛି । ଭକ୍ତ ଭାବରେ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ତାଙ୍କ ଆସନ ଅଛି ଉଚ୍ଚ ।
ତାଙ୍କର ଚକ୍ରି ଜ୍ଞାନମିତ୍ରା । ଭଗବତ୍ପୁରୁଷଜ୍ଞାନରେ ଯେ ନିଷ୍ଠା ରକ୍ତି—
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣରସ ମାଧୁରୀ ପାନରେ ଯେ ଯିକାନ୍ତିକ ନିଷ୍ଠା ପାନକୃଷ୍ଣକଠାରେ
ପରଦୃଷ୍ଟ ହୁଏ ତାହା ତାଙ୍କୁ ପରମ ବୈଷ୍ଣବର ଅସନରେ ଆସୀନ କରାଇ
ଅଛି । ମହାପୁରୁଷ ଶ୍ରୀ ଜନ୍ମେଥ ଦାସଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ଅଛି ବଡ଼ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର
ସେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲେ । ଏହା ରସକଲ୍ଲୋଳ ଓ ମଧୁରମଙ୍ଗଳର
ମୁଖବନ୍ଧରେ ଫୁଟିତ ହୋଇଅଛି ।

ପାନକୃଷ୍ଣଦାସ ରସବିନୋଦ ଗ୍ରନ୍ଥର ଅବତରଣିକାରେ ରସବିନୋଦ
ରଚନାକାଳ ଅବଧି ଯେ ଗ୍ରନ୍ଥ ମାନ ରଚନା କରିଥିଲେ ତାହାର
ତାଲିକା ଦେଇ ଅଛନ୍ତି । ଗୁଣସାଗର, ରସସମୁଦ୍ର, ସଂସାରବୋଧନ,
ଅମୃତସାଗର, ମୁକ୍ତିସାଗର, କଳୟୁଗଶାସ୍ତ୍ର, ପ୍ରସାଦସାଗର, ଜଗମୋହନ
ଶ୍ରଦ୍ଧ, ଜାମ୍ବବତୀଶ୍ରୀ, ବୃନ୍ଦାବନରାସ, କଂସବିଘ୍ନ, ଜ୍ଞାନସାଗର, ଧର୍ମସାଗର,
ଶ୍ରୀ ସ୍ବାସତ୍ୟକିଞ୍ଜସୁଦଳବିଘ୍ନ, ନାମରତ୍ନଗୀତା, ରସବିନୋଦ, ନାରାୟଣ
ବଧ, ରୁକ୍ମଣବଧ, ବାଣାସୁର ଯୁଦ୍ଧ, ଜ୍ଞାନଚୂଡ଼ାମଣି, ସ୍ତ୍ରୀପୁରୁଷ ଲକ୍ଷଣ,
ଭକ୍ତିସାଗର, ମହାମାସାଗର ଓ ଚଉଦଶାମାନ । ଏହି ତାଲିକାରୁ ବୁଝିବା
ଉଚ୍ଚିତ ନୁହେଁ ଯେ: ରସବିନୋଦ ପରେ ପାନକୃଷ୍ଣ ନାରାୟଣବଧ

ପ୍ରଭୃତି ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶାମାନ ଲେଖିଥିଲେ । ରସବିନୋଦ ଲେଖାବେଳକୁ ଏ ସବୁ ଲେଖା ହୋଇ ସରିଥିଲା । ରସବିନୋଦ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ସେମାନଙ୍କର ନାମୋଦ୍ଦେଶ ତାହାର ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ । ଯେଉଁ ସମାଲୋଚକମାନେ ତସ କହୋଲଙ୍କାରଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥ ତଥା ରଚନା ପଦ୍ଧତି ରସବିନୋଦଙ୍କର କୃତିମାନଙ୍କରେ ପରିଦୃଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କ ପୃଥକ୍ ରୂପେ ପ୍ରବଣ କରିଅଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଗ୍ରନ୍ଥର ସହଜଗଢ଼ିକନିତ ସମତା ପରିଦର୍ଶନ କରିବାରେ ଅସମର୍ଥ ହୋଇଅଛନ୍ତି । ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷଙ୍କର ଗ୍ରନ୍ଥଗତ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥାତ୍ମର ବିଶେଷାବଲ୍ଲଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପ୍ରତିଭୂତ ହୁଏ । ରସକହୋଲର ମୁଖବନ୍ଧରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇଅଛି, ଯେ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଅନୁରୋଧରେ ରଚନାର ଗତି ପୃଥକ୍ ରୂପ ଧାରଣ କରେ କିନ୍ତୁ ଗ୍ରନ୍ଥର ସହଜତାବ ତଥା ଝଙ୍କାର ସଙ୍ଗତ ଏକରୂପରେ ବିଦ୍ୟମାନ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ରସକହୋଲର ୧୨ମାନଙ୍କ ସହିତ ଜଗମୋହନ ଛନ୍ଦର କେତେକ ପଦମାନଙ୍କର ଭୁଲନା କରାଯାଉ ।

(୧) କଳହ କଲେ ବିଷ୍ଣୁକୁ ପୁତ୍ରପରସ୍ତେ ।

ଗମନ କଲେ ତା ପରିକ୍ରମାକୁ ପାଏ ।

ଶୋଇଥିଲେ ଯହିଁ ଦଣ୍ଡପ୍ରଣାମ ସମ ।

ଆମେଷ ଆହାର ଅଦ ଦବିଷ୍ୟ କର୍ମ ।

ଜଗ:—୧-୨୭

କରୁଥିଲେ ଗତି ପରିକ୍ରମାମତି କଳହ ପୁତ୍ରପରସ୍ତେ

କରନ୍ତେ ଆମେଷ ଆଦି ଦ୍ରବ୍ୟ ଗ୍ରାସ ଦବିଷ୍ୟ କର୍ମକୁ ପାଏ ।

କଲେ ନିଦ୍ରା ଯହିଁ ଦଣ୍ଡପ୍ରଣାମହିଁ ଫଳ ହୁଅଇ ପ୍ରାପତ ।

କଳତ୍ରାଦି ସ୍ବତ ଘେନିକରି ଭୃତ୍ୟମାନେ ଜୀବନ ମୁକତ

ର:ବ: ୨୪-୨୪/୨୫

(୨) ଖଲ ବଳ ମୂର୍ଖ ଲୋକଙ୍କୁ ଏ ସୁଖଦାୟକ ନୃହର ଦେବେଦେ
 ଚନ୍ଦ୍ର ଉଦେ ହେଲେ ଅକର୍ମଣିଲା ସେ ଲେଖେଡ଼େ ଦ୍ରବ୍ୟହୀନ ନୃହେ
 ବୋଧ ନୃହନ୍ତ୍ର

କ ଦେବ ତାହାକୁ କହିଲେ
 ମାତ୍ରମାର୍ଜାର ସର୍ପ ଫେଣ ନ ଧରେ ଯେତେ ପଦ୍ମତୋଳା ଗାଇଲେ ।
 ଜଗ:୪-୨୧

କଳାହର ଉଦେ ହେଲେ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ଦ୍ରବେ
 କେତେ ବେଳେ ଅକର୍ମଣିଲାକୁ ନାର ଦ୍ରବେ
 କୋମଳ କରି ଗାଇଲେ ପଦ୍ମତୋଳା ଗୀତ
 କରେ ମାତ୍ରମାର୍ଜାର ପଣୀ ପଣା ଉନ୍ମତ ।

ର:କ:୨-୩୨

(୩) ବଂଶୁକ କୁସୁମ ପାଟ କରବାଳ ରଙ୍ଗ କୋଷରେ ହୁଅଇ
 ଅଭିହୀ ବସାସ କରି ଦୁର୍ଜବର ଗୋଚରେ ଥାଇ ତା ଦେଇ
 ହେ ଜନେ

ଜଗ:୨-୨

ବଂଶୁକ ପାଟ କରବାଳ ତାହାର
 କରବାରୁ ରଙ୍ଗ କୋଷେ ତାହା ସଙ୍ଗ ସୁଖ ନୋହୁ ଅଛି କାହାର
 ର:କ:୧୨-୩

(୪) କୁଟୁମ୍ବୀ ଘନଜନ ମନ ପରାୟେ ଦବସ ହୋଏ ସନ୍ତପନ୍ତ

ଜଗ-୨-୨

କୁଟୁମ୍ବୀ ଘନଜନ ମନ ପରାୟେ ସନ୍ତାପି ହେଲେ ଏକା ଦିନେ
 ର:କ-୧୪-୩ ।

(*) କୃପଣକୁ ଲେଖା ସୁଦ୍ଧ କଲ୍ଲ ପ୍ରାଏ ଶ୍ରମହୁଁ ସିନା ରହବ ।

ଜଗ ୭-୨୯ ।

କୃପଣକୁ ଲେଖା ପ୍ରାୟେ ତାକୁ ଲଭ ଅଶା ଅନଳେ ମୁରୁହୁଁ
ପୋଡ଼ି ର:କ:-୩୨-୨୮ ।

(୨) ବନେ ବନାନଳ ଜଳନ୍ତି ପ୍ରବଳ ଫୁଟନ୍ତି ଦୃଶ୍ୟଜମାନେ
ଜଗ :-

ବନେ ବନ ଅଗ୍ନି ଦୃଷିଲେ ସଜନେ, କାହିଁ ଦୃଶ୍ୟଜେ
ଫୁଟନ୍ତି ର : କ; ୧୫-୩ ।

(୩) ଫେନ ଭଦଗାରି ଗନ୍ଧବ ବଇରି ଲେଟନ୍ତି ପଡ଼ି ପାଦପକେ ।
ଜଗ :-

କର୍ଦ୍ଦମରେ ପଡ଼ି ଫେନମୁଖେ ରଡ଼ି ଛଡ଼ନ୍ତି ଗନ୍ଧବ ବଇରି ।
ର : କ : - ୧୫-୫ ।

ପୁନଶ୍ଚ :- ମୟୂର ପୁଞ୍ଜ ଶୁଭ ତଳେ

ଭୟକୁ ପକାଇ ଭୁଜଙ୍ଗମ ଯାଇ ଶୟନ କରଇ ବିକଳେ
ଜଗ :-

କୁଶଳୀକୁଳ ଏହିରୂପେ କଳାପିକଳାପ ତଳରେ ରହଲେ
ଯାଇ ବିପଦକ ଅତପେ : - ର କ : ୧୫-୭ ।

(୮) ଜଗମୋହନର ୨ମ ଶ୍ଳୋର ୨୭ ପଦ 'ସହୃଦ ରସ-
କଞ୍ଚୋଳର ୩୫ଶ ଶ୍ଳୋର ୩୮ । ୩୨ ପଦ; ଜଗମୋହନର
୧୦ମ ଶ୍ଳୋ ସହୃଦ ରସକଞ୍ଚୋଳର ୧୭ମ ଶ୍ଳୋ ଓ
ଜଗମୋହନର ୧୫ଶ ଶ୍ଳୋ ସହୃଦ ରସକଞ୍ଚୋଳର ୧୫ଶ ଶ୍ଳୋ
ଭୁଲନା କଲେ ଏକ ଭବରଲେଖା ପରଦୃଷ୍ଟୁଏ ।

- (୯) କେତେକଦୃଶ୍ୟ ପଦର ବ୍ୟବହାରରେ ଦାନକୃଷ୍ଣଙ୍କର ସେ ବଶେଷକୁ ଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ତାହା ଉଦୟ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ପରିଦୃଷ୍ଟ ହୁଏ କଳାପୀ କଳାପ, ବାରଣ ବାରଣ, ଅନ୍ତକ ସଦାଚ, କଥା-ପ୍ରସଙ୍ଗ, ବରବାଣୀ, କଉପ, ପୁଷ୍ପବନ୍ତ, ଅନ୍ତପାଞ୍ଚ, ଶ୍ଵା, ପ୍ରବଳ, ବଟକ, ଇତ୍ୟାଦି ।
- (୧୦) ଦାନକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଚଉଁଛାମାନଙ୍କ ସହ ଜଗଦୋଦନ ଓ ରସ-କଞ୍ଚୋଳର ଅନେକାଂଶରେ ସମତା ପରିଦୃଷ୍ଟ ହୁଏ । ବାହୁଲ୍ୟ ବ୍ୟୟରୁ ଉଦାହରଣ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ନାହିଁ ।
- (୧୧) ରସକଞ୍ଚୋଳର ମୁଖବନ୍ଧରେ ପ୍ରସ୍ତାବସାଗର ବା ପ୍ରସ୍ତାବଦିରୁ ଓ ଧର୍ମସାଗର ସହିତ ରସକଞ୍ଚୋଳର ପଦମାନଙ୍କରେ ସମତା ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇଅଛି ।
- (୧୨) ବର୍ତ୍ତମାନ ଅମୃତ ସାଗର ବୋଲି (ଗୀତଗୋବିନ୍ଦର ଅର୍ଥ) ସାହା ରସବିନୋଦର ଅବତରଣିକାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ହୋଇଅଛି ତାହାର ୧୨ ଛନ୍ଦରୁ କେତକ ପଦ ନିମ୍ନରେ ଉଦ୍ଧୃତ ହେଲା । ତହିଁରେ ରସକଞ୍ଚୋଳିକାରଙ୍କ ଭାଷା ଓ ରଚନା ଶୈଳୀର ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଚୟ ପ୍ରଦାନ କରେ ।

ଭୁବଙ୍ଗୀ ଭଙ୍ଗିମା କେ ପାରେ ଜାଣି ।

କି ଶୋଭା ଦଶଇ ଲବଣ୍ୟ ଠାଣି ।

ଲୋଚନେ ଅଛି କି ମଦନ ବାଣ ।

ତହିଁକି ସୁନ୍ଦର ଅଞ୍ଜନ ଗୁଣ ।

କର୍ଣ୍ଣରେ ମାଣିକ୍ୟ କୁଣ୍ଡଳ ଶୋହେ ।

ଦେଖିଲୁ ଜନର ମନକୁ ମୋହେ ।

ରଞ୍ଜିମା ନୂତାରେ ରଞ୍ଜିମା ଫୁଲ ।
 ନାଗିକା ପୂଜାକୁ କି ଦେବା ଭୁଲ ।
 କଣେ ଶୋଭିତ କଉସୁର ମଣି ।
 କୋଟି କୋଟି ଚନ୍ଦ୍ରମାନଙ୍କୁ ଜଣି ।
 ବରକୋଳିଅ ମୁକୁତାରୁ ମାଲେ ।
 ଚଳ ଚଳ ପଦ୍ମ ହୃଦରେ ଲୁଲେ ।

ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରାଚୀ ସମ୍ପେଦିଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ହେବ । ଜାମୁବଣ ବଢ଼ା
 ବୃନ୍ଦାବନ ରସ, ମୁକ୍ତିସାଗର, ରୁକ୍ମଣବଧ, ବାଣାସୁର ଯୁଦ୍ଧ ପ୍ରଭୃତି
 ଗ୍ରନ୍ଥମାନ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାଚୀ ସମ୍ପେଦର ହସ୍ତଗତ ହୋଇ ନାହିଁ । ସେ
 ଯାହା ହେଉ ଜଗମୋହନସ୍ଥଳ ଓ ଅମୃତ ମାଗର ଏହି ଦୁଇ ଗ୍ରନ୍ଥଦ୍ୱାରା
 ସ୍ୱଳ୍ପ ପ୍ରତିପାଦିତ ହେଲା ଯେ ରସକଞ୍ଚୋଳର ରଚୟିତା ଓ ରସ-
 ବିନୋଦର ରଚୟିତା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଟନ୍ତି ।

କୌଣସି କୌଣସି ସମାଲୋଚକ କହନ୍ତି ଯେ ରସବିନୋଦକାର
 ଦାନବୃଷ୍ଟ ନାଚ ଧରଣର କବି, କାରଣ ରସବିନୋଦରେ ସେ ଲେଖି-
 ଅଛନ୍ତି, “ଅକ୍ଷର ଗଣିମ ନିମ୍ନରେ । ତେବେ ସେ ଲେଖିବ ପତରେ ।
 ଏ ସ୍ଥଳରେ ଅନ୍ୟ କେତେ ପଦଭୁବାର ନ କଲେ କବିଙ୍କ ଭାବ ସ୍ୱଳ୍ପ
 ଭାବରେ ପ୍ରତିପନ୍ନ ହେବ ନାହିଁ ।

ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ଚରଣକୁ ଚିହ୍ନ	ନବ ଅକ୍ଷର ପରଚ୍ଛନ୍ନ	
ଅଳ୍ପ ଅକ୍ଷର ହୋଇ ନାହିଁ	ଦଶ ହୋଇବ ଅବା କାହିଁ	
ଲେଖିବା ପରିବାର ଲେଖକ	ସେ ଯେବେ ହୋଇବ ବିବେକ	
ଅନୁରବରେ ଦେବ ମନ	ବିଚାର କରବା ଲେଖନ	
ଅକ୍ଷର ଗଣିମ ନିମ୍ନରେ	ତେବେ ସେ ଲେଖିବ ପତରେ	

ମନ ନୟନ ଏକ କରି । ଲେଖନ ମୁନେ ଦୃଷ୍ଟି ରର ।
ତେଜନୀ ନ ଟଳିବ ସେବେ । ଅକ୍ଷର ନିର୍ଭୀ ହୋଇ ତେବେ ।

X X X X X

ଏମନ୍ତ ଭାବେ ସେବେ ଲେଖି । ଏଥକୁ ଜଗନ୍ନାଥ ସାକ୍ଷୀ ।
ଲେଖ ଶବଦ ଗୋଳ ଗାତେ । ତତ୍ତ୍ୱ ନ ଦେବ ଅନ୍ୟ ଆଡ଼େ ।

ଆନନ୍ଦସ୍ତବ୍ଧ ପୂର୍ବର ଅଧିକାଂଶ କବିମାନଙ୍କ କୃତ୍ତିର ଅସମ ଅକ୍ଷର ବିନ୍ୟାସ ତଥା ଦାଣ୍ଡିତ୍ୱ ଦର୍ଶନରେ ଆନନ୍ଦସ୍ତବ୍ଧ ରବିସ୍ୟନ୍ତ ଲେଖକଙ୍କୁ ଏହା ପରିହାର କରିବା ନିମିତ୍ତ ସାବଧାନ କରିବା ଅଛି । କିନ୍ତୁ ସେହି ମାନେ ତାଙ୍କର ଉକ୍ତି ଉକ୍ତି ଦର୍ଶନରେ ତାଙ୍କୁ କଷ୍ଟରହିତ କବି (Laboured poet) ବୋଲି କହନ୍ତି ସେମାନେ କବିତ୍ୱର କାରଣ କଣ ତାହା ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଲଙ୍କାରିକମାନଙ୍କ ମତରେ ପ୍ରତିଭା, ବହୁଶାସ୍ତ୍ର ଦର୍ଶିତା ଓ ଅଭିଯାସ ଏହି ତିନି ଗୋଟି ମିଶ୍ରିତ ହୋଇ ସମସ୍ତେକତାରେ କବିତ୍ୱର ଏକ କାରଣ ରୂପେ ଗୃହ୍ୟତ । କେତେକଙ୍କ ମତରେ ପ୍ରତିଭାହିଁ କବିତ୍ୱର କେବଳ କାରଣ ଅଟେ । ତାହା ସତ୍ୟ, ବାଲକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କବିତା ରଚନା ତାହାର ନିଦର୍ଶନ କିନ୍ତୁ ସେହି ତିନିଗୋଟିକୁ କାରଣ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଅସମ୍ଭାବ୍ୟ ଏହି ସେ ତଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତମ ଶ୍ରେଣୀର କବିତା ରଚିତ ହୁଏ ।

ପ୍ରତିଭାରୁ କବିତ୍ୱ ଜାତ ହୁଏ । ଅଭିଯାସ ଯୋଗରେ କବିତ୍ୱ ପରି ବର୍ଦ୍ଧିତ ହୁଏ । କବିତ୍ୱର ଶୂରୁତା ନିଷ୍ପାଦନରେ ଦୃଢ଼ଭାବେ ପ୍ରଧାନ ଅଟେ ଦଣ୍ଡାବୃତ୍ତ୍ୟ କବିତ୍ୱ: — ପ୍ରତିଭା ଓ ପୂର୍ବବାସନାର ଅଭାବରେ ମଧ୍ୟ ଅଧ୍ୟୟନ ଓ ଶ୍ରମ ବା ଯତ୍ନରେ ସେକିତା ହେଲେ ବାଗ୍ଦେଶୀ କାହାର କାହାରକୁ ଅନୁପ୍ରାଣ କରନ୍ତି ।

ନ ବଦ୍ୟରେ ସଦ୍ୟପି ପୂର୍ବ ବାସନା ଗୁଣାନୁବନ୍ଧ ପ୍ରଦାନମୟମ୍
 ଶ୍ରୁତେନ ଘଟେନ ଚ ବାଗୁପାଶିତା ଧ୍ରୁବ ବସେତ୍ୟେବ ବମୟାନୁଗ୍ରହମ୍

ରସକନୋଦକାର ଶ୍ରମସ୍ତୀକାର କରି ଗ୍ରନ୍ଥ ଲେଖିଲେ ବୋଲି ସେ ମାତ
 ଧରଣର କବି ଏହା କହିବା ସମୀଚୀନ ନୁହେଁ । କାରଣ ରସକଣ୍ଠୋଳ
 ବାର ରସକଣ୍ଠୋଳର ୧୭ଶ ଛନ୍ଦ ୨୦ପଦରେ ଲେଖିଅଛନ୍ତି ।

କହୁଅଛି ସୁଜନମାନଙ୍କୁ ଏତେ ଯେ
 କୃପା କରିବ ମୋତେ ପ୍ରସନ୍ନ ଚିତ୍ତେ ହେ ।
 କଥ ଅନ୍ତରେ କଲି ଯେ ଗୀତ
 କେବେହେଁ ଏଥି ନ ଦେବ ଘାତ
 କବି ହେଲେ ତ ଜାଣିମ ଏଥି ଶ୍ରମହିଁ ସେତେ ହେ ।

ରସକଣ୍ଠୋଳକାରକ ଏ ଉକ୍ତିରୁ ଜଣା ପଡ଼େ ଯେ ସେ ବହୁ ଶ୍ରମ
 ସ୍ତୀକାର କରି ରସକଣ୍ଠୋଳ ଲେଖିଥିଲେ ତହିଁ କି ଯେ ମାତ ଧରଣର
 କବି ? ପରଶେଷରେ ବକ୍ରବ୍ୟ ଏହି ଯେ ଅନୁମାନକର ଅନୁଶୀଳନା ଓ
 ଅଲେଖନାର ଅଭାବରୁ ନାନା ଅଯୌକ୍ତିକ କଥା ସାହିତ୍ୟରେ ସ୍ଥାନ
 ପାଇଅଛି ।

ଶ୍ରୀ ଅର୍ତ୍ତବନ୍ଧୁ ମହାନ୍ତି

ସୁଗୀପତ୍ର

କ୍ଷେପ

ପୃଷ୍ଠା

ମୁଦ୍ରାବଳି

ପ୍ରଥମ ଛନ୍ଦ	୧
ଦ୍ୱିତୀୟ ଛନ୍ଦ	୧୨
ତୃତୀୟ ଛନ୍ଦ	୨୩
ଚତୁର୍ଥ ଛନ୍ଦ	୩୪
ପଞ୍ଚମ ଛନ୍ଦ	୩୯
ଷଷ୍ଠ ଛନ୍ଦ	୪୫
ସପ୍ତମ ଛନ୍ଦ	୫୪
ଅଷ୍ଟମ ଛନ୍ଦ	୬୦
ନବମ ଛନ୍ଦ	୬୮
ଦଶମ ଛନ୍ଦ	୮୩
ଏକାଦଶ ଛନ୍ଦ	୯୦
ଦ୍ୱାଦଶ ଛନ୍ଦ	୧୦୦
ତ୍ରୟୋଦଶ ଛନ୍ଦ	୧୦୭
ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଛନ୍ଦ	୧୧୪

ଶୁଦ୍ଧିପତ୍ର
ଟୀକା

ଜଗମୋହନ ଛାନ୍ଦ

ପ୍ରଥମ ଛାନ୍ଦ

ସଙ୍ଗ—ଗୁହସ

(ସଙ୍ଗମଭିଆସ ବାଣୀରେ ଗାଇବ)

ଆନନ୍ଦ-କଳ-ଚରଣେ ହୋଇ ଭଗତ ।
ଏକ ମନେ ଶୁଣ ଜଗମୋହନ ଗୀତ । ୧ ।
ଅଶେଷ କୋଟ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟେ ଉତ୍ତମ ।
ଏକ ସେତୁ ଅଛି ନାମ ସୁରୁଷୋତ୍ତମ । ୨ ।
ଭରତ ଶଶି ଶେଷରେ ଯିବୁ ପାରୁଣେ ।
ପଞ୍ଚ କୋଶ ଶଙ୍ଖ ଅକ୍ଷୟରେ ପ୍ରକାଶେ । ୩ ।
କେ କହୁବ ବଚନେ ସେ ସେଷ ମହିମା ।
ଯମ ନ ଲଘଇ ଯହିଁ ମୁକତି ସୀମା । ୪ ।
ଅଗତି ଲୋକର ସେହି ପରମ ଗତି ।
ଅନେକ ବିଚିତ୍ର କଥା ତହିଁରେ ଥାନ୍ତି । ୫ ।
କଳହ କଲେ ବିଷ୍ଣୁକୁ ସୁଦ୍ଧି ପରାଏ ।
ଗମନ କଲେ ତା ପରମାତ୍ମା ପାଏ । ୬ ।
ଶୋଇଥିଲେ ଯହିଁ ଦଣ୍ଡପ୍ରଣାମ ସମ ।
ଆମ୍ଭେ ଆହାର ଆଦି ଦ୍ରବ୍ୟେ କର୍ମ । ୭ ।

ଥାବର ଜଙ୍ଗମ ଜାତି ପଦଙ୍ଗମାନେ ।
 ଦେହାବସାନେ ବସନ୍ତି ପରମ ସ୍ଥାନେ । ୮ ।
 ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରଳୟରେ ସେହୁ ନୁହଇ ନାଶ ।
 ଅତୁଳନ୍ତା ଥଲ ଭୂମି ସଦା ପ୍ରକାଶ । ୯ ।
 ଶ୍ଵରପାଶେ ବେଢ଼ି ନଦୀ ସାଗର ରହେ ।
 କମ୍ବୁ କଟକକୁ ଝଳ ପରାସେ ଶୋହେ । ୧୦ ।
 ଚନ୍ଦ୍ରହରଥ ନନ୍ଦନ ଗର୍ବକୁ ଦଣ୍ଡି ।
 ଭୃତ୍ୟ ଅରମ୍ଭେ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି ମଣ୍ଡି । ୧୧ ।
 ବିଷ୍ଣୁ ଭୂପଯୋଗ ଫଳ ଫଳାଦି ତହିଁ ।
 ବଚନରେ କେତେ ତାହା ବଢ଼ିବ କହି । ୧୨ ।
 ଥାବର ଦେହକୁ ପାଇ ତାହାଙ୍କ ପର ।
 ନାହାନ୍ତି ଭକ୍ତବନ୍ତ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଧୀର । ୧୩ ।
 ବୈଷ୍ଣବ ପଣକୁ ତାଙ୍କ ପରାଏ ସେହି ।
 ବୈଷ୍ଣବ ହେଲେହେଁ ଲୋକେ ଶୋଚନା ନାହିଁ । ୧୪ ।
 ଶୀତ ଖରା ବରଷା ସେ ସବୁ ସହନ୍ତି ।
 ଅହର୍ନିଶେ ପ୍ରସାଦ ସୁମନ ବହନ୍ତି । ୧୫ ।
 ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ତାହାଙ୍କର ବାସନା ।
 ସେହି ଦେନ ବିଷ୍ଣୁର ସେ ପୀରଇ ଦିନା । ୧୬ ।
 ପଥକ ପାଳିବାବେ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ରତ ।
 ଫୁଲ ଫଳ ପତ୍ରାସନ କରନ୍ତି ଦତ୍ତ । ୧୭ ।
 ଶଶୁ ଝିଅ ଏକାକାର ହୁଁଜେ ବିଶ୍ଵାସ ।
 ଫଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠନେ ତାଙ୍କୁ କରନ୍ତି ଅର୍ପଣ । ୧୮ ।

ସହସ୍ର ପଣକୁ ଶତପାତ ସମ୍ପଦ ।
 ଅବରତ ହୋଇଥାନ୍ତି ମରୁତ-ବ୍ରତ । ୧୧ ।
 କହୁଲେ ନିଜ ପରିବ ତାଙ୍କ ଚରଣ ।
 କରୁଲେ ବୃଷେ ଅଛୁ ବୈଷ୍ଣବ ମତ । ୧୦ ।
 ଏହି ଘେନି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଛନ୍ତି ରହି ।
 ନେତ୍ରପଥେ ଦେଖି ଲୋକେ ହୁଅନ୍ତି ମୋହି । ୧୧ ।
 ଅନ ବୃକ୍ଷମାନଙ୍କର ଏ ଗୁଣ ନାହିଁ ।
 ମାରକ କଣ୍ଠର ଅଦି ଅବଗୁଣହିଁ । ୧୨ ।
 ଏଣୁ ତାହାଙ୍କର ନାହିଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବାସ ।
 ସାଧୁଙ୍କୁ ଦୁର୍ଜନ ସଙ୍ଗ ସଦୃଶେ ବିଷ । ୧୩ ।
 ଅମୃତ ଅହାର ସେ ନସ୍ତରେ ବହୁତ ।
 ଅମୃତ ସମ ଶୀତଳ ତହିଁ ଅମୃତ । ୧୪ ।
 ଅମୃତ କୁସୁମମାନ ଫୁଟନ୍ତି ତହିଁ ।
 ସିତ ଅସିତ ଲୋହିତ ବର୍ଣ୍ଣକୁ ବହି । ୧୫ ।
 ଅନେକ ଅମୃତର ପତଙ୍ଗମାନେ ।
 ଅନଳେ ବିହରନ୍ତି ସେ ଅମୃତ ସ୍ଥାନେ । ୧୬ ।
 ଅବଗାଦ ମାଟିକେ ହୁଅନ୍ତି ପବିତ୍ର ।
 ବିମଳ କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରସାଦୁଁ ଏ କି ଉଚିତ । ୧୭ ।
 ଯହିଁ ଜଳେ ପଡ଼ି ଧରେ ଜାଳ ଅଶ୍ରୁଜ ।
 ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରାୟେ ଗଦା ପଦ୍ମ ଶଙ୍ଖ ଅମୃଜ । ୧୮ ।
 ବିସ୍ତାର କରି କେତେ ତହୁଁବ ତାହା ।
 ବେଦ ବେଦାନ୍ତେ ଗୋଚର ନୋହିବ ଯାହା । ୧୯ ।

ପନ୍ତି ପନ୍ତି ହୋଇ ପୁର ଅନେକ ତହିଁ ।
 ଜନ୍ମାଜନ୍ମ ହୋଇଛନ୍ତି ବଲ୍ଲଭ ନାହିଁ । ୩୦ ।
 ସୁଧା-ଲେପମାନଙ୍କରେ ସୁନ୍ଦର ରହି ।
 ସହଜେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଜେମାଉ । ୩୧ ।
 ବିଚିତ୍ର ଚିତ୍ତରେ ବଡ଼ ଶୋଭା କେ ପାଏ ।
 ନିର୍ମଳ ହୃଦରେ ଅନୁରାଗ ପରାଏ । ୩୨ ।
 ବାତାୟନମାନେ ତହିଁ ବିଶନ୍ତି ଶୋଭା ।
 ବିଲେକନ ମାଷକରେ ନୟନ ଲେଖା । ୩୩ ।
 ନାଗରାଜ, ଗୁହଁ ବାରୁ ଏମନ୍ତ ବିଶେ ।
 କାମକାଣ୍ଡ ଦୁର୍ଗ ଦଣ୍ଡ ପରାୟେ କି ସେ । ୩୪ ।
 ରାଜମାର୍ଗମାନ ମହାଶୋଭାକୁ ପାଏ ।
 ଅବନୀ କାମିନୀ ଶିର ସୀମନ୍ତ ପ୍ରାଏ । ୩୫ ।
 ଗତାଗତ ଲୋକରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗହଳ ।
 ହରି ଚରିତ ଗୀତରେ ଅଛି ଚହଳ । ୩୬ ।
 ଅନେକ ବର୍ଣ୍ଣର ଲୋକେ ଅଛନ୍ତି ରହି ।
 ସେ ସାହାର କର୍ମକର୍ମମାନକୁ ବହି । ୩୭ ।
 ଏମନ୍ତ ସେଷରେ ଲୋକ ମହା ସମ୍ମତ ।
 ବିଜୟେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବ ନୃପତି । ୩୮ ।
 ଅପାରୁ ଅପାର ତା ମହା ମା ।
 ଅବହିଁ ଜାଣି ନାହିଁ ଯୁକ୍ତି । ୩୯ ।
 ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ଯେ ସେହି ।
 ତାଙ୍କ ସମ ହୋଇ ଯେ କେହି । ୪୦ ।

ଇନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ଅଦି ଯେତେ ଅମରଗଣ ।
 ଅଦିରତେ ତାହାଙ୍କ ଚରଣେ ଶରଣ । ୪୧ ।
 ସ୍ଥିତି ଅଦି ଅନୁର ସେ ଅଦି କାରଣ ।
 ସ୍ତ୍ରୀବର ଜଙ୍ଗମ କାଟି ପଡ଼ିଙ୍ଗ ପ୍ରାଣ । ୪୨ ।
 ଦେଲେହେଁ ଇଚ୍ଛାରେ ଚଉବର୍ଗ ଦଥନ୍ତି ।
 ତାହାଙ୍କ ପରି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ଦାନ ନାହାନ୍ତି । ୪୩ ।
 ତାହାଙ୍କ ହୃଦରେ ଯେତେ କରୁଣା ଅଛି ।
 ସମାନ କରିବାକୁ ତ ନ ଦିଶେ କିଛି । ୪୪ ।
 ସମୁଦ୍ରକୁ ବୋଲିବା ସେ ସଂସାରେ ଅଛି ।
 ମେରୁ ସେହି ରୂପେ ତେଣୁ ନୁହଇ କିଛି । ୪୫ ।
 ଅନନ୍ତ ନାମରେ କିଛି ଆକାଶ ଦିଶେ ।
 ମେଘ ଅବା ଜଳଧାର ସେହୁ ବରଷେ । ୪୬ ।
 ଅଶେଷ କରୁଣା କିଛି ନୁହଇ ଶେଷ ।
 ଲେଖ କହି ନ ପାରିନ୍ତି ଶେଷ ମହେଶ । ୪୭ ।
 କୋଟି କୋଟି ସୂର୍ଯ୍ୟ ସମ ନୋହେ ତେଜକୁ ।
 ଅହ୍ନାଦେ ଜିଣନ୍ତି ସେ କୋଟି ଚନ୍ଦ୍ରକୁ । ୪୮ ।
 ମାୟାରେ ସେହୁ ନାଗରମାନଙ୍କ ଗୁରୁ ।
 ମହା ଆରତେ ତାହାଲେ ଶୁଣନ୍ତି ଦୂରୁ । ୪୯ ।
 ନୃଶଂସ ବଂଶକୁ ସେ କରନ୍ତି ବିଧଂସ ।
 ଅଳପକେ ଅକାରକୁ ସେମନ୍ତ ହଂସ । ୫୦ ।
 ଦୁର୍ଗା ଲୋକମାନଙ୍କର ଦୁଖ ହରନ୍ତି ।
 ପ୍ରାତଃକାଳେ ଲୋକେ ତାଙ୍କ ନାମ ଧରନ୍ତି । ୫୧ ।

ସମସ୍ତ ଜୀବଙ୍କୁ ସଦାବର୍ତ୍ତି ଦିଅନ୍ତି ।
 ଅଗ୍ନିକୁ ଦୂର ଭାବେ ବଶ ହୁଅନ୍ତି । *୧ ।
 ଶତ୍ରୁ ଦୋଇ ଶରଣକୁ ସେବେ ଆସଇ ।
 ଅଭୟ ପଞ୍ଜରେ ପଶି ବୟ ନାଶଇ । *୩ ।
 ରସିକ ବିବେକ ମହା—ଧର୍ମଧ୍ୟାନୁ ।
 ସବୁ ଗୁପ୍ତେ ତାହାଙ୍କ ଚରଣ ଅମୃତ । *୪ ।
 ଅଶେଷନ୍ତ ପଣ ତାହାଙ୍କର ଏମନ୍ତ ।
 ଅଶ୍ରୁ କହନ୍ତି ମେରୁ ପବନ ମତ । *୫ ।
 କୃପା କଟାକ୍ଷରେ ସେ ଯାହାକୁ ଚାହାନ୍ତି ।
 କୋଟି ଇନ୍ଦ୍ର ପଦ ବିନ୍ଦୁ ତାକୁ ଦିଅନ୍ତି । *୬ ।
 ଶେଷ କରି ନୃତ୍ୟ ସେ ତାଙ୍କ ମହିମା ।
 ବ୍ରହ୍ମାକୁହିଁ ଅଗୋଚର ଯାହା ଗାରିମା । *୭ ।
 ଦ୍ରୁତଜନବସ୍ତ୍ର ସେ ଅନାଥ ପାହି ।
 ପଦ୍ମପାବନ-ବାନା ଅଛନ୍ତି ବହି । *୮ ।
 ଅପରାଧୀ ଅପରାଧ କରନ୍ତି କ୍ଷମା ।
 ଅତିହିଁ ବଡ଼ ପ୍ରଭୁ ସେ ବିଚିତ୍ର କର୍ମୀ । *୯ ।
 ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବ ନରପତି ପରାୟେ ।
 ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ଲୋକରେ ସମ ନାହାନ୍ତି ରାୟେ । ୧୦ ।
 ସବୁ ଗୁରୁ ସୁଖଭୋଗ ଜାଣନ୍ତି ସେହି ।
 ଶ୍ରୀବନ୍ତ ପ୍ରଭୁମାନଙ୍କର ଲକ୍ଷଣ ଏହି । ୧୧ ।
 କେ କହିବ ତାହାଙ୍କ ଶ୍ରୀବନ୍ତ ଲକ୍ଷଣ ।
 ଶ୍ରୀଚରଣ ଅଶ୍ଳୀଷଣ ଚିତ୍ତରେ ଜାଣ । ୧୨ ।

ଶୀତ ଖରା ବରଷା ଏ ବାର ମାସରେ ।
 କେତେ କେତେ ଭୁବ କରନ୍ତି ସଙ୍ଗରେ । ୨୩ ।
 ସୁନ୍ଦର ପଣକୁ କାମ ଦାସ ପରାସ୍ତେ ।
 ସହଜେତ ସେ ଦେବତାମାନଙ୍କ ରାସ୍ତେ । ୨୪ ।
 ବଳଭଦ୍ର ନାମେ ତାଙ୍କ ଅଗ୍ରଜ ଭ୍ରାତ ।
 ମହାବଳବନ୍ତ ମହାସୁନ୍ଦର ଶ୍ରେଷ୍ଠ । ୨୫ ।
 ମହା ପ୍ରତାପୀ ସେ ତାଙ୍କ ମହିମା ବଡ଼ ।
 ମୁସ୍ତକରେ ବହୁଥାନ୍ତି ନାଗେନ୍ଦ୍ର ଚୂଡ଼ । ୨୬ ।
 ଜଗତ ଧରବାରେ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦମ୍ଭ ।
 ଜଗତରେ ଯେହ୍ନେ ଏକା ରଜତ ସ୍ତମ୍ଭ । ୨୭ ।
 ମହାଶୟ ମାରଣେ ସେ ମହାପ୍ରବଳ ।
 ଶ୍ରୀକରତଳେ ବହନ୍ତି ଜଳ ମୁଷଳ । ୨୮ ।
 କାଦମ୍ବର ରସରେ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲୋଳା ।
 ଦୁମ୍ଭାର ପକାଉ ଥାନ୍ତି ଅରୁଣ ଡୋଳା ! ୨୯ ।
 କୁନ୍ଦେନ୍ଦୁ ଶଙ୍ଖ କର୍ପୁର କୁମୁଦ କାନ୍ତି ।
 ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ତାହାଙ୍କର ସମ ନୁହନ୍ତି । ୩୦ ।
 ରଜତ ପଦ୍ମ କୃଷ୍ଣ ମେଘ ପରାସ୍ତେ ।
 କଟକଟେ ନାଳାମ୍ବର ଶୋଭାକୁ ପାଏ । ୩୧ ।
 ଷ୍ଟିକ ପଦ୍ମ ଶୃଙ୍ଗ ପ୍ରାଏ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ।
 ଝୁଟ-କୋକନଦ ପ୍ରାଏ ନୟନରଙ୍ଗ । ୩୨ ।
 କୋଟି କୋଟି ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ନିଳେ ଶ୍ରୀମୁଖ ।
 ଅବଲୋକନ ମାତ୍ରକେ ପଳାଏ ଦୁଃଖ । ୩୩ ।

ଶ୍ରବନ୍ତୁ ଶ୍ରୀବଳରତ୍ନ ଶ୍ରୀରାଜ ସଙ୍ଗେ ।
 ରତ୍ନସିଂହାସନେ ଚଳେ ବିବିଧ ରଙ୍ଗେ । ୭୪ ।
 ଦେଖିବାକୁ ବେନି ଅଙ୍ଗ ଅମ୍ବାରେ ଏକ ।
 ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ନୀଳାଚଳ ନାୟକ । ୭୫ ।
 କମଳା ନାମରେ ତାଙ୍କ ପାଟ ମହୁଷୀ ।
 ତାହାଙ୍କ ମହିମା କେ କହିବ ବିଶେଷି । ୭୬ ।
 କୋଟି କୋଟି ଇନ୍ଦ୍ରାଦି କୁବେର ସମ୍ପଦ ।
 ଯାହା କଟାକ୍ଷକୁ ଅଗ୍ରେ କରି ଅଛନ୍ତି । ୭୭ ।
 ଅରପୃତାୟିନୀ ଅନୁପୂର୍ଣ୍ଣା ସେ ଦେବୀ ।
 ଅଷ୍ଟ ଅଭୟାର୍ଯ୍ୟ ପାଇ ଯାହାକୁ ଭାବି । ୭୮ ।
 ଦାରଦ୍ରୁ-ରଞ୍ଜନ ଭୃତ୍ୟଜନ-ବସ୍ତ୍ରାଳା ।
 ପ୍ରସନ୍ନଆନନା ପଦ୍ମବାସୀ ସୁଶୀଳା । ୭୯ ।
 ଜଗତ ଜନନୀ ଜଗମୋହନ ପ୍ରାଣ ।
 କେ ଅବା କହିବ ତାଙ୍କ ସୁନ୍ଦର ପଣ । ୮୦ ।
 ସେ ଯାହାକୁ କୃପା କଟାକ୍ଷରେ ଚାହିନ୍ତି ।
 ସମସ୍ତ ସୁନ୍ଦର ଯାକ ତହିଁ ଥାଆନ୍ତି । ୮୧ ।
 ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବ ନରପତିଙ୍କ ପାଦେ ।
 ନିରନ୍ତରେ ସେବା ସେ କରନ୍ତି ପ୍ରମୋଦେ । ୮୨ ।
 ଏମନ୍ତ ହୋଇ ଯହିଁରେ ଥୁବେ ଦମ୍ପତୀ ।
 ତହିଁ ଅପୂର୍ବ ଅବା କଉଁ ସମ୍ପଦ । ୮୩ ।
 ଯାହା ବୋଲେ ଧନପତି ଅଳଙ୍କାରାଥ ।
 ଅମରବିଘ୍ନର ପତି କୁଳଶାହାଥ । ୮୪ ।

ସେ ପ୍ରଭୁ ସମ୍ପର୍କ କେ କହିବାରେ ସମ ।
ଯାହା ନାମେ ପଢ଼ିବୁ ନ ଦଣ୍ଡେ ଯମ । ୮୫ ।

ଏ ସଂସାରେ ଯତ୍ନ ପ୍ରଭୁ କଥାପ୍ରସଙ୍ଗ ।
କାଳସର୍ପ ଅଘାତକୁ କଥାପ୍ରସଙ୍ଗ । ୮୬ ।

ଯାହା ନାମ ସୁନାଶୀର ଗଢ଼ ବାଟକୁ ।
ନ ଦିଅଇ ସଂସାର ସଂସାର ଭେଟକୁ । ୮୭ ।

ପକ୍ଷୀରାଜ ନାମେ ତାଙ୍କ ସେ ପାଟ ବାବୁ ।
ସାମ ବେଦ ଉଚ୍ଚାରଇ ଯାହା ଗଢ଼କୁ । ୮୮ ।

ସେ ବାବୁ ଅଗ୍ନେୟ ଯେବେ କରନ୍ତି ବିଜେ ।
ମନପବନ ଚକିତ ହୁଅନ୍ତି ଲଜେ । ୮୯ ।

ଅନୁଭ୍ରମ ପ୍ରାସାଦ ଦିଶଇ ସୁନ୍ଦର ।
ଅବଲୋକନେ ସମସ୍ତ ମାନସ ହର । ୯୦ ।

ସୁଧାଲେପେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର କରି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।
ବିଭବ କମରେ କରି ଦିଶେ ମଞ୍ଜୁଳ । ୯୧ ।

ବିଶ୍ୱକର୍ମାର ଯେ କର୍ମ ଗର୍ବ ଯାର ସେ ।
ଉପମାକୁ ନ ଦିଶେ ମାନସେ ମାନସେ । ୯୨ ।

ଯତ୍ନ ପ୍ରାସାଦ ମସ୍ତକ ପଦାକା ନେଷ ।
ଉଚ୍ଚ ସାଧ ଅସରଥେ କରଇ ଘାତ । ୯୩ ।

ନାଟୁଆ ହସ୍ତକ ହାଥ ପରାଏ ଗଢ଼ ।
ଉଚ୍ଚେ ଉଠି ପଡ଼ିବାରେ ଏମନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ର । ୯୪ ।

ଅସ ଯାଅ ବୋଲଇ କି ଅଭିଜନକୁ ।
ଏ ବାହାରେ ଅନ ନ ଅସଇ ମନକୁ । ୯୫ ।

ଅରତ ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଭୁ ଶରଣ ଦାତା ।
 ଏହି ଅନୁରୂପେ ନାନା ଠାରେ ବକତା । ୧୬ ।
 କେତେ ହେ କହୁବି ସେ ପଦାଳା ଚରଣ ।
 କହୁ ବସିଲେ ପଦ ହୋଇବ ବହୁତ । ୧୭ ।
 ବହୁତ ହେଲେ ନ ରୁଚଇ ଅମୃତ ।
 ଅମୃତୁଁ ଅଧିକ ଜଗମୋହନ ଗୀତ । ୧୮ ।
 ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବ ନରପତିଙ୍କ ସତ୍ତା ।
 ସୁଧର୍ମୀ ସତ୍ତାକୁ ବଳ ଦଶଇ ଶୋଭା । ୧୯ ।
 ଉତ୍ତମ କବି ପଣ୍ଡିତ ଗାୟକମାନେ ।
 ବନ୍ଦ ବନ୍ୟ ଶୁକ୍ଳଦେବ ପୁରାଣ ଗାନେ । ୨୦ ।
 ସେ ଯ.ନା ବିଦ୍ୟାରେ କୃତମୁଖ ସମସ୍ତେ ।
 ଅନ ବିଦ୍ୟାବନ୍ତମାନେ ଅଛନ୍ତି କେତେ । ୨୧ ।
 ବ୍ରାହ୍ମଣ ନିଯୋଗ ତାହାକର ଅନେକ ।
 ପଣ୍ଡା ପଣ୍ଡିତାଳକ ସାମନ୍ତ ସେବକ । ୨୨ ।
 ମନ୍ତ୍ରୀ ମାରକଣ୍ଡ ଶମ୍ଭୁ ବୃହାମଣୀକୁ ।
 ଚଣ୍ଡୀ ଭଇରବେ ଶଞ୍ଜା ନନ୍ଦ ଠାକୁ । ୨୩ ।
 ଏମନ୍ତେ ସେ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବ ନୃପତି ।
 କମ୍ବୁ କଟକରେ ମହାସୁଖେ ଅଛନ୍ତି । ୨୪ ।
 କ୍ଷମାଦାତା ଶୁଣତାଣୁ ଭଗତ ପ୍ରିୟ ।
 କାହାର ବିଷୟରେ ନୁହନ୍ତି ନିର୍ଦ୍ଦୟ । ୨୫ ।
 ଦୁଖୀଲୋକ ଜଣାଇଲେ ଅଗ ସୁଗତ ।
 ନ କହିଲୁ ଲୋକର ହୃଦୟ ଜାଣନ୍ତି । ୨୬ ।

ଅନ୍ଧ ବଡ଼ ବବେକ ସେ ଦେବାଧିକାରୀ ।
 ଅନ୍ଧେ ଜନମାନେ ଏକା ଭାବୁଛନ୍ତି ରକ । ୧୦୭ ।
 ଅବଶ୍ୟ ତାରବେ ସେ ଅନିତ୍ୟ ସ୍ଵପ୍ନାରୁ ।
 ଅନ୍ଧହିଁ ଦାରୁଣ କାଳଦଣ୍ଡ ହୁଏତାରୁ । ୧୦୮ ।
 ଦାନକୃଷ୍ଣ ବୋଲି ଲୋକେ କହନ୍ତି ନ କର ।
 କର ନ କର ଯେମନ୍ତ ଇଚ୍ଛା ତୁମ୍ଭର । ୧୦୯ ।
 ମଧୁମାଛି ମୃଗ୍ୟା ମଧୁ ହେଲେ ବାହାର ।
 ତାହା ନିବ କେହି ନ କରଇ ଆହାର । ୧୧୦ ।
 ପକ୍ଷୀ ଲାଭ ହେଲେ ପଦ୍ମ ସମ୍ଭର ପ୍ରିୟ ।
 ଏ କଥା ବିଶ୍ଵର ହୁଅ ଶୁଦ୍ଧ ହୃଦୟ । ୧୧୧ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ଛାନ୍ଦ

ଗୀତ—ବଲ୍ୟାଣ ଅହାର

(ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବାଣୀରେ ଗାଇବ)

ଅହେ ସାଧୁଜନମାନେ ଏବେ ଶୁଣ ଏକମନେ
ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବ ନରପତିଙ୍କ ନାତି
ରାତ୍ର ଥାଉଁ ଅପହୃତ ହୋଇ ମଲ୍ୟମକୁ ବଡ଼
ଉତ୍ସାହରେ ସିଂହାସନେ ବଜେ କରନ୍ତି
ଏଥୁଅନ୍ତେ ସେବକେ ଆସି
କବାଟ ଫିଟାଇ ଧୀରେ ରତରେ ପଶି । ୧ ।

ଯେ ଯାହା ସେବା ଅବୋର ରହନ୍ତି ସେ ପଟୁଶୁଆ
ମଲ୍ୟମ ହୁଅନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଜଗତପତି
ନବ ପଞ୍ଚକ ତତ୍ତ୍ଵପ ସମ୍ପଦ ଫେନ ସ୍ଵରୂପ
କାଠି ଲାଗି ନିମିତ୍ତରେ ଲାଗି ହୁଅନ୍ତି
ତହିଁ ଶାଫଲକୁ ଅନାଇ
ତତ୍ତ୍ଵେ ଉପରେ ବଜେ କରନ୍ତି ଯାଇଁ । ୨ ।

ଦାନ୍ତକାଠି ଗୁଆଗୁଣ୍ଡ ଲବଣୀ ତ୍ରିଫଳା ପିଣ୍ଡ
ସ୍ଵାସଜଳ ଦର୍ପଣ ଲୁଣ୍ଡ ଆଶନ୍ତି
ଖଟଣି ସାମନ୍ତମାନେ ଉଚିତ ବିଧି ବଧାନେ
କାଠି ଲାଗି ମାଜଣା ସେବାକୁ ବସନ୍ତି
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଜଗନ୍ନିବାସ
ବିବ୍ୟ ବାସ ଲାଗି ହୋଇ ହୁଅନ୍ତି ବେଶ । ୩ ।

ସେ ସୁବେଶ ଶୋଭା ଶୁଭ୍ର ଉପମା ନ ଦିଶେ କାହିଁ
 କେବଳ ମାତ୍ର ମୋହୁ ହୁଅଇ ମନ
 ବଚନକୁ ଅଗୋଚର ପୁଲକ ଉଠେ ଶରୀର
 ଅପଲକ ହୋଇ ରହେ ବେନି ନୟନ
 କଚିଟ ଖଣ୍ଡୁଆ ଦୋଷୋଜ୍ଞା
 ବଚିଟରୁ ବଚିଟ ସେ ଧର୍ମର ବୁଢ଼ା । ୪ ।

ସୁବର୍ଣ୍ଣ କେତକା ତୋର ଦଶଇ ଯେମନ୍ତ ତୋର
 ସେହି ରୂପେ କରଇ ସେ ମନକୁ ତୋର
 ମଣି କୁଣ୍ଡଳ ମେଖଳା କଚଟ ବାହୁଟ ମାଳା
 ଏକେ ଏକେ ମହାସୁଖପଦନ ପର
 ଯେଉଁ ବେଶେ ଦେବାଧର
 ସେହି ରୂପେ ଭାଇ ବଳଭଦ୍ରଙ୍କ ସଜ । ୫ ।

ଅନେକ ଭାବରୁ କର ଏକାବେଳେ ମାତି ସାର
 ଏକାବେଳେ ମହୋତ୍ସବେ ବଜେ ବରଣ
 ଏ ପୀତ ସେ ମାଳାମ୍ବର ଦେଲେହେ ମାତ୍ର ଅମ୍ବର
 ବାସ ଅନୁରୂପତେ ସେ ଲଗି ହୁଅନ୍ତି
 ଏକ ଅମ୍ବା ବେନି ଶରୀର
 ଏ ରୂପେ ସୁଦନ୍ତା ଉଦ୍ରା ଉଦ୍ରାଣୀ ଭାବର । ୬ ।

ଏମନ୍ତେ ସେ ଅବକାଶ ହୁଅନ୍ତେ ଜଗନ୍ନିବାସ
 ଅନେକ ଲୋକ ପଦେଇ ହୁଅନ୍ତି ଅସି
 କେ ଅଲଟ କେ ଶୁମର କେ ପଣା ନାନାପ୍ରକାର
 ଶାଶୀ ରବୀ ମନେ ନ ଦେଖି ବରଣୀ

ଅନନ୍ଦେ ଦର୍ଶନ କରନ୍ତି

ଅଶେଷ ଦୁରତ ଦୁଃସାମ ଦୂରନ୍ତି । ୭ ।

କେ ହରଷେ ନୃତ୍ୟ କର କେ ବୋଲନ୍ତି ହରି ହରି

ନିସ୍ତରଲି ନିସ୍ତରଲି କେ ଜୟେ ଜୟେ

ଏହି ପ୍ରକାରେ ଗହଳ ଚହଳ ଅତି ପ୍ରବଳ

ଶ୍ରୀ ଜଗମୋହନରୁ ସିଂହାସନ ଯାଏ

ଗାଲଗିରି ନବର ଯାକ

ପୂର ରହୁଥାନ୍ତି ନାନା ପ୍ରକାର ଲେକ । ୮ ।

ବ୍ରହ୍ମାଦି ଶଙ୍କର ଦେବେ ସେ ଯାହା ରକତ ଭାବେ

ଶୂନ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରାପ୍ତେ ଥାଆନ୍ତି

ଅନ ଅନ ଦେବାଦେବୀ ଧରି ମାନବଳ ଛବି

ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବଙ୍କ, ଦର୍ଶନ ପାଆନ୍ତି

ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ସେ ଶୋଭା

ଲଗିଥାଉ ଦେଖିବାର ସେ କାଳ ଶୋଭା । ୯ ।

ଅବକାଶ ଶେଷେ ତାକ ପାଡ଼ନ୍ତେ ବାହାର ଲେକ

ବେତ ଧରି ଦୁଆରେ ରହନ୍ତି ଦୁଆରୀ

ଗୋପାଳ ବଞ୍ଚଇ ନାମ ଶୀତଳ ଭୋଗ ଉତ୍ତମ

ମଣୋହି କରନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଶାରଙ୍ଗଧାରୀ .

ମଣ୍ଡା କୋର ଲବଣୀ ଦହି

ଶାକର ସର ପାୟୁଡ଼ି ଝିନ୍ଦାର ଖଇ । ୧୦ ।

ଏ ଅଦି ଅନେକ ଦ୍ରବ୍ୟ ମଣୋହି ବଢ଼ାଇ ଦେବ

ଅତମନ ସାରି ସେ ଶମ୍ଭୁଖ ପୋଛନ୍ତି

ଶ୍ରୀ ମହାପ୍ରସାଦ ଆଶେ ସେବକମାନେ ହରଷେ
 ସେ ଯାହା ଅନରୂପରେ ଯାଇ ଚାହାନ୍ତି
 ଚାହୁଁ ଛାନ୍ତି ଜଗଦୀଶ୍ଵର
 ଛମ୍ପୁରେ ସେ ଦେଉଥାଇ କୈବଲ୍ୟ କୁର । ୧୧ ।

ଅହା ସେ ସମୟ ଦେଖି ମନ ହୁଏ ମହାସୁଖୀ
 ମନ ସେ ଜାଣଇ ଜଗବନ୍ଧୁ ଜାଣନ୍ତି
 ଏହା ଦେଖୁ ଦେଖୁ ପ୍ରାଣୀ ଅବିବେକ ଭରୁ ପୁଣି
 ଭକ୍ତ ସମ୍ପର୍କକୁ ବଡ଼ କର ଗଣନ୍ତି
 ମାନବ ଶରୀରକୁ ପାଇ
 ଏଡ଼େ ସୁଖ ଥାଉ ମନ ଅନକୁ ଦେଇ । ୧୨ ।

ଜପ ଜପ ଦାନ ଖର୍ଚ୍ଚ ପ୍ରମାଣ ଏ ପରମାର୍ଥ
 କରୁଥିବ ଜଗନ୍ନାଥ ଦର୍ଶନ ଯାଏ
 ନାନା ହଟ ନଟ କୃଷ୍ଣ ସେବାଦି ବଶିଳ ବାଟ
 ଭୁବର ନିମନ୍ତେ ସିନା ନାନା ଭୂପାଏ
 ଅନ୍ଧାରକୁ ନାଶେ ପ୍ରଦୀପ
 ଅନନ୍ଦ-କନ୍ଦ ଦର୍ଶନେ କି ମହାପାପ ? । ୧୩ ।

ଏବେ ଶୁଣ ବିବ୍ୟ ରସ ସକଳ ଧୂପ ପ୍ରବେଶ
 ହେବା ସମୟରେ ଲୋକ ବାହାର ହୁଏ
 ପାଳ ପଣିଦାର ଯାଇ ସେ ଯାହା ସେବା ଜଗଇ
 ମଣୋହିରେ ବିଜେ ପ୍ରଭୁ ଦେବାଧିପତ୍ୟେ
 ନାହିଁ ନଡ଼ୁ କଦଳୀ ପୁଲୀ
 ନାନାରୂପେ ପିଠା ପୁଆରସକୁ ବଳ । ୧୪ ।

ଖେଳୁଛି ଦିବ୍ୟ ଅଭିଜ୍ଞା ଅନେକ ପ୍ରକାରେ ବଢ଼ା
 ବଢ଼ା ହୋଇ ଦିବ୍ୟ ବ୍ୟଞ୍ଜନାଦି ସେ ଯେତେ
 ଅଣେ ଅଣେ ବୋଲି ଡାକ ଆସକୁ ପାଶକୁ ଡାକ
 ନେଉଥାନ୍ତି ମହା ସୂପକାରେ ତା କେତେ
 ଯହିଁ ଦେବରାଜ ଭୁଗୁଡ଼ା
 ବାରିବାକୁ ତହିଁ ଶ୍ରୀରାମର ସୁତା । ୧୫ ।

ଧୂଆପ ଅନ୍ତେ ଟେବୁ ପଣିବା ଶେଷକୁ ଡୋର
 ଦେଉଥାନ୍ତି ଲୋକେ ଦେଖିବାକୁ ଅଳଭ
 ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଚକୋର ପ୍ରାଏ ହୋଇ ଏକତାନ ଲମ୍ବେ
 ଚବାଟ ପିଟିଲେ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେଖନ୍ତି ।
 ଜୟ ଜୟ ଶବଦ ଗୋଲ
 ପ୍ରତେ ହୁଏ ସେ ଜଳନିଧି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ । ୧୬ ।

ସେ ଅଳଭ ବନାପନା ଶ୍ରୀମୁଖ ଜ୍ୟୋତି ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା
 ଦେଖିବାର ଲାଗିଥାଉ ଜନ୍ମ ଜନ୍ମାନେ
 ଜନନୀ ଜଠର ଜଳେ ସ୍ନାନ ନାହିଁ ଆଉ ବେଳେ
 ଏମନ୍ତ ବର୍ଷର ମନ ନାଶନ ଚିତ୍ତେ
 ତହିଁ ହୁଏ ସାହାଣ ମେଲ
 ଆହା ସେ ସମୟ ସୁଖ ନାହିଁ ଦେଖିଲ । ୧୭

କେ କେତେ ରୂପେ ଜଣାନ୍ତି କେ କେତେ ସୁଦ୍ଧ ଶୁଣାନ୍ତି
 କେ କେତେ ପ୍ରକାରେ ତହିଁ କରେ ବୁଝାଇ
 ଯେତେ ଜଣାଇଲେ ବଳି ପଛ ହୋଇ ରହି
 ବୋଲିବାକୁ ଶକ୍ୟ ତହିଁ ନାହିଁ କାହାର ।

ସଦ୍‌ଜ୍ଞେ ତ ଅସ୍ତ୍ରାବଧାନା

ସବୁରି କଥା ଦେନନ୍ତି ଶ୍ରବଣ ଦେନି । ୧୮ ।

ଏମନ୍ତେ ଥୋକା ୧ ବେଳ ଭୂତାରେ ଭାଜେ ଗହଳ

ମଲ୍ୟମ ଦୋର ସୁବେଶେ ବିଜେ କରନ୍ତି

ବହୁତ ମୂଲ୍ୟ ଅମ୍ବର ଦିଶେ ଅତି ଅଜ୍ଞମ୍ବର

ଭୂତମ କରି ଶ୍ରୀମଙ୍ଗେ ଲଗି ହୁଅନ୍ତି

ପୁଲ୍ ଚୂଳ ମାଳ ସୁନ୍ଦର

ପଲ୍ଲୁ ଆଇ ହୃଦୟ ଦେଶିବା ଲେକର । ୧୯ ।

ଏମନ୍ତେ ବେର ବଢ଼ାଇ ସମସ୍ତ ଲୋକ କଢ଼ାଇ

ମଣୋହିରେ ବେନି ଭାଇ ବିଜେ କରନ୍ତି

ଭୂତମ ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଭଣ୍ଡର ମନରଞ୍ଜନ

ମହାସୁପକାରମାନେ ନେଇ କରନ୍ତି

ନାଡ଼ି ଲଡ଼ି ଡାଳିମ୍ବ ଗଜା

କାକର ଅଳସା କାନ୍ତି କଦଳୀ ରଜା । ୨୦ ।

ଦୃଢ଼ସୁନ ଶରସୁନ ଅମୃତର ରସାବଳୀ

ସୁନ ହଂସକେଳି ଆଦି କର୍ପୂରକେଳି

ଶିର ଶିରଶା ଅମୃତ ଦୁଧ ଗୋଟିକା ବହୁତ

ବସାଦଧି ଆଦି ଏଥୁ ଆଅନ୍ତି ମିଳ

ସର ଇଚ୍ଛ ପଇଡ଼ ନଦୀ

ଦିଉରସ ସଦୃଶ ସେ ମନ ବଳା । ୨୧ ।

ଟାକୁଅ ପାରିଜାତକ ଖଇରରୁଅ ଅନେକ

ଘୋଲ ବଢ଼ା ଆଦି କେତେ କେତେ ହୁଅନ୍ତି

ମହାସୁଅର ତା ନେଇ ଅସଇ ପନ୍ତରେ ଥୋଇ
 ପନ୍ତି ପନ୍ତି କରି ପନ୍ତିବନ୍ତି, ଥୁଅନ୍ତି
 ଏହିରୂପେ ଭୋଗ ଅପାର
 ମଣୋହ କରନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଜଗଦୀଶ୍ଵର । ୧୨ ।

ଏମନ୍ତେ ଦୁଇ ପ୍ରହର ଧୂପ ଶେଷ ଦେବବର
 ମଲ୍ୟମ ହୋଇ ସୁବେଶ ହୁଅନ୍ତି ପୁଣି
 ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ବନ୍ଧୁ ବଢାଇ ଦେବ ବନ୍ଧୁ
 ଛନ୍ଦି ବଢାବନ୍ତି ଲୋକ ହୃଦୟ ଜାଣି
 ପହଞ୍ଚିବା ବେଳ ଜାଣନ୍ତି
 ଖଟ ଶେଜ ଶେଜ ଖଟ ଲୋକେ ଆଣନ୍ତି । ୧୩ ।

ବିବିଧ ବନ୍ଧ ପିତୁଳ ବିଚିତ୍ର କମରେ ଝୁଲି
 ନାନା ରତ୍ନ ମଣି ମାଣିକ୍ୟରେ ମଣ୍ଡିତ
 ଯାର ତାରକ ତାରକୁ ତଦର୍ଶନ କରିବାରକୁ
 କରିବାରେ ଏକେ ଏକେ ମହା ପଣ୍ଡିତ
 କେ କହିବ ସେ ଖଟ ଶୋଭା
 ନଟ ହୋଇ ରହେ ମନ ନୟନ ଲେଭୁ । ୧୪ ।

ତଥୁପଟ୍ଟ ପାଟ ତୋଳ ବିବିଧ ବର୍ଣ୍ଣେ ମୁରୁଲି
 ଉପରେ ଶୁକଳ ଝୁଲି ବାସ ପକାଇ
 ଖଟ ଶେଷ ମେଢ଼ିକାପେ ଶେଜ ସଜାଇ ଏରୂପେ
 ଆସନ୍ତି ଦର୍ଶନ କରି ଅଲଗା ହୋଇ
 ପହଞ୍ଚନ୍ତି ଦେବାଧିଦେବ
 ଏଥୁଅନ୍ତେ ଶୁଣ ଶେଡ଼ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭବ । ୧୫ ।

ଅନେକ ଘନ ବୈଷ୍ଣବ ଅନାଥ ଅବଳା ଦେବ
 ଯୋଗୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଯାତ୍ରାକୁ ସେମନ୍ତ ଖଣ୍ଡା
 ଦଅନ୍ତି ତାକୁ ସେ ରୂପେ ଏ ବାହାରେ ନାନା ରୂପେ
 ଦଅନ୍ତି ଦୁର୍ଗା ଦରଦ୍ର ଉତ୍କଳ ପୁଣ୍ଡା
 ଦେବାକୁ ଏ କୈବଲ୍ୟ ଛନ୍ଦ
 ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବ ନୃପବର ସେ ପାସ । ୨୭ ।

ଅଉଁ ସେ ନ ଥିବ କାହିଁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ଦେଖିଲ ନାହିଁ
 ନୋହିଛି ନୋହିବ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଠାକୁର
 ଏହି ଘୋର ସିନା ଭାବେ ବ୍ରହ୍ମାଦ ଶଙ୍କର ଦେବେ
 କିଙ୍କର ମତକୁ ସୀତ୍ତକାର ଡାକର
 ଅମ୍ବେମାନେ ଏମନ୍ତ ଜଡ଼
 ଶଶବଜା ଦେହ ବହି ବୋଲାଇ ବଡ଼ । ୨୮ ।

ଏବେ ଅପହୃତ ଦେବା ପ୍ରସଙ୍ଗ ଶୁଣ କହିବା
 ଅସ୍ତ୍ର ଅତଳରେ ଦଳବନ୍ଧୁ ପ୍ରବେଶ
 କମଳ ହାସ୍ୟ ମୁଦ୍ରା କୁମୁଦ ମୁଦ ବିଦିତ
 ଚକ୍ରବାକ ଚକ୍ରବାଜା ସଙ୍ଗ ବିନ୍ୟାସ
 ଅନ୍ତରକୁ ହୋଇ ଦବସ
 ପୁରେ ପୁରେ ପ୍ରଦୀପ ପ୍ରତାପ ପ୍ରକାଶ । ୨୯ ।

ସନ୍ନ୍ୟାସ ସୁମରନ୍ତି ଦ୍ଵିଜେ ଦେବ ପୁରେ ଶଙ୍ଖ ବାଜେ
 ଘୋର ମନ୍ତ୍ର ତାରେ ସେ ଏମନ୍ତ କହଇ
 ଭିନ୍ନ ଲୋକେ ନାହିଁ ନାହିଁ ଅନାଥ ଲୋକକୁ ପାହି
 ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବରାଜ ପରାଏ ହୋଇ

ଏହା ଶୁଣି ଶ୍ରୀ ଦେବରାଜେ

ଅପହୃତ ହୋଇ ଅବକାଶରେ ଚଳେ । ୬୯ ।

ଅଳପ ନିଦ ଅଳସେ ନୟନ ଘୃମିତ ଦିଶେ

ଶ୍ରୀମୁଖଚନ୍ଦ୍ର ଦିଶଇ ଅତି ସୁନ୍ଦର

ଜନ ହୃଦୟ କୁମୁଦ କୁମୁଦ ସୁଖ ସମ୍ପଦ

ନୟନ ଚକୋରଙ୍କର ଆନନ୍ଦପୂର

ଜୟ ଜୟ ଶବଦ ଗୋଲ

ପ୍ରଭେ ହୁଅଇ ସେ ଶୀର୍ଷିକୁ ଉଠୁଲ । ୭୦ ।

ଧନେକ ଦାପ ଦହୁଡ଼ି ଜଳନ୍ତି ସେ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି

ରାନ୍ଧିଁ ଦବସ ପରା ହୋଇ ପ୍ରକାଶେ

ଚନ୍ଦ୍ରଦାପ ଅବା କେତେ ଚନ୍ଦ୍ର ଉଦିଆଇ ସତେ

ଚନ୍ଦ୍ର ଉଦେକାଳେ ଚନ୍ଦ୍ରଉଦିଆ ନାଶେ

ଏକେ ସେ ସେ ଜଗମୋହନ

ଆମୋଦେ ଆମୋଦ କରେ ଜଗତ ମନ । ୭୧ ।

ଅନେକ ଆଲଟେ ପଟା ଶୂନ୍ୟର ନୁହଇ ଲେଖା

ପଡ଼ିବା ଗହଳେ ପଶି ଯାଇ ନୁହଇ

ଅନେକ ଦୂରରେ ଥାଇ ଶୂନ୍ୟଲେ ଦର୍ଶନ ପାଇ

ପରମ ଆନନ୍ଦ ସୁଖ ମନକୁ ଦେଇ

ଦ୍ଵାରେ ଚନ୍ଦ୍ରଥାନ୍ତି ଦୁଆରୀ

ବଡ଼ ବଡ଼ ଯୋଡ଼ା ବେତ-ମାନକୁ ଧରି । ୭୨ ।

ଖଟ ଶେଷ ଲେକେ ଯାଇ ଖଟ ଶେଷ ଘେନିଯାଇ

ଯତ୍ନ କରି ସେ ଯାହାର ସ୍ଥାନେ ରଖନ୍ତି

ଗୁରୁଜୀ ସେବକ ନେଇ ଗନ୍ତା ଗୁରୁଜୀ ଖଟଇ
 ଖଟଣି ସାମନ୍ତମାନେ ସେବା କରନ୍ତି
 ଆଜା ସେ ସୁବେଶ ଚରିତ
 ସୁମରି ଭାବିଲେ ନାଶ ହୁଏ ଦୁରତ । ୩୩ ।
 ବିବିଧ କୁସୁମ ଗଭା ଦଶଇ କେମନ୍ତ ଶୋଭା
 ତାହା କେ ବଚନେ କହି କରିବ ଶେଷ
 ସହସ୍ର ମୁଖରେ ଶେଷ ସହସ୍ର ବର୍ଷରେ ଶେଷ
 କରି ନ ପାରିବେ ଯେଉଁ ଶୋଭାରୁ ଲେଖ
 ଆଜା ସେ ଶ୍ରୀମୁଖ ମଣ୍ଡଳ
 ଯାହା ଲାଗି ଶୋଭା ଅବତଂସ କୁଣ୍ଡଳ । ୩୪ ।
 ଯେଉଁ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ବୃଷଣ— ମାନଙ୍କର ବିବୃଷଣ
 ତହିଁ ନିକ ମଣ୍ଡଳକୁ ମଣ୍ଡଳ କରି
 କେବଳ ଭାବର ଅଙ୍ଗ ହେଲେ ଆଭରଣ ଭଙ୍ଗ
 ଆଉ କି ଅଧିକ ରାଜସମ୍ପଦ ଶିଖ
 ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କିଠି ବୃଷଣ
 ତଳୁ ନିଶା ଦଳ ବିଦୁ ପରାଏ ଜାଣ । ୩୫ ।
 ଏମନ୍ତେ ଅମୂଲ୍ୟ ବୋଣ ବଢ଼ାଇ ଜଗନ୍ନିବାସ
 ମଣୋହି କରନ୍ତି ସଙ୍ଗେ ଅଗ୍ରଜ ଦେବି
 ଅନେକ ରୂପେ ଅମୃତ ମଣୋହି ଦ୍ରବ୍ୟ ବହୁତ
 ସଜ୍ଜରସେ ରଚିଥାନ୍ତି ସିନ୍ଦୂରନିଳ
 କେତେ ଜା କହିବା ବିସ୍ତାର
 ମଣୋହି ଶେଷରେ ଯାହା ଲାଗି ନିସ୍ତର । ୩୬ ।
 ଭୋଗ ଶେଷେ ଆତମନ ବଢ଼ାଇ ଜଗମୋହନ
 ଶ୍ରୀମୁଖ ପୋଷ୍ଟ ବଢ଼ାଇ ବିଦ୍ଵିଆ ଲାଗି

ବଡ଼ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ବେଳ ବଡ଼ ଗହଳ ଚହଳ
 ଆହା ଜନ୍ମେ ଜନ୍ମେ ଆଉ ସେ ସୁଖ ଲାଗି
 ବିଷୟ ପ୍ରକାରେ ସଙ୍ଗୀତ
 ମାର୍ଗଦେଶୀ ମିଶି ଦେଉଥାଇ ବହୁତ । ୩୭ ।
 ତାଳ ମର୍ଦ୍ଦଳ ବଇଁଶୀ ଶାଶୀ ରବା ଯନ୍ତ୍ର ମିଶି
 ମଧୁର ସୁସ୍ୱର ଗୀତ ମୋହେ ମନକୁ
 ଗୁଡ଼ି ପ୍ରବଳ ପ୍ରବଳ ଶୁଦ୍ଧାନାଗ ଆଦି ବନ୍ଧ
 ଗୀତରେ ଟିଣାଇ ସ୍ୱର ଲପ୍ତମାନଙ୍କୁ
 କେତେରୂପେ କେ କରେ ଗାନ
 ଏକମନେ ସାବଧାନ ଜଗମୋହନ । ୩୮ ।
 ରଝିକ ନାଗର ବର ରମାକଣ୍ଠ-ମୋହିନୀର
 ଅତୁଲ୍ୟ ଅମୂଲ୍ୟ ମରକତ ନାୟକ
 ଅମର କୁମୁଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଅରକଣ୍ଠ ମୃଗଲତ୍ର
 ସମସ୍ତ ଲୋକଙ୍କ ଅନଳ ସୁଖ ଏକ
 ସବୁଠାରେ ସମାନ ଶୁଣି
 ଏମନ୍ତ ହୋଇ ଲୋକଙ୍କୁ ନ ଥିବ ପାହି । ୩୯ ।
 ସେମନ୍ତେ ସେ ପ୍ରଭୁ ପଣ ସେହି ଅନୁରୂପେ ଶୁଣ
 ଭୁଜବଳ ଅନୁରୂପେ ଦଅନ୍ତ ଦାନ
 ଏମନ୍ତ ନେଟ ଅକୃତ ଶୁଣିବାର ସେହିମନ୍ତ
 ଭବେ ବସ ଅଭାବକୁ ଅତିହିଁ ମାନ
 ଅନ୍ଧେ ଜନେ ସମସ୍ତେ ଡେଜ
 ଦାନକୃଷ୍ଣ ବୋଲେ ସେହି ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଭଜ । ୪୦ ।

ତୃତୀୟ ଛାନ୍ଦ

(ବଗ ବନ୍ଧ୍ୟାଣ ପଞ୍ଚତାଳ)

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ସୁସାଧୁ ଜନେ
ଅନନ୍ତ ମନ ହୋଇ ଏକତାନେ ।
ଭୁଲ୍ଲଗି ହୋଇ ସନ୍ଧ୍ୟାଧୂପ ବେଳ
ବଡ଼ଣିଆରେ ବିଜେ ଜଗଦୀଶ ।
ବିଚିତ୍ର ବାସ କର୍ପୁର ହେଉଛି
ବିଚିତ୍ର ଲଗି ହୁଅନ୍ତି ସେ କାହିଁ ।
ଏଥୁ ଭାବୁଛୁ ଚତୁଷମ ଲଗି
ଗୁହଁ ସେ ଥାନ୍ତି ଲୋକେ ଯାହା ଜଗି
ଚିତ୍ତରେ ହେଉଥାଇଁ ଯେଉଁ ସୁଖ
ମନ ଜାଣଇ ଜାଣେ ପଦ୍ମମୁଖ । * ।
ଛଇଲବର ପଣରେ କେ ସରି
ପରଦରଶ ଶ୍ରୀନ ପଦନ କର ।
ଅନେକ ଫୁଲ ଅନେକ ପ୍ରକାରେ
ଆସି ସେ ଥାଇ ଅନେକ ଯନ୍ତ୍ରରେ ।
ଅନେକ ପ୍ରକାରେ ତାଙ୍କ ବାସନା
ଏ ଦେନ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ଲଗନ୍ତି ସିନା ।
ଅହା ସେ ଧନ୍ୟ କର୍ପୁର ଜାଇ ।
ଅଧର ତଳେ କି ଭାଗ୍ୟରୁ ଥାଇ ।
କେ ରହେ ଶିରେ କେ ରହେ ହୃଦରେ
କେ ରହେ ଲଲାଟ ପଟ ଚିତ୍ତରେ । ୧୦ ।

କେ ଯାଇ ଲାଗେ ଅଭୟ ଚରଣେ
 କେ ରହେ କରେ ସୁବାସନ ଗୁଣେ ।
 କାହିଁକି ତପ କଲେ ସେ ସୁମନେ
 କୈବଲ୍ୟ ଦାନା ଘେନନ୍ତି ସୁମନେ ।
 ଏକେ ଛଇଲ ଫୁଲବନୋଦୟ
 ଫୁଲ ବେଶରେ ଫୁଲୁ ଥାଇ ହୁଅ ।
 ଫୁରୁଣାରେ ଲୋକେ ନେଷି ମୁମର
 ପାଇ ଲୋରେ ଚମ୍ପି ନୋହେ ଅନ୍ତର ।
 ଫୁଲରେ ଅଛି ବଡ଼ ସରଗ
 ନାନାରୂପେ ଫୁଲେ କରନ୍ତି ଭୋଗ । ୧୫ ।
 ଗର୍ଭକୁ ଆଦି ବେଞ୍ଚିତ ଲମ୍ବିତ
 ଚୂଳମାଳରେ ସଜଜେ ବିଦିତ ।
 ଫୁଲରେ ଶୁଭବିଧି ଅଭରଣ
 ଅବିଧି ବଳ ଆରୋପ କ୍ଷେପଣ ।
 ଫୁଲର ଭାବ ଜାଣନ୍ତି ସେହି
 ଫୁଲକୁ ସ୍ବେଦେ କରଅଛୁ ବିହୁ ।
 ଫୁଲ କୁଣ୍ଡଳ, ଫୁଲରେ ମୁକୁଟ
 ଫୁଲ ଅଙ୍ଗଦ କଳଶ ପ୍ରକଟ !
 ଫୁଲେ ଫୁଲେ ଦ୍ବାର ପଦକ ଶୋହେ
 ଫୁଲ ଅଳଙ୍କାର ଜଗତ ମୋହେ । ୧୦ ।
 ଫୁଲକୁ ଭୁଲ ନୋହଇଟି କେହି
 ଫୁଲାରବିନ ନେଷି ଥାନ୍ତି ବିହୁ ।
 ଫୁଲ ଛନ୍ଦ ଫୁଲ ପଣା ଚୁମର

ଫୁଲ ଗୁଲୁଆ ଆଲଟ ଫୁଲର ।
 ଫୁଲ ବିଚରଣ ହୁଏ ଶେଷରେ
 ଫୁଲ ବୁଝି ଦେବ କରନ୍ତି ଶିରେ ।
 ଫେଡ଼ି ବା କେତେ କହୁବ ମୁଁ ତାହା
 ଫଳା ମରୁର ମାଲଗିର ନାହା ।
 ଶ୍ରୀ ବଳରାମ ଦେବ ହୋଇ ଏହି ବେଶ
 ବାରୁଣୀ ବାସରେ ଅଛି ଆବେଶ । ୨୫ ।
 ରଜତ ପଦ୍ମ ଅଙ୍ଗ ସୁନ୍ଦର
 ନୃପତି ନେତ୍ର ଅଛି ମନୋହର ।
 ଶିରରେ ପଶୀମଣି ଯେ ବିରଜେ
 ତଥୁ ଉପରେ ଫୁଲଚୂଳ ସାଜେ ।
 କଚଟ ବାହୁଟ ହାର ପଦକ
 କୁଣ୍ଡଳ ଆଦି ଫୁଲରେ ସୃଷ୍ଟିକେ ।
 ଶ୍ରୀମୁଖ ବେଢ଼ିଣ ଅଳଙ୍କାରନ୍ତି
 ଅଛି ସୁନ୍ଦରୁ ସୁନ୍ଦର ଦଶନ୍ତି ।
 ଆହା ସେ ଶୋଭା ଅଛି ଅଲକ୍ଷ୍ୟ
 କେ ଅଛି ତାହାକୁ କରବା ଲକ୍ଷ୍ୟ । ୨୬ ।
 ଏମନ୍ତେ ବେନି ଭାଇ ବେଶ ହୋଇ
 ଶ୍ରୀକର୍ଣ୍ଣର ଚୂର ଅଧରେ ଦେଇ ।
 ଅଳପ ମନ ହସ ହସ ହୋଇ
 ଅନ୍ତର ଦୃଷ୍ଟି ଲୋକକୁ ପକାଇ ।
 ବିଜୟେ ଚନ୍ଦ୍ର ସିଂହାସନ ପରେ
 ଲୋକ ପ୍ରତିଆଶ ରହେ ସମ୍ଭରେ ।

ବଡ଼ ଶିଖାର ହୁଅନ୍ତେ ଗୋବିନ୍ଦ
 ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି ଅପସରା ଚୂନ ।
 ତାଳ ମର୍ଦ୍ଦଳ ଯନ୍ତ୍ରରବା ଧରି
 ସୁସରେ ଗୀତ ଗାବନ୍ତି ସୁନଞ୍ଚ । ୩୫ ।
 ନାଗରାଜ ଅଭିନବ ବୟସୀ
 ନାଗର ମନମାନକୁ ବଡ଼ଣୀ ।
 ନୃତ୍ୟ ଗୀତରେ ଅତି କୁଶଳତା
 ତାଳମାନ ଗ୍ରହ ଲୟରେ ଜାତା ।
 ଗଜବୀଣା ସମସ୍ତେ ଦେ ତହିଁ
 ଗଜବୀଣୁ ଦେଲେ ପାତନ୍ତି ମୋହି ।
 ସୁନଞ୍ଚ ଜଗତସ୍ତମୋହିନୀ
 ଜଗମୋହନ ଅନୁଗ୍ରହ ଦେନ ।
 ନଉତି ନଞ୍ଜବ ନପାତଦୁଶା
 ନ ସୁଳା ନ କୁଶା ଅପୂର୍ବାଲକ୍ଷା । ୪୦ ।
 ଉକ୍ତ କୁଚରରେ ସର ଏ ଭ୍ରାତା
 ନିତମ୍ବବତୀ ଅତି ମନୋହରୀ ।
 ସୁନେଶୀ ସୁଗୁରୁ ସୁପଦ୍ମମୁଖୀ
 ସର୍ବାଙ୍ଗସୁରୀ ବନକଟାକ୍ଷୀ ।
 ସୁକେଶୀ ସୁବେଶୀ କେ ମଦାଳସୀ
 କେ କନ୍ଦର୍ପକେଳିକଳାଲକ୍ଷୀ ।
 ମଉପିତଭ୍ରାଣୀ କେ ମନ୍ଦହାସୀ
 କେ ସୁଖରାଶି ମନମୋହଣୀ ।
 କାହାକୁ ଦେଖି ନ ତଳଇ ପାଦ

କେ ଶୁଣିଲେ କାମ କରେ ପ୍ରମାଦ ॥
 କେ ଦୃଷ୍ଟିରେ ବଶ କରଇ ମନ
 କେ ପୁଣ୍ୟ ଦିଅଇ କହୁ ବଚନ ।
 କେ ନୟନ କୋଣେ ଶୁଣିଲେ ସଙ୍ଗେ
 ବିକାଇ ପକାଇ ମଦନ ବାଣେ ।
 କାହାର ଭୁରୁଭଙ୍ଗର ଶୁଭୁଷା
 ଦମ୍ଭବସନ ନାଶନ କରୁଣା
 ଏକେକ ପ୍ରମାଦ ମଦନେ ରତା
 ମୋହୁ ପାରନ୍ତି ମହା ଉଦ୍ଧୃତେଇ ।
 ବନ୍ଧୁବାଣୀ କହୁ ନାଥା ପୁଲ୍ଲଭ
 ହେଲେ ମନକୁ ନିଅନ୍ତି ମନାଇ । ୫୦ ।
 ମୋହୁନା ନାନା ବିଳାସ ରସେ
 ମୋହନ୍ତି ମନକୁ ବିବିଧ ରସେ ।
 କେ ବେଣୀ ବନ୍ଧ କେ ଲେଟଣୀ ଜୁଡ଼ା
 ଗାଢ଼ରେ ଗାଢ଼ ପ୍ରତି ଘରକୁଡ଼ା ।
 କାଳିନୀ ଜଳେ ଦଂସପନ୍ତି ପ୍ରାୟେ
 ମୋହୁ ସୀମନ୍ତୀ ଅଛୁ ଶୋଭା ପାଏ ।
 ଝଲକଇ ଝିଲିଝିଲ ଅଳକା
 ଝଟଇ ଲଗାଇ କାମ ରେଳକା ।
 ଗଣେ ମଣିମୟ କଣ୍ଠେ ଦର୍ପଣ
 ନ କରେ କାହା ମନକୁ ଉର୍ପଣ । ୫୧ ।
 ପଲ୍ଲ ପ୍ରମୋଦ ଝଲକ ଝଲକା
 ତମ୍ବାକଳ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠରେ ମୁଦ୍ରିକା ।

ନାସାରେଣ ମୋକ୍ଷମଣି ବସଣି
 ନେତ୍ର ପଡ଼ିଲେ ମନ ନୁହେଁ ଅଣି ।
 କମ୍ପୁ କଷେ କଣ୍ଠବୁଦ୍ଧି ଶୋନ୍ମେ
 କରେ କଳଣ ବୁଡ଼ି ତାଡ଼ି ବାହେ ।
 ବିଦିତ ଭଲକ ଭାଲେ ବିରଜେ
 ବଧୂଳା ଅଧରେ ତାମ୍ବୁଳ ସାଜେ ।
 ଖଞ୍ଜନଜିତ ନୟନେ ଅଞ୍ଜନ
 ରଞ୍ଜି କି କରେ ନୟନ ରଞ୍ଜନ । ୨୦ ।
 ଗୋଡ଼ରୁ ଘାଘୁଡ଼ି ବଳା କାହାର
 ଧୂନରେ ଜନ୍ମାଏ କୁସୁମଗର ।
 ରଣରଣକ ରଣ ରଥ ପ୍ରାୟେ
 ଝଲକ ଦିଶଇ ସବୁର ପାୟେ ।
 ବିଶେଷ କେତେ ବା କହିବ ତାହା
 ବିବେକ ନ ରହେ ଚାହିଁଲେ ଯାହା ।
 ଏକେତ ସେ ଜଗମୋହନ ଘର
 ତହିଁ ପୁଣି ଜଗମୋହନ ପୁର ।
 ଏଥୁ ସେ କରନ୍ତି ଜଗମୋହନ
 ଆଉ କଥା ତାକୁ ଝକଡେ ଗହନ । ୨୧ ।
 କାହାର ତାର ତାର ତାର କଲ ।
 କରେ ଇତି ମାତ୍ରକେ ତରଳ ।
 କେ ହାବଭବ ଅନୁଭବ ରସେ
 ଅନେକ ପୁଣି ଅମୃତ ବରଷେ ।
 ନାନାରହେ ଫୁଲ ସୁବର୍ଣ୍ଣଭା

ଚଳିଲା ପ୍ରାୟେ ଦଶନ୍ତି ବନତା ।
 କେ ମୁଣ୍ଡା କେ ମଧ୍ୟା ପ୍ରଗଳ୍ଭା ତହିଁ
 କଳାକଳାପୀ ତନୁ ଅଛୁ ବହୁ ।
 କାହାକୁ ଚଢ଼ୁର ଦଶ ବରଷ
 କାହାକୁ ଖୋଲ କେ ଖୋଳୁ ମାରସ । ୨୦
 କେ ଅବା ସତର ଚିତରେ ତହିଁ
 ତାହା ଅବା କେତେ ବଢ଼ିବ କହୁ ।
 ଏମନ୍ତ ରାମା ସେ ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି
 ଜଗତ ନାଥ ମନକୁ ହରନ୍ତି ।
 ଏକେତ ତାଙ୍କର ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା ରାଗ
 ଚରକାଳ ରହେ ହୁଅଇ ବେଗ ।
 କୁସୁମ ରାଗ କେହି କେହି ବୋଲେ
 ରହେ ସମସ୍ତ ରାଗ ବସୁଥଲେ ।
 ରଙ୍ଗରେ ନା ନାରଙ୍ଗ କରନ୍ତି
 ଅନଙ୍ଗେ ଅନଙ୍ଗ ରସ ପୂରନ୍ତି । ୨୧ ।
 ନୃତ୍ୟ ବଢ଼ାଇ ସମସ୍ତେ ହେ ତଳେ
 ହସ ରସରେ ନାନା କୁତୁହଲେ ।
 ରଣରଣକ ରଣ ଘରପନ୍ତି
 ପ୍ରାୟେ ରଣଭୂମି ବୃନ୍ଦେ ମିଳନ୍ତି ।
 ଏମନ୍ତେ ବଢ଼ଇ ବଡ଼ ଶିବାର
 ଲେକେ ଚିତରୁ ହୁଅନ୍ତି ବାହାର ।
 ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ଦୂରେ ଯାଇଁ ରହନ୍ତି
 ମହା ପୁପକାରେ ଭୋଗ ବହନ୍ତି ।

ମଣୋହି କରନ୍ତି ଦେବାଧି ସୁଏ
 ବହୁର ଲଗି ସେହିଲଗେ ହୁଏ । ୮୦ ।
 ଅହା ସେ ବଳାପନା ବିଧାନ
 ସମସ୍ତ ଲୋକର ଗତି ନିଧାନ ।
 ଅଚମନ ଶେଷେ ବିଡ଼ିଆ ଲଗି
 ହୁଅନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ମହାସୁଖଭୋଗୀ ।
 ଏହି ସମୟରେ ପୁରୁଣ ଶୁଣି
 ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ହୁଏ ମେଲଣି ।
 ନିଦ୍ରାରେ ଅଛି ଆବେଶ ହୋଇ
 ପହଞ୍ଚନ୍ତି ଦବ୍ୟ ପଲଙ୍କେ ଯାଇଁ ।
 ପାଳି ସେବକ ରହନ୍ତି ସେବାରେ
 ଦଣ୍ଡାଧି ଲୋକ ସିଂ ଦରଜାରେ । ୮୧ ।
 ଏଥୁଅନ୍ତରେ ପଡ଼ିଇ କବାଟ
 ଏମନ୍ତେ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବରୁଟ ।
 ନାହିଁ ଦ୍ଵିମାତ୍ର ପ୍ରତି ପାଳନ୍ତି
 ମାଲିକ ବୃତ୍ତରେ ରଜ୍ୟ ପାଳନ୍ତି ।
 ରଜନୀ ଶେଷେ ପୁଣି ସେହିମନ୍ତ
 ଏମନ୍ତ ହୋଇ ଦେବରୁଜ ନାହିଁ ।
 ଏହା ସେଉଁମାନେ ଭାବନ୍ତି ନିତି
 ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ଧର୍ମରୁଜ ଗୁଣ ।
 ଶୁଣି ହେ ସାଧୁ ବିବେକ ବର
 ଏ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଭଜି ସଂସାରୁ ତର । ୮୨ ।
 ବୋଲିବ ଅବା ଦାନକୃଷ୍ଣ ବାଣୀ

ତାହା କେମନ୍ତେ ସିନ୍ଧୁ ଅମ୍ବେ ଶୁଣି ।
 ଗୁଣ ମଧ୍ୟେ ଦୋଷ ଥିଲେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ
 କଳଙ୍କ ଥିଲେ ଚନ୍ଦ୍ରମା ପୀୟୂଷ ।
 ସହଜେ ଦେଖ ଚନ୍ଦନ ପିତା
 ବାସନା ଭାବ ଘେନି ନ ଘେନି ତା ।
 ଅତିହିଁ ଘାତ କଲେହେଁ ସେ ପଣୀ
 ଗ୍ରହଣ ନକ ନ କରି ତା ମଣି ।
 କୋକିଳ କଳା ଦେଲେ ତାହା ବାଣୀ ।
 ମଧୁର ଭାବକୁ ଅବଶ୍ୟ ଶୁଣି । ୧୫ ।
 ଶାମୁକୁ ଜାତ ହୋଇଲେ ମୁକୁତା
 ମଣ୍ଡନ ନ କରେ କେଉଁ ଲୋକ ତା ।
 ଏ ଘେନି ଏ ଜଗମୋହନ ଗୀତ
 ଅଗତି ଗତି ଲୋକକର ହୃଦ ।
 ଶ୍ରବଣେ ଶୁଣି ମନେ ଏହା ଭାବ
 ଅନ୍ତେ ପାଇବ ବରକୁଣ୍ଠେ ଠାବ ।
 ଭୁମ୍ବେ ତ ସବୁହିଁ ପ୍ରକାରେ ଧୀର
 ଅସାର କଥା ଭୁମ୍ବେ କର ସାର ।
 ମେଘ ସେମନ୍ତ ଲବଣ ଅମୃତ
 ଗ୍ରହଣେ କରଇ ଅମୃତ ମତ । ୧୦୦ ।
 ସେହିରୂପେ ସାଧୁ ଲୋକ ଚରଣ
 ତାହାକୁ ମୋର କୋଟି ଦଣ୍ଡବତ ।
 ଏବେହେଁ କହୁଅଛି ମୁଁ ଖଲକୁ
 ନ ଯିବ କେବେହେଁ ନିନ୍ଦା ଗୋଳକୁ ।

ଭୁମ୍ଭ ବଚନ ନଭୁକା ପରସ୍ପେ
 ଦେଲାରେ ଲୋକ ପ୍ରତିକୂଳ ଯାଏ ।
 ପୁଣି ଅପୂର୍ବ ଶରକୁ ଭଜଇ
 ଗୁଣବନ୍ତ ନୋହି ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ବାଜଇ ।
 ଜୀବନେ ଥିଲେ ନ ଶୁଖଇ ବ୍ରଣ
 ଦୁଃଖ ଦେବାରେ ସେ ଅତି ନିୟୁତ ॥
 ଦାନକୃଷ୍ଣ ବୋଲେ ଏ ଶର ତେଜ
 ସାଧୁବୁଦ୍ଧି ହୋଇ ସାଧୁକୁ ଭଜ ।
 ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବରାଜଙ୍କ କଥା
 ଶ୍ରବଣେ ଶୁଣି ଖଣ୍ଡ ଭବ ବ୍ୟଥା ।
 ଏ ଶରୀର ଲକ୍ଷ୍ମୀକାଳ ସମାନ
 ଦଣ୍ଡକେ ହୋଇଯିବ ଆନ ଆନ ।
 ଚନ୍ଦ୍ରକାର ଚନ୍ଦ୍ରପଟ ପରାଏ
 ହୋଇଥୁଛି ଏ ଶରୀରଙ୍କ ଦେହେ ।
 ପାଣି ଘୋଟକା ପ୍ରାଏ ପାଣ୍ଡୁରୀବ
 ଚନ୍ଦ୍ର କୃମି ବିଷ୍ଣୁ ଭଜନ୍ତେ ହେବ । ୧୧୦
 ଅନେକ ରୂପେ ଏହା ଯେ ବିପଦ
 ଏଥୁକି ଏକା ଜଗନ୍ନାଥ ଗତି ।
 ଦେଖ ଦୁସ୍ତର ସଂସାର ସାଗର
 ଏହା ତରବାକୁ ଉପାୟ କର ।
 ନାମ ବୋଇତ କର ବେଗେ ସଜ
 କର୍ମଧାର ହେବେ ଦେବାଧର ।
 ଭଜଇ ଭୁବ ଯେ ପ୍ରକାଶ ତହିଁ

ସୁଖେ ଚଉବ ବଛୁ ବସୁ ନାହିଁ ।
 ଧାନକୃଷ୍ଣ ବୋଲେ ନ କର ଦେଲା
 ଭାବୁଥାଅ ଶେଷ ପକ୍ଷେ ଛୋଲା ।
 ସବୁଠାରେ ସମତୁଳ୍ୟ ହୁଅ
 ସନ୍ତୋଷେ ଧାନକ୍ଷେ ଦାନ ଦିଅ ।
 କୋମଳ ପ୍ରିୟ ବଚନକୁ କହି
 ଜୀବରେ ମାଣି ଦୟା ଥୁବ ବହି ।

ଚତୁର୍ଥ ଛାନ୍ଦ

ବଚ—ବୌଦ୍ଧ

ଏବେ ଶୁଣ ସାଧୁ ଜନେ ଜଗନ୍ନାଥ- ଦେବନୃପତିଙ୍କ ଚରଣ
ଅଶେଷ କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ଯାହାର ଯଶ ଅନେକ ରୂପେ ଖ୍ୟାତ
ବ୍ରହ୍ମ ଲୋକରେ

ବ୍ରହ୍ମ ସୁନ୍ଦର ନିକେତନ

ଉପରେ ହୋଇଛି ବିଦିତ କମଳ ବ୍ରହ୍ମଜାତି ଘର କେତନ । ୧ ।

ଇନ୍ଦ୍ର ଅମରାବତୀରେ ଅପସରାମାନଙ୍କ ହୃଦ ତାର ହାର
ଅଳଙ୍କାପତି ଅଳଙ୍କାସୁର ଦ୍ଵାରେ ମୁକୁତା ଘୋରଣ ପ୍ରକାର
କ୍ଷୀର ସମୁଦ୍ର

ଫେନ ରୂପରେ ପରକାଶ

ବନ କାନନେ ପ୍ରସନ୍ନ କି ସୁମନ ସୁନାଶବର ମୁଖେ ହାସ । ୨ ।

ଏମନ୍ତ କରି କେତେଦୈର୍ଘ୍ୟ କହିବ ଯଶ କଦମ୍ବ ପରକାଶ
କହିଲେ ଯାହା ସଦୃଶମୁଖେ ଶେଷ ଶେଷକୁ ନ କରିବେ ଲେଖ
ଭବ ବିରହ

ଇନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରର ବିବରଣ

ଯାହା କରୁଣା—କଟାକ୍ଷ ମହିମାରୁ ଏମାନଙ୍କର ବଞ୍ଚପଣ । ୩ ।
ନାଶ ନର ସୁର ଲୋକ ମଧ୍ୟେ କେହି ସମାନ ନାହାନ୍ତି ତାହାକୁ
ରୂପ ଗୁଣ ପରୀକ୍ଷେ ନିରୂପଣ କରିଣ ଲକ୍ଷିବା କାହାକୁ

ପେଡ଼ି ପ୍ରଭୁଙ୍କ

ଚରଣ ରୂପ ଗୁଣ ଜାଣି

କହି ବଢ଼ିଲେ ଗଣେଶ ଆଦି ସରସ୍ଵତୀ ହିଁ ରହିବେ ନିବର୍ତ୍ତ । ୪ ।

କରି ତା ବଚନେ କେତେ କହିବି ତା କହିଲେ ନିବି ସେ ସରବ
କେବଳ ଭୂତାର୍ଥ ହୋଇବା ନିମନ୍ତେ ମନରେ ଭାବନା କରିବ

କାମଦେବ ସେ

ଯେଣୁ କରି ମାନ-କେତନ

କମଳା କୋମଳ କରି କମଳରେ କରିନ୍ତି ସନ୍ତୋଷ ଯତନ । ୫ ।

ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର ଧର ଭାବର ଶକର ପରାଏ ମହାବୁଦ୍ଧଦାତା

ମହାବୁଦ୍ଧ ଶଶମାନଙ୍କ ଶରଣ ମନାକିଣାରେ ସୁଶୋଭିତା

ଦିବ୍ୟ ଅବୁଝ

ଥିବାରୁ ସଦୃଶେ ଗଣେଶ

ବଳି ଧରିବାରୁ ବେଢ଼ାରେ ବାସବ ବନେ ସମସ୍ତ ସୁମନସ । ୬ ।

ତଳି ବନ୍ତ୍ରାଜମାନରୁ ତହବର୍ତ୍ତୀ ସେବା କଲେ ସୁଖ ଦିଅନ୍ତି

ଶଙ୍ଖ ପଦ୍ମ ଶୋଭାବନରୁ ସେ ଶଙ୍ଖ ପଦ୍ମନିଧି ପ୍ରାଏ ଦିଶନ୍ତି

ଧୂଳି କଳସ

ଅମ୍ଭରେ ଯେଉଁ ଶୋଭାବନ

ଏହା ଯେନି ମନେ ମଣି ଦେ ଧୂଳିନେ ମହାରଥ ଯାନ ଶୋଭନ ॥

ଧନୁ ଧରିବାରୁ ମହାଶୟିଷ୍ଟ ସେ ଅଭୟ କରେ ତପାଜନ

ଗୋଷ୍ଠିଦ ବାଦରୁ ପରତେ ହୁଅଇ ସୁରମାନଙ୍କର ସ୍ଥାନ

ଭର୍ତ୍ତୁ ରେଖାରୁ

ରେଖା ସେ ମହାପୁରୁଷରେ

ଯଦି ବିକୋଶ ସ୍ପଷ୍ଟିକ ଅଷ୍ଟକୋଶ ବିନ୍ଦୁ ବିଶାଳେ ଏ ବାହାରେ ॥

ମୁନି ମାନସ ମାନସ ମାନସରେ ବିକାଶମାନ ନିରନ୍ତରେ

କେ କହିବି ସେ ପାଦପଦ୍ମ ମହିମା ମାନବ ହୋଇଣ ତରେ

ସବୁ ପ୍ରକାରେ

ସବୁର ସେ ସ୍ୱର୍ଗଦାୟକ

ଯାହା ଅଶ୍ରେ କରି ହେଁଲେକ୍ୟରଚନା କରିଛନ୍ତି ଲୋକନାୟକାଧୀ

ଯେଉଁ ପାଦପଦ୍ମ ସେବାରୁ କମଳା ଅଷ୍ଟ ଅଭୟାର୍ଯ୍ୟ କାରିଣୀ

ବକ୍ରଜନ ଭବସିନ୍ଧୁ ତରବାକୁ ଯେଉଁ ପାଦପଦ୍ମ ତରଣୀ

ଯେଉଁ ତରଣ

ଅଶରଣ ଲୋକ ଶରଣ

ଯାହା ଚନ୍ଦ୍ରବାରୁ କୁମ୍ଭୀର ମୁଖରୁ ମୋକ୍ଷ ହେଲା ବର ବାରଣ । ୧୦ ।

ଯେଉଁ ପାଦପଦ୍ମ-ପ୍ରସାଦରେ ପୂର୍ବେ ପାଷାଣ ହୋଇଲା ଅବଳା

ଯେଉଁ ପାଦପଦ୍ମ-ମହିମାରୁ ଧ୍ରୁବ ଧ୍ରୁବଲୋକରେ କଲେ ଲାଲା

ଯେଉଁ ପୟର

ପରଶେ ବଳୀ ନରପତି

ତୁଛ ପ୍ରାୟେ ମଣି ପଛ କରିଦେଲେ ମହାସୁଖ ରାଜ-ସପତ୍ନ । ୧୧ ।

ଯେଉଁ ପାଦପଦ୍ମ ଚନ୍ଦ୍ରାକର ହୃଦେ ପ୍ରହଲ୍ଲାଦ କଷ୍ଟୁ ତରଲେ

ପାରିଜାତକ ପୁଷ୍ପରେ ମଣିହୋଇ ଅମର ପୁରେ ବହରଲେ

ଯେଉଁ ପାଦକୁ

ପୂଜାକରି ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ

ଧାର୍ମିକ ବିବେକ ପଣରୁ ହୋଇଲେ ଅନେକ ନୃପତି ବନ୍ଦନ । ୧୨ ।

ଏମନ୍ତ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କି ଉପମା ଦେବି ଯାହା ପାଦର ଏ ମହିମା

ଯେଉଁ ଅଙ୍ଗକୁ କେଉଁ ଲକ୍ଷ କରିବ ସେ ମହାସୁଖ ଶୋଭା ସୀମା

ମହାପ୍ରଭୁ ସେ

ଜଗତ ଜନଙ୍କ ହୃଦରେ

କଲେ ବିବିଧ ଯାତ୍ରା ବିବିଧରେ ହେମନ୍ତାଦି ସଞ୍ଜରତ୍ନରେ । ୧୩ ।

ବସ୍ତୁ ଓଡ଼ିଶା ମକର ଅଭିଷେକ ଦୋଳ ଦମନକ ଚନ୍ଦନ

ହାନ-ଶୁଣିବୁ ଶୟନ ଅୟନ ପାର୍ଶ୍ୱ ପରିବର୍ତ୍ତେ ସ୍ଥାପନ

ହମେ କହିବି

ଯେଉଁ ଋତୁରେ ଯେଉଁ ଯାତ

କେବଳ କୁତାର୍ଥ ହୋଇବା ନମିତ୍ତ ଶୁଣିମ ସ୍ଥିର କରି ଚିତ୍ତ । ୧୪ ।

ମୋହୋ ବୁଦ୍ଧିରେ ମୁଁ କହି ନ ପାରିବି କୁହାଇବେ ସେ ମହାବାହୁ.

ମହାମାଗାର ମହାମାରେ ପଞ୍ଚୁ ପଦ୍ମ ଲବେ ଶୁଦ୍ଧ ଶୁଦ୍ଧ

ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କୁ

ଦବ୍ୟ ବଚନ ସେ କୁହାନ୍ତି

ଅନ୍ଧକୁ ଲୋଚନ ଦାନ ଦେଇକରି କାଳେ କାଳେ କଥା କୁହାନ୍ତି ।

ଭକ୍ତଭାବେ ଭୋଲା ଶେଷ ପଦ୍ମଭୋଲା ବିଶ୍ୱକୂଟ ଦୁଃ ନାଗର

ପୂର୍ବେ ପାଷାଣରେ କପିଳ ଦାଉରେ ବଜାଇଲେ ହେଲେ ସାଗର

କଲେ କାଟକୁ

ବଜ୍ର ଅଙ୍ଗୁଳ ସେ କରନ୍ତି

ମାଇଲେ ମହାପ୍ରତାପୀ ବଳବନ୍ତ ସ୍ୱର ଅସ୍ତରକ୍ ମାରିନ୍ତି । ୧୫ ।

ଏହି ଦେନ ବଡ଼ ଭରସା ମୋହୋର ନୀଳ-ପଦ୍ମପର୍ଯ୍ୟନ୍ତରେ

ଅତି ଉତ୍ସବର ସମ୍ପାଦ ଜନଙ୍କୁ ଉତ୍ସ ନ ଥାଇ ମୋ ମନରେ

ଅଜାନ୍ତ ଲମ୍ବ

ବିପୁଳ ଅଟେ ବେନି ବାହା

ଉଦ୍ଧୃତକରି ଶୁଦ୍ଧ ଶୁଦ୍ଧ ହେଉଥିଲେ ହୃଦୟ ହୋଇଥାଇ ଯାହା ॥

ବଚନରେ ତାହା କେତେହେଁ କହିବି ଅହା ସେ ଶ୍ରୀମୁଖ ଶୁଭୁଷା

କୋଟି କୋଟି ଚନ୍ଦ୍ରଭାସୁ ଉପ୍ରତା ଦେଉ ଯେ ଥାଇ ଦୂର କରି

ଚନ୍ଦ୍ର ଚିଲକ

ଆବୋର ଚନ୍ଦ୍ର ଶୁକ୍ଳରେଖା

ଇନ୍ଦ୍ର ପପଡ଼ ମଣାଇ ଯେ ଦେଖାଇ ଦଥଲ ମହା ଦବ୍ୟଶିଷା । ୧୮ ।

ମକର ମୁଖ ମଣିମୟ କୁଣ୍ଡଳ ଗଣ୍ଡପଣ୍ଡଳେ ଯେ ଝଟକେ

ଦର୍ଶନସୁଖ କଦମ୍ବରେ କଦମ୍ବଫଳ ପ୍ରାପ୍ତେ ଅଙ୍ଗ ପୁଲକେ

ତକା ନୟନେ

ବିସ୍ତାରି ସମ୍ମେଦେ ଶୁଭିବା

ଅହାସେ ବିପୁଳ ହୃଦେ ଫୁଲମାଳ ପନ୍ଥ ପନ୍ଥ ହୋଇ ରହିବା । ୧୯ ।

ମୁହିଁ ଏହି ଭାବନା କରୁଥାଇ ସିନା ଶୁଦ୍ଧ ଦବସ ନିରନ୍ତରେ

ଅନ୍ତକ ଅହନ୍ତା କରିବାକୁ ଚନ୍ଦ୍ରା ନ ଥାଇ ମୋ ଅନ୍ତର୍ଗତରେ

ଅହେ ସଜନେ

ଏହି ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସେବାକର

ପଦଙ୍ଗ ପ୍ରାପ୍ତେ ସୁରଙ୍ଗ ଦେଖି ମାୟା ଅନଳରେ ପଡ଼ି ନ ମର । ୨୦ ।

ଖଲ ବଳ ମୂର୍ଖ ଲୋକଙ୍କୁ ଏ ସୁଖ-ଦାୟକ ନୁହଇ କେବେହେଁ

ଚନ୍ଦ୍ର ହୃଦେ ହେଲେ ଅକର୍ମଶିଳା ଯେ ଲେଖେ ହେଁ ଦୁଷ୍ଟଭୁଜ ନୋହେ

ବୋଧ ନୁହନ୍ତି

କି ହେବ ତାହାଙ୍କୁ କହିଲେ

ମାତ୍ର ମାର୍ଜାର ସର୍ପ ଫେଶ ନ ଧରେ ଯେତେ ପଦ୍ମତୋଳା ଗାଇଲେ । ୨୧ ।

ଏକା ଜଗନ୍ନାଥ ବାହାରେ କୁତାର୍ଥ କରିବାକୁ ନାହିଁ ସଂସାରେ

ଏହି ଦେନି ଦାନ କୃଷ୍ଣ ତାଙ୍କୁ ମନ ବଚନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଧରେ

ମହାପ୍ରଭୁ ହେ

ଏହି କରୁଣା ମୋତେ କର

ଜଗମୋହନ ଗୀତ ନିରନ୍ତର ମୋ କଣ୍ଠରେ ହେଉଥାଉ ହାର ॥

ପଞ୍ଚମ ଛାନ୍ଦ

(ବେଦାନ୍ତ ଚର୍ଚ୍ଚାରେ ।)

ଆହେ ସାଧୁଜନମାନେ ଏବେ ଶୁଣ ଏକମନ୍ତେ
ଓଁକାର ମନ୍ତ୍ର-ଅଭିଷେକ ଯାହା ହୃଦୟରେ ଯେଉଁ ବସାନେ । ୧ ।

ହେମ ଚିଣିତ ସମୟେ ଏହିନି ଉତ୍ସବ ହୁଏ
ଏ କହିବ ମହାମହିମା ଯାହା ସେ କଲେ ପ୍ରଥମ ଉଦୟେ ॥

ଅତି ସୁନ୍ଦର ସୁବାସ ମହା ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ନିବାସ
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କରତା ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଅସନ ପଦ୍ମ କରଇ ବିବାସ । ୩ ।

ଧର୍ମ କର୍ମ ଅବକାଶ ବିଷୟ ବିଳାସ ବାସ
ଏମନ୍ତ ଦିବସକୁ ଲୟ କରଇ ଆଉଁ ଆଉଁ ପ୍ରଭୁ ପାଶ । ୫ ।

ନନ୍ଦିତାଙ୍କ ସୁଖଦାତା ଜନ ଅନନ୍ଦ କରତା
ମହାପ୍ରତାପୀ ପୂର୍ବ୍ୟ ତେଜ ଖଣ୍ଡର ଏମନ୍ତ ହେ ସୋରାଧର । ୬ ।

ଥାଉ ଆଉ କଥା ଦୂରେ ଅଶ୍ରୁ ଯେଉଁ ଶୀତ ଡରେ
ପଲାଇ ଯାଇଁ ପଡ଼ିଲେ ପୁରେ ପୁରେ ନରମାନଙ୍କ ଉଦରେ । ୭ ।

ଏ ଦେନ ଅନେକ ଗଣେ କୋଟିଲେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ
ସେବା କଲେ ଅତି ସନମାନ କରି ମହତ ଅତିଥି ଲକ୍ଷେ । ୮ ।

ପ୍ରବଳ ଶୀତ ଏକାଏ କଲ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜୟେ
ଉତ୍ତମ ଲୋକକୁ ନତ କରାଇଲା ଶୁଣ ଦେଲେ ଧନୁ ପ୍ରାୟେ । ୯ ।

ଶୀତ ଉଷ୍ମେ ଧରନ୍ତର କମ୍ପିଲେ ଅନେକ ନର
ଦେହ ଟାକୋରାଇ ବିକର ପରାୟେ ଯୋଡ଼ିଲେ କେ ବେନି କର ।

ଶୀତ ନାଶିବା ଉପାୟେ କଲେ ଲୋକ ଠାଏ ଠାଏ
ଭୁଲି କଉଁସ ନାନା ବଞ୍ଚମାନକେ ପରିମାଣ କଲେ କାୟେ । ୧୦ ।

ଦଧି ଦୁଧ ଘୃତମାନ କଲେ ଅନେକ ଭୋଜନ
ବଳବନ୍ତ ହେବା ଶୀତକୁ ନାଶିବା ମନେ ବିଶ୍ୱାସ ଏମାନ । ୧୧ ।

ମଞ୍ଜିଷ୍ଠାବିଞ୍ଚ ବସନ କଲେ କେହି ପରିଧାନ
ଶୀତ ପବନ ବାଣ ନିବାରଣ ସେ ଅଙ୍ଗ ରକ୍ଷା ଯୈନ୍ୟମାନ । ୧୨ ।

ସବୁଆଡ଼େ ଶୀତ ଗୋଲ ଲେଡ଼େ କେ ଅଶୀତ ସ୍ଥଳ
ସନ୍ଧ୍ୟା ହେଲେ ବେଳୁ ସଦନେ ପଶି କେ ଚନ୍ଦ୍ର ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋପାଳ ॥

ଶୀତ ଅସେ ଏହି ଦିନେ ଏମନ୍ତ ବୋଲି କେ ବେଗେ
ବାତାୟନମାନ ବିରୋଧ କରନ୍ତି ବିଭବରା ସୁଖ ଲାଗେ । ୧୪ ।

ଶୀତକର ବୋଲି ତରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦନ ଚନ୍ଦ୍ରରେ
ଅଦର ନ କଲେ ବଡ଼ ଲୋକମାନେ ଭ୍ରଷନ୍ତି ବସାଇ ପୁରେ । ୧୫

ଅରହନ୍ତ ଜନମାନେ ଅଶା ନିବେଶି ତପନେ
ଅଗ୍ନି ଦେବତାଙ୍କୁ ଅଶ୍ରେ କରି ନିଶି ଦିବସ ବଞ୍ଚନ୍ତି ଘାନେ । ୧୬ ।

କେ ବୋଲଇ କାଲି ଜାଡ଼ି ଭାଙ୍ଗି ପକାଇଲା ହାଡ଼ି
କେଉଁ ଦିନ ମହାପ୍ରଭୁଏ କରିବେ ଘୋର କଷ୍ଟ ଜୀବ ଶୁଡ଼ି । ୧୭ ।

ଶୀତ ଅଛି ବୋଲି ଜଳେ କେହି ନ ପଶେ ବିକଳେ
ଜଗନ୍ନାଥ ବୋଲି କେ ପଶେ ଯେଇ କେ ତପତ କରେ ଅନଳେ ॥

କେ ଅବା ଶୀତ ଅକୁଳେ ପଶିଲେ ଯୁବତୀ କୋଳେ
ଅତି ସୁଖରେ ମୁଖେ ଦେଇ ତାମ୍ବୁଲ ପୂରିତ-ମୁଖମଣ୍ଡଳେ । ୧୮ ।

ଯାହାର ନାହିଁ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପଡ଼ିଲା ତାକୁ ବିପଦ
କୋଟିଏ ସମ ସମ କରି ଗଣିଲା ମହାଯୋର ଶୀତ ଶୁଦ୍ଧ । ୧୦ ।

ଥୁଲେ ସୁନ୍ଦର ଯା' କର ନ ଗନ୍ଧ କା ଶୀତ ଶୁଦ୍ଧ
କମ୍ପି ରୋମାଞ୍ଚ ସୁରରଙ୍ଗ ବଢ଼ିଲା ଶୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା ମୃତ । ୧୧ ।

ଉତ୍ତମ ସେଉଁ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରତ୍ନପତ୍ର ମଦେ ମାତ୍ର
କାନ୍ତ ମନ ଜାଣି ରସିକ ସିଦ୍ଧାଣୀ କଲ ବିଧବ୍ରତ ରତ୍ନ । ୧୨ ।

ଶୀତ ଚରତ କହୁଲେ ସରବ ନାହିଁ ଏ ଭଲେ
ସେଉଁ ଶୀତ ଲଗି ମିଶ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରାନୁ ଦିଗ ଲଗି ବେଗେ ହେଲେ । ୧୩ ।

ଏମନ୍ତ ହିମ ସମୟେ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବରାୟେ
ଦବ୍ୟ ଘୋଡ଼ାମାନ ନିଘୋଡ଼ି କରି ସେ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ଲଗି ହୁଏ ॥

ଶ୍ରୀ କର୍ପୁର ଗନ୍ଧାଉଛି ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ଫେଟା ଗଉଁଛି
ଶୀତ ପାତ ଲାଲ ଲେହନ ବସନ ଶ୍ରୀମୁଖକୁ ଥାଇ ରହି । ୧୪ ।

ଅନେକ ମରୁଅ କୁନ କୁସମରେ ମାଲ ବୁନ
ମଣ୍ଡିହୋଇ ମହାସୁଖକୁ ଦଥନ୍ତି ପରମାନନ୍ଦ ଗୋବିନ୍ଦ । ୧୫ ।

ଦିନେ ଦିନେ ଦବ୍ୟବେଶ ହୁଅନ୍ତି ସେ ପାତବାସ
ଦାସର ଦାସ-ଦାସ ହୋଇ ଥିବାକୁ ଦେବତାମାନଙ୍କ ଅଶ । ୧୬ ।

ମକରକୁଳ କୁଣ୍ଡଳ ମଣ୍ଡିଥିଲେ ଗଣସ୍ତଳ
ମୁଖମଣ୍ଡଳ କି ଶୋଭା ଦିଶୁଥାଇ ନେତ୍ରକୁ ଦେଇ ସୁଫଳ । ୧୭ ।

ଏମନ୍ତେ କେତେ ଦବସ ଶେଷେ ଶିଶିର ପ୍ରବେଶ
ବିଦ୍ୟମିତ୍ର ମେଘ ମହା ପ୍ରବଳରେ ଘୋଟନ୍ତି ଦିଶ ଅକାଶ । ୧୮ ।

ଶୀତଗଜର ସେ ବଳ ଦେଉଇ ପୂର୍ବ-ମଣ୍ଡଳ
ଦିନକର କର କୁଟବାଳେ ତାଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡକେ କରେ ନିର୍ମଳ । ୩୦ ।

ଥଇ ଥାଇ ଜାଡ଼ ପଡ଼େ ପୂର୍ବଦେବ ଜାଲୁ ଲେଡ଼େ
କବାଇ ଲାଗି ହୋଇ ଜଗମୋହନ ରାଉତ ବେଶ ନ ଭିଡ଼େ । ୩୧ ।

ଶିରେ ଶିରସ୍ତାଣ ଶୋଭେ ସୁରନର ମନ ମୋହେ
ସକଳ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡନ ଥ କମ୍ପୁଅରେଣ ଶ୍ରୀକରରେ ବହେ । ୩୨ ।

ତହୁଁ କିଛିଦିନ ଶେଷ ପୃଷ୍ଠିମା ଆସି ପ୍ରବେଶ
ଅରସେକ ପାଇଁ ସୁବର୍ଣ୍ଣ କଳଶେ ଜଳ ହୋଏ ଅଧବାସ । ୩୩ ।

କମ୍ପୁକଟକ ନାୟକ ଅଶେଷ ସୁଖ ଦାୟକ
ପବନ ଜଳେ ଅରସେକ ବଢ଼ଇ ଗୋଷ୍ଠି ସମସ୍ତ ଲୋକ । ୩୪ ।

ଦସ୍ତାନଧ ସୁଖରାଶି ଦିବ୍ୟ ବେଶ ହୋଇ ବସି
ଏକେ ମଜା-ଗୋରା ସେ ପ୍ରାଣ ବଞ୍ଚଇ କମଳା ପାଟମହିଷୀ । ୩୫ ।

ଚତୁର୍ବିଧ ବାଦ୍ୟ ବାଜେ ପାଶେ ଦଣ୍ଡଛନ ରଜେ
କାଶୀର ତଣ୍ଡୁଳ ଦୁବାଦଳ ଦେଇ ବଳାପନା କଲେ ବୁଜେ । ୩୬ ।

ସେ ଦରଶନ ଯାହାର ହୋଇଲୁ ଧନ୍ୟ ତାହାର
ଆଉବେଳେ ସେ ଜନନୀଠାରୁ ଶୀର କରିବ ନାହିଁ ଆହାର । ୩୭ ।

ନବାଙ୍କ ଯାହାର ଆଶ ଏହି ସମୟରେ ଜାଣ
ନବାଳୁ ଲାଗି କି ସବୁ ନବଜନ ହୁଅଇ ବିଧି-ପ୍ରମାଣ । ୩୮ ।

ଦେଖି ବଣ ହୁଏ ନେତ୍ର ସୁନ୍ଦର ଧବଳ ଛନ୍ଦ
କଳାକନାଟି ଉଲ୍ଲଳ ମାଲ ମାଲ ଜଗନ୍ନାଥ ଭୋଗପାଟି । ୩୯ ।

ଅନେକ ଦ୍ରୋଣସମ୍ଭାର କହୁଲେ ଦେବ ଅପାର
ସୁଦ୍ରାବେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଛି ମନ୍ଦର ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶି ନାମ ଭାର । ୪୦ ।

ସୁଧାଲେପ ସବୁଠାରେ ବିଚିତ୍ର ଦୋରଣା ଦ୍ଵାରେ
କରୁଣା-କର ଉତ୍ସବରେ ଫୁରୁଣା ନୋହଇ କେତେ ପ୍ରକାରେ ॥

ନାନାବର୍ଣ୍ଣେ ଫୁଲମାଳ ବଡ଼ ବଡ଼ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ
କେତେ ରୂପେ କେତେ ଦୋଷାରୁ ଅସର ଦୋଷର ନେତ୍ର ରୂପକ

ଧୂପ ସାର ଜଗଦାଣ ହୁଅନ୍ତି ମହା ସୁବେଶ
ସେହି ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସେ ମାଳ ତୁଳ ଶୋହେ ଜୟ ନାଳାଦି ନିବାସ । ୪୧ ।

ମଣୋହ ବଢ଼ାଇ ଦିଅ ବନ୍ଦାପନା ଲଗି ସାର
ସ୍ଵର ନର ମୁନ ବୁନ ଦେନି ସିଦ୍ଧାସନ ପରଜନା କର । ୪୨ ।

ବାଜର ଗାର ଟମକ, ଶଙ୍ଖ ମନ୍ତ୍ରଣା ଅନେକ
ଗନ୍ଧା ମର୍ଦ୍ଦଳ ବେଣୁ ଗାଣା କାହାଳି ଶୁଭେ ଜୟ ଜୟ ଡାକ । ୪୩ ।

ଘେନାତପସ ଧରାଇ ଚତୁର୍ବର୍ଗ ଜୁର ଦେଇ
ବିଜେ କଲେ ମଣିମୟ ବିମାନରେ ଲୋକଙ୍କ ବାଞ୍ଛା ପୂରାଇ । ୪୪ ।

ଅଧା ସୁଗର୍ବ ରହୁ ସୁରେ ଦର୍ଶନ କରନ୍ତି ଧୀରେ
ଜୟ ଜୟ ସୁର କର ସ୍ଵର ପୁଣି ବରଷନ୍ତି ମସ୍ତକରେ । ୪୫ ।

ଅପସରା ବୁନ ମିଳି ହଳ ଅଙ୍ଗକୁ ସାମନ
ଗୀତ ଗାର ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି ଉଦନ୍ତ ଦେଖାଇ ହସ୍ତକାବଳ । ୪୬ ।

ପ୍ରସାଦକୁ ପରକର୍ମୀ କର ସେ ବିଚିତ୍ରକର୍ମୀ
ରହୁ ସିଦ୍ଧାସନେ ବିଜେ କଲେ ନର ମହାପାତ୍ରୀ ପାପସୀନା । ୪୭ ।

ନବାକ ଦ୍ଵିତୀୟ ଦିନ ମକର ଯାତ୍ରା ରଥେ
ଭୋଗ ଶେଷ ପଛେ ବୁଲଇ ମକର ତଣ୍ଡୁଳାଦି ଦଧିମାନ । ୫୦ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଚନ୍ଦ୍ର ଆବୃତ୍ତ ଶକଳ ମାନଙ୍କ ଜ୍ୟୋତି
ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ମୁଣ୍ଡା ନିର୍ମଳ ନବାତ କୋରା ତୋରା ସେହୁମତ । ୫୧ ।

ନାନାବର୍ଣ୍ଣେ ପିଠା ସେତେ ବଚନେ କହୁବି କେତେ
ମହା ସୁପକାର-ମାନେ ତା ବାଡ଼ନ୍ତି ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ । ୫୨ ।

ଭୋଗ ସାରି ଦେବରାଏ ବନ୍ଦାପନା ଲାଗି ହୁଏ
ସ୍ଵର ନର ମିଶି ଜୟ ଜୟ ଭାଷି ଅନଳ ପୁଲକ କାୟେ । ୫୩ ।

ଦାନକୃଷ୍ଣ ଏହି କାଳେ ପଶି ଲୋକଙ୍କ ଗହଳେ
ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବରାଜଙ୍କ ଦର୍ଶନ କଲା ପୂର୍ବ ଭାଗ୍ୟବଳେ । ୫୪ ।

ମହା ଅନଳ ହୋଇଲା ମହା ପ୍ରସାଦ ଖାଇଲା
ଅସାର ସସାର ଶୋକ ସେତେ ଥିଲା ଦୂରକର ତା' ଥୋଇଲା । ୫୫ ।

ଜୟ ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ ଜୟ ଶଙ୍ଖଚକ୍ର ହାଥ
ଏହି ଅଜ୍ଞା ମୋତେ ସବୁଦିନେ ଥିବ ଏ ମୋହର ମନୋରଥ । ୫୬ ।

ଭୁବ ଶମ୍ଭୁ ଶୁଭିବ ଭୁବ ଚରଣ ଗାଇବି
ଏହି ଅଜ୍ଞା ଦେବ ଜନ୍ମ ଜନ୍ମାନୁରେ ଏହି ସେହିରେ ରହିବି । ୫୭ ।

ଷଷ୍ଠ ଛାନ୍ଦ

(ସର ମୋହନ । ବସନ୍ତ ଋତୁ ଦୋଳଯାତ୍ରା ବର୍ଣ୍ଣନା)

ବସନ୍ତରାଗେ ରୂପକ ତାଳେ ଗୀୟତେ:—

ଅହେ ଜନମାନେ ଏବେ ଏକମନେ ଶୁଣ ଦୋଳ ଯାତ୍ରା କଥା
ଅରୁଣ ଉଦୟେ ଅଳଙ୍କାର ପ୍ରାଏ ନାଶ ଯାଉ ଭବ-ବ୍ୟଥା
ହେ ଜନେ ।

ଯାହା ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଅଗତ୍ୟୁ ଅସେ ବସନ୍ତ ନୃପତି
ଅତି ତୋରରେ ଧରଇ ମସ୍ତକରେ ନାଗେଶ୍ଵର ଫୁଲ ଛଇ
ହେ ଜନେ । ୧ ।

ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ରସାଳ ବକୁଳ ଶ୍ରମର ଶୁଭ ପାରୁଣରେ ପଡ଼େ
ନାନାବର୍ଣ୍ଣେ ନବ-ପତ୍ରବ ପତାକା ପନ୍ଥ ପନ୍ଥ ହୋଇ ଉଡ଼େ
ହେ ଜନେ ।

କଂଶୁକ କୁସୁମ ପାଟ କରବାଳ ରଙ୍ଗ କୋଷରେ ହୁଅଇଁ
ଅତିର୍ଣ୍ଣ ବିଶାସ କରି ଦ୍ଵିଜବର ଗୋଚରେ ଥାଇ ତା ଦେଇ
ହେ ଜନେ । ୨ ।

କେଳି କଦମ୍ବେ କେଳି କରି ଭ୍ରମର କଦମ୍ବ ଝଙ୍କାର କରେ
ରାଜା ବିଜେ କାଳେ ପରମ ମଙ୍ଗଳ ଶଙ୍ଖ ଶବଦହୁଁ ଫୁରେ
ହେ ଜନେ ।

କେତକୀ କୁନ୍ତ କରେ ଧରି ବାହାର ଚଢ଼ି ପବନ-ଭୁରଙ୍ଗ
ଫୁଲ ଧନୁଶର ଧରି କାମ ସାର ସାଖା ଥାଇ ତାହା ସଙ୍ଗ
ହେ ଜନେ । ୩ ।

ପ୍ରବଳ କୋକିଳ—ନାଦ ବର ବାଦ୍ୟ ଶୁଭ୍ର ଅତି ଉଚ୍ଚରେ
ମନ୍ତ୍ରୀ ମାଧବୀ କୁଶାଧନା ସୁବାସ ଧୂପ ପୂରେ ଦିଗନ୍ତରେ
ହେ ଜନେ ।

ସ୍ୱପ୍ନେ ହୋଇ ବସନ୍ତ ଚିତ୍ରବର ରଞ୍ଜିତ ମହାମଣ୍ଡଳେ
ଗୁଡେଇ ରସିକ ଗୁଡେଇ ଉତ୍ସବ ଦେଖିବାକୁ କୁହୁଲେ
ହେ ଜନେ । ୪ ।

ମନମଥ ମନ- ମଥ ବେଶ ହୋଇ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବରାଏ
ଅତି ଅମୂଲ୍ୟ ମଣିମୟ ବିମାନ ଆଗେଇ କଲେ ବିଜୟେ
ହେ ଜନେ ।

ବାଜଇ ଘଣ୍ଟା ମର୍ଦ୍ଦଳ ଏକସରି ଦୋହର କାହାଳି ସଙ୍ଗେ
ବାଜବାସୀ ବୃନ୍ଦ ବାହାର ଆଗରେ ବିଚିତ୍ର ପୁବେଶ ଅଙ୍ଗେ
ହେ ଜନେ । ୫ ।

ରସିକ ନାଗର ବରଣରେ ନୃତ୍ୟ କରିବାକୁ ସେହି ପାତ୍ର
ଅବଲୋକନ ମାତ୍ରକେ କାମରେ ରହିବ କାହାର ଗାତ୍ର
ହେ ଜନେ ।

ସେତେ ବେଳେ ଯାଏ ପଡ଼ି ନ ଥାଇ ସେ ଭୁରଙ୍ଗ କଟାକ୍ଷମାଳା
ତେତେବେଳେ ଯାଏ ନ ଜାଣନ୍ତି ଯୋଗୀ ମକର-କେତନ ମାଳା
ହେ ଜନେ । ୬ ।

ନାସିକା ଫୁଲଇ ବନ୍ଧୁକୁଳ ହୋଇ ମଧୁର ମଧୁ ହାସତ
ମହା ବିବେକ—ଧର୍ମ୍ୟ-ସୁଖିଯାକ କରନ୍ତି ସେ କରଗତ
ହେ ଜନେ !

ଏ ବମନ୍ତ କାଳେ ପ୍ରମତ୍ତ କୋକିଳ ବଚନ କହିଲା ତେରଣ
ନ ଶୁଣିଥିବା ଯାଏଁ ଯାହା ଶ୍ରବଣେ ପୁରମୁନ ଜଣେ ଜଣେ
ହେ ଜନେ । ୨ ।

ଯାହା ନୟନ ପରିବାକୁ ମନ୍ଦନ ଅବଧାର ରହିଥାଇ
ମନ୍ଦା ପ୍ରତାପୀ ମହାରଜା ଆଜ୍ଞାକୁ ବିକାର ପରାଏ ଦୋଇ
ହେ ଜନେ ।

ପ୍ରଜ୍ଞାସି ଶଙ୍କର ଦେବଙ୍କୁ ଦେଲେହେଁ ଉପ୍ରୋଧ ନ କରେ ସଙ୍ଗେ
ସେହି ପ୍ରାବରକୁ ଭୟେ କରି ମନ୍ଦା ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ପଶିଲେ ବଣେ
ହେ ଜନେ । ୮ ।

ମନ୍ଦାସୋଗୀବର ଗିରିଜାବନ୍ଧୁ ନେତ୍ର ଅନଳ ପଦଙ୍ଗ
ତାଙ୍କ ପ୍ରସାଦେ ଜଗତ ଜୟ କରେ ଧରି ନ ଥିଲେ ସେ ଅଙ୍ଗ
ହେ ଜନେ ।

ସେହୁଁ ନାଗରାଜ ଅଙ୍ଗୁଁ ଅନଙ୍ଗ ପ୍ରହରଣ କରି ମାରେ
ଭୋଲା ହୋଇ କର୍ପା ଅବଳା ତାହାକୁ ବୋଇଲ ଅବବେକରେ
ହେ ଜନେ । ୯ ।

ମନ୍ଦନ ରଙ୍ଗରେ ଅତି ଦରସରେ ପକାଇଥିଲେ ସେ ଦୃଷ୍ଟି
ନୀଳକମଳ ବୃଷ୍ଟି କଲ ପରାଏ ଶୋଭା ପାଉଥାଇ ସୃଷ୍ଟି
ହେ ଜନେ ।

ଉଚ୍ଚ ଲୁଚ ପୁଅ ନିତମ୍ବ ଉତ୍ତରେ କରନ୍ତେ ମନ୍ଦିର ଗଢ଼ି
ମନ୍ତ୍ରରାଜଦଂସ ଡାକିଲ ପରାଏ ଦଂସକ ଧ୍ବନି ବରାନ୍ତି
ହେ ଜନେ । ୧୦ ।

ଏମନ୍ତ ବାର ସୁନଶ୍ରୀମାନେ ନୃତ୍ୟ କରିନ୍ତି ବିବିଧ ରଙ୍ଗେ
ବଡ଼ଦାଣ୍ଡେ ବିଜେ ଗହଳ ଲଗାଇ ସୁର ନର ବୃନ୍ଦ ସଙ୍ଗେ
ହେ ଜନେ ।

ପରୁ ଉଡ଼ି ଦିଗ ଗଗନ ପୂରି ଯେ ଦିଶଇ ମହାସୁନ୍ଦର
ଅନାଇ ଭକତ ଜନମାନଙ୍କର ପୁଲକ ହୁଏ ଶରୀର
ହେ ଜନେ । ୧୧ ।

ଭୂତେଷା ଯାତ୍ରା ସାରି ଜଗମୋହନ ଅଗ୍ନି ଉଦ୍ଭବ ବସଇ
ପାଟ ପତଳା ଚନ୍ଦ୍ରର ଚନ୍ଦ୍ରାବଧେ ଦୋଳମଣ୍ଡପ ମଣ୍ଡଇ
ହେ ଜନେ !

କି କହିବି ସେ ମଣ୍ଡଣି ଆଡ଼ମ୍ବର ଦେଖିଲେ ନୋହେ ଉପେକ୍ଷି
ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଭାସା ପରି ଦେହ ରହଇ ଅପଲବ୍ଧ ହୁଏ ଆଶି
ହେ ଜନେ । ୧୨ ।

ବିଚିତ୍ର ସ୍ତମ୍ଭ— ମାନଙ୍କ ମସ୍ତକରେ ସାତ କୁମ୍ଭ କୁମ୍ଭ ଶୋହେ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଶଳାକାବଳୀରେ ପତାକା ବଳୀ କି ଶୋଭା ନ ବଢ଼େ
ହେ ଜନେ ।

ଭୂର ପାରୁଷରେ ବିବିଧ ବର୍ଣ୍ଣରେ ଫୁଲମାଳମାନ ଲମ୍ବେ
ମଧୁର ଝଙ୍କାର କରି ମଧୁକର ସୁମ ମଣ୍ଡଳୀରେ ଚୁମ୍ବେ
ହେ ଜନେ । ୧୩ ।

ନାନା ମଣିମାନଙ୍କରେ ମନୋହର ମଧ୍ୟେ ଚନ୍ଦ୍ର ପୂର୍ଣ୍ଣ ରହେ
ସେଥୁର ପାଟରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଦର୍ପଣ ପନ୍ଥ ପନ୍ଥ ହୋଇ ଶୋହେ
ହେ ଜନେ ।

ଇନ୍ଦ୍ର ଧନୁକୁ ସମାନ କରନ୍ତାରୁଁ ସେ ଶୁଭ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ନାହିଁ
କରୁଣାକରର ବିଜୟେ ଭୋରଣା ତହିଁର ଉପମା କାହିଁ
ହେ ଜନେ । ୧୪ ।

ଫୁଲ ଛଇ ଫୁଲ ବିଦାନ ଅନାଇ ପୁଲକ ଉଠଇ ହୁଅ
ଫୁଲେ ଫୁଲେ ସବୁ ଉଦ୍ଧାଣ ଯେଣୁ ସେ ପ୍ରଭୁ ଫୁଲ ବିନୋଦିଆ
ହେ ଜନେ ।

ଫୁଲ ପଞ୍ଜା ଫୁଲ ଆଳତେ ଶୁମର ଫୁରୁଣାରେ ଧରି ନରେ
ବେନି ପାଶରେ ମଳ ମଳ ଛାଳିବା କି କହିବି ବଚନରେ
ହେ ଜନେ । ୧୫ ।

କେତେ କହିବି ସେ ବାହାର ମଣ୍ଡଳୀ ବଚନ ମୋହୋର କେତେ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣ ବାରଣ ବୃକ୍ଷ ପୟସେଟୀ ପକ୍ଷ ପୁଣି ଯେତେ
ହେ ଜନେ ।

ପଦେ ପଦେ ବିଜେ ବାଟ ଯାକ ସବୁ ଶୁଭ୍ର ଚୋରଣାମୟ
ସୁଧା ଲେପରେ ତନନ ଜଳ ପଡ଼ି ଅଗରୁ ଧୂପହିଁ ହୋସୁଁ
ହେ ଜନେ । ୧୬ ।

ଏମନ୍ତ ଦୋଳ—ମଣ୍ଡପ ବିଭୂଷଣ ବଢ଼ିଲେ ରଜନୀ ଶେଷ
ଅରୁଣ ବର୍ଣ୍ଣ ଅମରପତି—ଦିଗନ୍ତ ଚରମେ ପ୍ରବେଶ
ହେ ଜନେ

ଏମନ୍ତ ଯେ ଭାବ୍ୟବନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ର ନିଶା ଦୋଳ ନ ପାଗନ୍ତି ଦେଖି
ଉଷା କାମିନୀ ଭାରକା ଅଦୃଶ୍ୟରୁ ଦର୍ଶନ ନପାଇ ଦୁଖୀ
ହେ ଜନେ । ୧୭ ।

ଅନ୍ଧ୍ୟନ୍ତ ଭାଗ୍ୟବତୀ ପ୍ରାଚୀ ସୁଲକ୍ଷଣ ଦୋଇ ଅତି ପ୍ରସନ୍ନତା
 ସୁଅନୁରାଗେ ଦର୍ଶନ କରେ ଦେଖି ସବିତା ସିନ୍ଦୂର ଚିତା
 ହେ ଜନେ ।

କୁହୁ କୁହୁ ବାଣୀ କପଟେ କୋଇଲ ସୁଦ୍ଧ ବଚନ ସେ ଭାଷେ
 ଏହି ସମୟେ ପ୍ରଭୁ ବିଜେ କରନ୍ତି ଦୋଲ ମଣ୍ଡପ ପ୍ରଦେଶେ
 ହେ ଜନେ । ୧୮ ।

ହତ ଆନନ୍ଦ ସ୍ଵର୍ଗର ଘନବାଦ୍ୟ ବାଜଇ ଅତି ପ୍ରବଳେ
 କ୍ଷୀର ସମୁଦ୍ର ଗର୍ଜନ ଗଞ୍ଜି ହୋଏ ଜୟ ଶବ୍ଦ ଗହଳେ ।
 ହେ ଜନେ

ପ୍ରଥମ ଦୋଲ ଦର୍ଶନକୁ ଉଚ୍ଛାଦ୍ୟା ହୋଇ ଯେ ଆସନ୍ତି ଲୋକ
 ଅବନୀ ମଣ୍ଡଳ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୁଅଇ ଅନଳ ହୋଏ ଅନେକ
 ହେ ଜନେ । ୧୯ ।

ନବୀନ-ରସାଳ— ଫଳ ଫଳଦାତା ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଶ୍ରମରେ ଦେଇ
 ନାନା ପ୍ରକାରେ ବରମାନ ମାଗନ୍ତି ଅନୁରାଗବନ୍ତ ହୋଇ
 ହେ ଜନେ ।

ବାହ୍ୟାନିଧି ସେ ବାହ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରନ୍ତି ପରମ ଦୟାଳୁ ଯହୁଁ
 ଅଶେଷ କୋଟି ଜନମ ପାପରାଶି ବିନାଶନ୍ତି ଗୁହୁଁ ଗୁହୁଁ
 ହେ ଜନେ । ୨୦ ।

ଆହେ ଜନମାନେ ଦେଖିଅଛ କାହିଁ ହୋଇଥିଲେ କେ ପଞ୍ଚାଇ
 ଦେଖିଲ ଲୋକକୁ ମହାସୁଖ ଦେଇ ଦୁଃଖ ନିଅନ୍ତି ଦୁଃଖାଇ
 ହେ ଜନେ ।

ଅପଣା ଉତ୍ସବେ ଉତ୍ସବ ଦେବାକୁ ସେହି ପ୍ରଭୁ ବିଚେକତା
ଯଉଁ ଉତ୍ସବରେ ବିଧବା-ଲଲ୍ଲଟେ ଶୋଭା ରଙ୍ଗ ଫଗୁ ଚିତା
ହେ ଜନେ । ୨୧ ।

ଯଦି ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ନାଟକ ସଙ୍ଗେ ମିଶି ଦର୍ଶନ କରନ୍ତି ରଙ୍ଗେ
ଦୃଶ୍ୟ ନୋହେ ଭୁଷଣ ପ୍ରାୟେ ହୋଇ କୁକୁମ୍ଭ ଲଗିଲେ ଅଙ୍ଗେ
ହେ ଜନେ ।

ଏମନ୍ତ ହୋଇ ସେ ଦିନ ନାଗରକ ଦୋଳ ମହୋତ୍ସବ ଲଳା
ବୁଝାଦି ଦେବ ମାନବ ବାଲଭୂତା ସମସ୍ତେହେଁ ଯହିଁ ଭୋଲା
ହେ ଜନେ । ୨୨ ।

ମନେ ଶ୍ରୀନେ ଲଳନ କର ଯୋଗୀଜନମାନେ ଯାହା ନ ଦେଖନ୍ତି
ସେ ପ୍ରଭୁ ଏମନ୍ତ ମହାଦୟାବନ୍ତ ମାନବ ସଙ୍ଗେ ଖେଳନ୍ତି
ହେ ଜନେ ।

ଦନ୍ତିଦନ୍ତ ଦୋଳା ଉପରେ କମଳା—ବନ୍ଧିବ କମଳା ଲଳା
ଭାବିଲେ ସେ କାଳ ନାହିଁ ନାହିଁ କାଳଦଣ୍ଡ ଭବଭୟ ଜ୍ଞାନା
ହେ ଜନେ । ୨୩ ।

ଦ୍ଵିଜାୟୁ ଦୋଳ ଅଭବତ୍ତ ଶହଳ ନୃପତି ଦର୍ଶନ କରେ
ମହା ପାପରାଶି ଛାଡ଼ି ତାପ ନାଶି ମହାପାତକୀ ନିସ୍ତରେ
ହେ ଜନେ ।

୧୪ରେ ବିଜେ ଦେବାଧିଦେବରାଜ ବାଜେ ଘଣ୍ଟା ଘନ ଘନ
ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଚକୋର ପ୍ରାୟେ ସୁର ନର ସବୁର ଏକ ନୟନ
ହେ ଜନେ । ୨୪ ।

ମଣୋହି ବସଇ ବନ୍ଦାପନା ହୋଇ ସାର ଚୂଡ଼ାପୁ ଦୋଳକୁ
ସମସ୍ତ ଲୋକଙ୍କୁ ଗଢ଼ ଦାନ ଦେଲେ ଭବ ସିନ୍ଧୁ ତରବାରକୁ
ହେ ଜନେ ।

ବିମାନ ଅଗ୍ରେସ୍ତ୍ର ପ୍ରଭୁ ଭାବଗ୍ରାସ୍ତ୍ର ବୁଲି ଦୋଳ ମଣ୍ଡପକୁ
ନୀଳାଦ୍ରି ନବରକୁ ବିଜେ କରି ସେ ମଣ୍ଡନ୍ତି ସିଂହାସନକୁ
ହେ ଜନେ । ୧୫ ।

ଏମନ୍ତ ହୋଇ ସେ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବ ନୃପତିଙ୍କ ଦୋଳ ଲଳା
ପାରିଲେ ଏ ଲଳା ଲଳା ଭବସୁତେ ଗୁଢ଼ି କଣ୍ଠେ କର ମାଳା
ହେ ଜନେ ।

ନୋହିଲେ କର୍ଣ୍ଣ ମଣ୍ଡନ କରି କରି ଲୋକଙ୍କୁ ସମର ଦଣ୍ଡ
ଜଗନ୍ନାଥ-ଭାବ ନ ଜାଣିଲ ଲୋକ ସହଜେ ଦ୍ଵିପାଦ ପଶୁ
ହେ ଜନେ । ୧୬ ।

ଯତ୍ନ ମାୟାଧର କରିଛୁ ମଣ୍ଡନ କେତେ ଦିନ ଅବା ଥିବ
ନାମ ଅଳଙ୍କାର ପରାସ୍ତେ ଶରୀର ସଜ୍ଜାରେ ଏ ନ ଯିବ
ହେ ଜନେ ।

ଯେବେ ବେଦୁଖ ଦୂର-ଗତିପୁଣ୍ୟ ପାଇବାକୁ ଅଛି ମନ
ନାମ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଯତନ କରି କର୍ଣ୍ଣବିକିତରେ ଭୁଲ ଘେନ
ହେ ଜନେ । ୧୭ ।

ହୃଦ ପରୁଥରେ ଥିଲେଟି ବେଳରେ କରିବ ଏ ଉପକାର
ପଡ଼ିଗଲେ କାଳେ ନ ବାଧୁବ ଢିଲେ ଦୁସ୍ତ କାଳ କାନ୍ତାର
ହେ ଜନେ ।

ଏକା ଜଗନ୍ନାଥ ନାମ କଣ୍ଠି କଣ୍ଠ ଦେଶରେ କର ଭୂଷଣ
 ପିଲେ କରକୁ ମଣ୍ଡନ କରି କର ଉତ୍ତମ ଦାନ କଳ୍ପଣ
 ହେ ଜନେ । ୨୮ ।

ଦୟା ଆରଗଣ ହୃଦୟରେ ଧର ସଂସାର ସୁନ୍ଦର ଏହି
 ବାର ନାଶ ପ୍ରାୟେ ବେଶ ହୋଇବାରୁ ବିଚ୍ଛନ୍ନ କାରଣ ନାହିଁ
 ହେ ଜନେ ।

ବିବେକ ବୁଦ୍ଧିରେ ବିଚାର ଧର ମୋଁ କହିଲେ ଅବା ବି ହେବ
 କୃପଣକୁ ଲେଉଟା ସୁଦ୍ଧି କଲ ପ୍ରାୟେ ଶ୍ରମଇଁ ସିନା ରହିବ
 ହେ ଜନେ । ୨୯ ।

ଘନକୃଷ୍ଣ ବୋଲେ ଭଲ ନେବା ହେଲେ ଜଗନ୍ନାଥ ନାମ ଯୋଗ
 ଯେତେବେଳେ ପଡ଼ି ଯିବ କାଳଥାଡ଼ି ନୋହୁଏ ସେ ଅବକାଶ
 ହେ ଜନେ ।

ଏହି ଲାଗେ ପାଦ ପଞ୍ଜର ମଧ୍ୟରେ ଶୁକ ପ୍ରାୟେ ହୋଇ ପଶ
 ଦରେ ରାମକୃଷ୍ଣ ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋପାଳ ଅନନ୍ତ ଅବ୍ୟୟ ଭାବ
 ହେ ଜନେ । ୩୦ ।

ସପ୍ତମ ଛାନ୍ଦ

(ଗ୍ରୀଷ୍ମରତ୍ନ ଚନ୍ଦନ ଯାତ୍ରା ବର୍ଣ୍ଣନା)

ବସନ୍ତ ବେଳେ, ମଧ୍ୟ ଭରଣେ ଗାଣିରେ ଘାଟେ ।

ଆଦେ ସାଧୁମାନେ ଶୁଣ ଏକମନେ ଚନ୍ଦନ ଉତ୍ସବ ଚରିତ

ଗ୍ରୀଷମ ଋତୁରେ ଦିନକର-କରେ ମହା ହୋଏ ମହାତପତ

ସଜନେ !

ଶୁଣନ୍ତି ମହା ସରୋବର ।

ମହା ବିରହଣୀ-ପ୍ରାୟେ ଭରଞ୍ଜଣୀମାନେ ହୁଅନ୍ତି ଶୀର୍ଣ୍ଣତର । ୧ ।

କୁହୁମୀ ଦାନଜନ ମନ ପରାଏ ଦିବସ ହୋଏ ସନ୍ତପନ୍ତ

ଦିଶେ ଦଶେ ମୁଗାଦୁଷ୍ଟା ନୃତ୍ୟ କରେ ମୁଗାନ୍ତି ନୟନ ଯେମନ୍ତ

ସଜନେ !

ଜାତ ହୋଏ ବାତମଣ୍ଡଳୀ ।

ଠାବେ ଠାବେ ତରୁ ଲତାମାନେ ପୂର ଆତପଦାତରେ ମଉଳି । ୨ ।

ମହାତାପରେ ପଣ୍ଡିତ ପ୍ରାୟେ ମଧ୍ୟପାଣ୍ଡବ ହରଷ ସୁମନ

ନ ଶୁଦ୍ଧି କାମ ଦୁଃଖ ଦୁଃଖାବକୁ ପ୍ରୟଶ୍ଚି ପୂଲରେ ଶୋଭନ

ସଜନେ !

ଦେଲେ ସୁକୁମାର ଶିଶୁଷ

ଦେଡ଼େ ନାରସରେ ଶରଣେ ବିକାଶ ବାସରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରେ ଦଶ । ୩ ।

ବନେ ବନାନଳ ଜଳନ୍ତି ପ୍ରବଳ ପୁଷ୍ପନ୍ତି ଦୃଶ୍ୟୁଜମାନେ

ଶିମୁଳୀ ପୂଲ ପୁଷ୍ପ ଭୂଳା ସଦାତ ଉଡ଼ନ୍ତି ପବନେ ଗଗନେ

ସଜନେ !

ବନଜାବେ ବଡ଼ ଅକୁଳ

ବରାହ ବାରଣ ଅନେକ କଷଣ ଲଭନ୍ତି ନ ପାଇ କମଳ । ୪ ।

ଗ୍ରୀଷମେ ବଳଲ ଦୋର ପକ୍ଷିକୁଳ ଲଳ ଦୋସ୍ତେ ଚରୁମାନଙ୍କେ
 ଯେନ ଭଦ୍ରଗାର ଗନ୍ଧବ ବଇର ଲେଟନ୍ତି ପଡ଼ି ପାଦପଳେ
 ସୁଜନେ !

ମୟୂର ପୁଡ଼ ଶୁଭଚଳେ ।

ବୟକୁ ପକାଇ ଭୁଜଙ୍ଗମ ପାଇଁ ଶୟନ କରଇ ବିକଳେ ।* ।

ମହ୍ୟ କହ୍ନପ ମଣ୍ଡକମାନେ ମୂର୍ତ୍ତିଗତ ହୋଅନ୍ତି ଅନ୍ତଜଳେ
 ପଥକମାନେ ପଥଶ୍ରମେ ପ୍ରବେଶ ହୁଅନ୍ତି ବହୁପାଦକଳେ
 ସୁଜନେ !

ଅଭୟେ ଭୁଙ୍ଗସ୍ତନାମାନେ ।

ଭୁଙ୍ଗସ୍ତନରେ ଚନ୍ଦନ ପକ୍ଷ ଲେପି ପ୍ରବୋଧ ଲଭନ୍ତି ବହନେ

ଠାବେ ଠାବେ ଜଳ କ୍ଳୀଡ଼ାରେ ଚଞ୍ଚଳ ଚଞ୍ଚଳାୟତନେଶାମାନେ
 କେ ଅଗ ରୁଡ଼ି ପଛେ କେ ଲେଟନ୍ତି କେ ଜଳ ପକାନ୍ତି ସଦନେ
 ସୁଜନେ !

ଜଳ କୁସୁମ କେ ତୋଳନ୍ତି ।

ପଥର ଗୋଡ଼ାର କେତେ ଗନ୍ଧ କର ଅନକୁ ଭଞ୍ଜ ଶେଳନ୍ତି ॥

ପଣା ପରଡ଼ି ପଣସ ପକ୍ଷ ଆମ୍ଭ ବସ୍ତ୍ର ବଦନେ କେ ଦଥନ୍ତି
 ପଣାଛଡ଼ି ଦେଇ କେ ପୁଣି ପବିତ୍ର ମନରେ ଅନନ୍ତ ହୁଅନ୍ତି
 ସୁଜନେ !

ଶିବେ କେ କରେ ଜଳଶାଢ଼ ।

ସେବକ ମାଳୀମାନେ ଭୁଜେ ଭାବନ୍ତି ଜଳ ଘଟମାନ ବସାଇ ।୧।

ଜଗନ୍ନାଥ ଅନୁଗ୍ରାହୀ ଲୋକମାନେ ଜଳଯନ୍ତ୍ର ପୁରେ ପ୍ରବେଶ
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ଅଙ୍ଗେ ବିଲେପନ ପଣା ପବନରେ ସନ୍ତୋଷ
ସୁଜନେ !

ଦିନ ହରନ୍ତି ସେ ହରଷେ ।
ବାସୁଦେବ କଥା ଅମୃତ ମିଶାଇ ଶାଶ୍ଵା ମର୍ଦ୍ଦଳ ଗୀତ ରସେ । ୧୦ ।
ଏମନ୍ତ ସମୟେ ଦେଖି ଦେବରାୟେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଶୀତଳ ଅର୍ଥରେ
ଅନେକ ଚନ୍ଦନ ସୁବାସ କର୍ପୂର ଲଗି ହୁଅନ୍ତି ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ
ସୁଜନେ !

ବାଜଇ ନାନା ବାଦ୍ୟମାନ ।
ଘଣ୍ଟା ମର୍ଦ୍ଦଳ ବେଣୁ ଶାଶ୍ଵା ଗୀତରେ ପୂରିଥାଇ ଜଗମୋହନ । ୧୧ ।
ବିଚିତ୍ର ବିବିଧ ବିଚିତ୍ର ବେଶମାନ ହୋଇ ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି ଅପସରା ।
ପଣା ଗୁମର ଆଳତ ପଡ଼ିବାରେ ଡୋରା ଉପରେ ଦିଶେ ତେର ।
ସୁଜନେ !

ତେତେବେଳେ ଯେଉଁ ଅନନ୍ଦ ।
ଅବଲୋକନ କଲ ଲୋକ ଜାଣଇ ଜାଣନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଅଦିକନ୍ଦ । ୧୨ ।
କର୍ପୂର ଉଷା ପଡ଼ିଲ ଲାଗିହୋଇ ଅଶେଷ ପରମ ମଙ୍ଗଳ
ବର କବର ଅଳକା ଏକ ସରି ଦୋସର ଫୁଲ ଚୂଳମାଳ ।
ସୁଜନେ !

ସେହି ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଶୋଭା ପାଏ ।
ଥାଉ ସେ ଚନ୍ଦନ-ଯାତ୍ରା-ବେଶ ମନେ ପିଣ୍ଡରେ ପ୍ରାଣ ଥିବାଯାଏ ।
କର୍ପୂର ଲାଗି ସାର ଗୁଣ ବସଇ ହୁଅନ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ବନାପନା
ମହା । ତଜା ସୁନାଶିର ହୁଅନ୍ତି କାଳକୁ ସେ କାଳ ଭାବନା
ସୁଜନେ !

ଅରରଣ ହୋଇ ଯାନକୁ ।

ବଡ଼ଦାଣ୍ଡେ ବଡ଼ ଗହଳ ଲଗାଇ ବଜୟେ କରନ୍ତି ଶୂଫକୁ । ୧୪ ।

ଭବଜଳ ଭାଣି ମଧ୍ୟରେ ନ ଭାସି ଯେଉଁ ପ୍ରଭୁ ନାମ ବଳରେ
ସେ କାଳ ବଳରେ କଉଡ଼ୁହଳରେ ବୁଡ଼ନ୍ତି ଅଳପ ଜଳରେ

ସୁଜନେ !

ଚପିକନାଗର ଶିଖର ।

ନୃତ୍ୟ ଗୀତ ରସଭାବେ ବଡ଼ ବଶ କ୍ଷଣେ ନ କରନ୍ତି ଅନ୍ତର । ୧୫ ।

ଦେଖି ଦିନ ଶେଷ ହୋଇ ଦିବ୍ୟ ବେଶ ଶୂଫରେ ବିଜୟ କରନ୍ତି
ଖଦି ଶୂମର ଆଲିଙ୍ଗ ପଞ୍ଜା ଧର ସେବକେ ଖଟଣୀ କରନ୍ତି

ସୁଜନେ !

ଧରି କେ ଚନ୍ଦନ ପିତ୍ତକା ।

ଆଶେ-ପାଶେ ରହି ଅନନ୍ଦକୁ ବହୁ ମାରନ୍ତି ଆଶେହୁ ନଉକା । ୧୬ ।

ମଣ୍ଡପ ଅଙ୍କେ ମଣିମୟ ପଲଙ୍କେ ବହୁମୂଳ ଦିବ୍ୟ ବିଟଙ୍କେ
ଅପସରକୁ ଅପସର ବିଜୟେ କରିଥାନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ନିଶଙ୍କେ

ସୁଜନେ !

ଚନ୍ଦ୍ରଭାସୁ ଚନ୍ଦ୍ର ଘାସ ।

ଶୂରପାଶେ ଲାଗି ଶୋଭା ପାଉଥାଇ ଚନ୍ଦ୍ର ଆଇ ଗଜ ଧୂପ । ୧୭ ।

ଶୂରୁ ଶୂମୀକର ଚମ୍ପକବରଣୀ ଚଞ୍ଚଳ ଶୂମର ଲୋଚନା
ଚଉଷଠି କଳା ରସରେ କୁଶଳା କନ୍ଦର୍ପଦର୍ପିନୀମୋଚନା

ସୁଜନେ !

ଚନ୍ଦ୍ରବଦନା ଶୂରୁକେଶୀ ।

କୁଳସୁନ୍ଦରଦଶନା ମନ୍ଦହାସୀ ମଧୁରମତ୍ସରିକଭାଷୀ । ୧୮ ।

ନିତମ୍ବବତୀ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ-ଶୋଭନା ଘନଜଘନା ନୃତ୍ୟକାଶୀ
ତାଳ ମାନ ପ୍ରହ ଲୟରେ ଅରହ ସକଳଜନମନୋହାସୀ

ସୁଜନେ !

ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି ସେ ହରଷରେ ।

ନାନା ଅଳଙ୍କାର ଅଙ୍ଗେ ଅଳଙ୍କାର କରି ହସ୍ତକ ହରଷରେ । ୧୧ ।

ମନମଥ ପାଶ ପରାଏ ପ୍ରକାଶ ଶୋଭା ହସ୍ତକ ହସ୍ତ ତୋର

କେବଳ ସେକାଳେ ଶମତମ ବଳେ ନୋହେ କାହାର ମନ ତୋର

ସୁଜନେ !

କେତେ କହୁବି ସେ ଚରିତ ।

ତନ୍ତ୍ର ଉଦେ କାଳେ ଗଗନମଣ୍ଡଳେ ସମଜେ ନ ଦିଶେ ଖଦ୍ୟୋତ ॥

ଜଗତ କୃତାର୍ଥ କରିବାକୁ ପାଥ ରଥରେ ବିଜେ ଜଗନ୍ନାଥ

ଦରଶନେ ଜନଙ୍କର ଦରଶନେ ମହା ପରମ ଗତିପଥ

ସୁଜନେ !

ଧନ୍ୟ ସେ ନଭୁକା ବିହାର ।

ଇନ୍ଦ୍ରପଦ ବିହ୍ନି ଉଡର ଦଶଇ ସେ ଅବଲୋକନ ଯାହାର । ୧୨ ।

ବୃନ୍ଦାବନବୃନ୍ଦ ବଢ଼ାଇ ଅନନ୍ଦ ଜୟ ଜୟ ସୁଦ୍ଧ କରନ୍ତି

ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ବଜାଇ ସପ୍ତଲକ୍ଷ ହୋଇ ଶିରେ କୁସୁମ ବରଷନ୍ତି

ସୁଜନେ !

ଯାହା ବଢ଼ାଇ ଦେବରାଏ ।

ବିମାନ ଆସେହି ଜନମନ ମୋହି କରନ୍ତି ବାହୁଡ଼ା ବିଜୟେ । ୧୩ ।

ଦେବାତପସ୍ୟ ତନ୍ତ୍ର ସୂତ୍ର ତରସ କଳା କନାଟୀ ମାଳ ମାଳ

ଖଦି ଗୁମର ଅଲଟ ପଟା ଲେଖା କହୁ ନୁହଇ ସେ ପ୍ରବଳ

ସୁଜନେ !

ଚନ୍ଦ୍ରବସ ଚନ୍ଦ୍ରଭବୟା ।

ହୁଲା ଦହୁଡ଼ି ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ଲୁଟି ସେ ନ ଦେଖାନ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରଭବୟା । ୧୪ ।

ବାଟ ଯାକ ରଙ୍ଗଭୂମି କରି ରଙ୍ଗ କରନ୍ତି ବର-ବାସୁଙ୍କନା
କାମଶାସ୍ତ୍ର ଜିତା ସଙ୍ଗିତ-ଜାଣନ୍ତା ସମସ୍ତେ ତ୍ରେମ ପ୍ରୀତିଦେନା
ସୁଜନେ !

ଧନ୍ୟ ଲାହାଙ୍କ ଭାଗ୍ୟରାଣି ।
ଧୂପ ସାରି ବଡ଼ଶିବାର ବଡ଼ାଇ ପୁଷ୍ପ ଅଞ୍ଜୋଳ କରି ଶେଷି
ସୁଜନେ !

ପହୁଡ଼ନ୍ତି ଦବ୍ୟ ପଲଙ୍କେ ।
ପ୍ରାଣର ବଞ୍ଚିତ୍ର ପାଟ ମହାଦେବୀ କମଳା ସେବନ୍ତି ନିଶ୍ଚୟେ । ୨୪ ।
ନିତି ଏହୁମତି ତନନ ଉତ୍ସବ ହୁଅଇ ସ୍ନାନ ଯାତ୍ରା ଯାଏ ।
ତାହୁତ ଶୁଣିମ ଘନିତାପ ଯିବ ମହା ପବିତ୍ର ହେବ କାଷ୍ଠେ
ସୁଜନେ !

ସଂସାରେ ଏହି କଥା ମୋକ୍ଷ ।
ଏ ବାହାରେ ଅତୁ ସେତେକ ଦେଖୁଛ ଜନ୍ମଜାଲରୁ ବଳ ମିଳେ । ୨୫ ।
ସେଉଁ ଦେହ ଘେନି ଜନମି ଅବଳା ତାହା ନ ନେଇ ଯିବାବେଳେ
ମୋହୋ ଘରମୋହୋ କୁଟୁମ୍ବ ବୋଲିଣ ଅବୋରା ମାୟାମୋହ ଜଳେ
ସୁଜନେ !

ମନେ ବିଚାର କରି ଏହି ।
କେ କାହାର ତାତ କେ କାହାର ମାତ କେ କାହାର ଭାଇ ବନ୍ଧୁସାହୁ ।
ପାରିଲେ ଦାନଜନରେ ଦାନ ଦେଇ ସକଳ ଜୀବେ ଦୟା କର
ଧର୍ମ କର୍ମ କରି କିଛି ନ ବିଚାର ସାଧୁ ସଙ୍ଗତରେ ବିଚାର
ସୁଜନେ !

ଯଉଁ ଶ୍ରୀମାଲଗଣନାହା ।
ମନ ବଚନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଦାନକୃଷ୍ଣ ଭରସା କରଅଛି ତାହା । ୨୬ ।

ଅଶ୍ୱମ ଛାନ୍ଦ

(ଚାନ୍ଦିନୀ ଚଣ୍ଡେଶ୍ୱରୀ ତାଳେ ଗାୟତ୍ରୀ)

ଅହେ ସାଧୁଜନମାନେ କର ଶ୍ରବଣ
ମହା ଛାନ୍ଦମ ଚାନ୍ଦରେ ଆରତହାଣ ।
ଅନେକ ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦନ ଚନ୍ଦ୍ର ହେଲେ
ଅନେକ ଶୀତଳ ଦ୍ରବ୍ୟ ତ ମଣୋହ କଲେ
ଅନେକ ଆଲଟ ଲାଗି ହେଲେ ଝରଙ୍ଗ
ଏତେକେ ସନ୍ତାପିତ ହୋଇଲୁ ଶୀତଳ । ୧ ।

ସ୍ନାନ କରବାକୁ ମନେ ବିଚାର କର
ସନ୍ତମ ହୋଇଲେ ଶଙ୍ଖ ଶାରଙ୍ଗଧାରୀ ।
ଦିନ ମଣ୍ଡପକୁ ଯିବା ଲେପ ଦିଅଇ
ମଣ୍ଡପ ନିମିତ୍ତରେ ଭଣ୍ଡାର ପିଆଇ ।
ପାଟ ନେତ ପତନା ଦିଅ ଆଶ୍ୱମ
ଚାନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ରାବତମାନ କଲେ ବାହାର । ୨ ।

ମାଧ ବଳ ପୁରଙ୍ଗ ସିନ୍ଦୂର ଅମ୍ବର । ?
ମଣ୍ଡପାରେ ଆଜ୍ଞାପୁର ଦିଶେ ଅମ୍ବର
ଫୁଲ ଚକ୍ର ମଧ୍ୟେ ଫୁଲ ଝଙ୍କା ବିରାଜେ
ଅବଲୋକନରେ ମନ ନୟନ ରଚ୍ଛ ।
ଫୁଲ ଶୁଭ୍ରପଦ୍ମ ଦିଶିଲେ ଦୋର
ଦାରଦର ମୁକୁତା ମଣି କେରୁ କେରୁ । ୩ ।

ବିଚିତ୍ର ଚିତ୍ର ପ୍ରତିମା-ମାନଙ୍କୁ ଦେଖି
ବିଷ ପ୍ରାୟେ ନ ଚଳଇ ଏ ଆଖି ।

ଚନ୍ଦନ ଜଳ କର୍ପୁର ଝୁଳି ସିଞ୍ଚାଇ
 ଅଶ୍ଵରୁ ଧୂପରେ ସୁବାସିତ କରାଇ ।
 ବିଜେ ବାଟ ଯାଇ ଏହି ପ୍ରକାରେ ତୋରା
 ମଣି ଧରଣୀ ମସ୍ତକ ମଣ୍ଡନ ପରା ।
 ଛଇଲ ନାଗର ପ୍ରଭୁ ପୁରୁଷ ସିନ୍ଦୂ
 ଏକେତ ସୁକଳ ଜଳାବନ୍ତ ଅରଦ୍ଧ ।
 ନୋହିଲେ ନିକି ଫନକୁ ଅରମ୍ଭ ଏତେ
 ମୁଁ କେତେ କହିବି ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣିମ କେତେ ।
 ଶେଷ ନୁହଇ ଅଶେଷ ଅପରିମେୟ
 ସରିତପତି ତରଙ୍ଗ ଗଣିଲା ପ୍ରାୟ ।
 ନାନାରୂପେ ମହାମଣ୍ଡପକୁ ମଣ୍ଡାଇ
 ଭଜି ଲୋକକୁ ଉଚ୍ଚାଟ ବଳେ କରାଇ ।
 ସଜ ଲାଗି ବିଜେ ରାତି ପହରେ ଥାଉଁ
 ସଜ ସାଜ ସାଜ ବୋଲି ବାଜେ ସଜାଉଁ ।
 ସ୍ଵର ନର ଅସୁର ଗନ୍ଧର୍ବ ବାଦ୍ୟରେ
 ସମୁଦ୍ର ଉତ୍ତଳ ସୁର ବର୍ତ୍ତନ ପୁରେ ।
 ଅନେକ ଝୁଲା ବିହ୍ଵଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଉଦୟା
 ଚନ୍ଦ୍ରାପ ଲାଗି ଭାଜେ ଚନ୍ଦ୍ର ଉଦୟା ।
 ଅବିରତେ ଗହଳ ଚଢ଼ଳ ଆନନ୍ଦ
 ଅମ୍ଭରେ ରହି ଦେଖନ୍ତି ଅମର ରୁନ ।
 ଅପସରା-ମାନେ ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି ମିଳ
 ଝଟକ ନିଜୁଳ ଅଙ୍ଗମାନ ଭୁଶାଳୀ ।
 ଅଶ୍ଵରୁ ଧୂପ ସମସ୍ତ ଦିଗରେ ବାସେ

ସୁଧା ବିଦ୍ରୁପାୟେ ସୁଗୁଁ ଫୁଲ ବରଷେ ।
 ଧବଳ ଛନ୍ଦ ଉଦୟ ପାଶରେ ଉଡ଼େ
 ଝାଦି ଶୂନ୍ୟ ଅଳକ ପାରୁଣେ ପଡ଼େ ।
 ମଣିମା ଡାକ ଗଣିମା କି କରୁ ତହିଁ
 ଅଣିମାଦି କ୍ଷମାଦାତା ବିଜୟେ ଯହିଁ । ୮ ।
 ଜୟ ଜୟ ଶବଦ ଶୁଭର ଅନେକ
 ଏକାଂଶ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଶ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଲୋକ ।
 କେ କେତେ ଗୀତ କବିତା ସୁଦ୍ଧା କରନ୍ତି
 ଅବ ଲୋକନେ କଳକଳୁଷ ହରନ୍ତି ।
 ଅହା ସେ ସିନ୍ଧୁ ଗନ୍ତା ପାଶ ଶୁଭୁଷ
 ଶୁଣିଲେ ମନ ଅନଳେ ଉଠଇ ପୂର । ୯ ।
 ଶ୍ରୀ ବଳବନ୍ତ ସୁବଦ୍ରା ସୁଦରଶନ
 ଅଗରେ ଚଳାଇ ପଛେ ଜଗମୋହନ ।
 ଶ୍ରୀକର ପଇଠେ ଦେଇ ଉଦ୍ୟାନ କରେ
 ରଞ୍ଜିତ ରଞ୍ଜିତ ହୋଇ ବିଜେ ସଧୀରେ ।
 କି ଉପମା ଦେବା ଯହିଁ ବଚନ ନାହିଁ
 କବି ହେଲେ କର୍ତ୍ତାରେ କାହା ନ କହି ।
 ନାନା କାମନା କାମିଙ୍କୁ ଦେବା ଅର୍ଥରେ
 ବିଚିତ୍ର କଳ୍ପଦରୁ କି ଗଲେ ପୃଥୀରେ ।
 ଏମନ୍ତ କଳ୍ପନାରୁ ବା କହି ହୁଅନ୍ତା
 ଯେବେ ସେ ଅମୃତ ଫଳ ଦାନ ଦିଅନ୍ତା ।
 ସହାର ଶୋକ ହରବା ତହିଁରେ କାହିଁ
 ଏହିପେନ ଦୃଷ୍ଟିକି ସେ ଆସଇ ନାହିଁ ।

ଶୁଣିବିଦମା ମନ୍ତ୍ରରେ ଖେଳ କ ଅସି
 ଏ ଅସୁଯ୍ୟ କଥା କହନ୍ତାଇ ଭରସି ।
 ଏବେ ସେ ଦବସେ ପୁଣି ଜ୍ୟୋତି ବହନ୍ତା
 ଅକଳଙ୍କ ସଦା ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ଥାଅନ୍ତା ।
 ଅଥ ଅନ୍ଧାର ବିନାଶୀ ହରନ୍ତା ଦୁଃଖ
 ଶାନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମ ପରିସନ୍ତେ ଦିଅନ୍ତା ସୁଖ ।
 ଉପମାକୁ ନୁ ଅସଇ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ବିଜେ
 କଲେ ଲେଖା ହେବା ଅବିବେକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶେ ।
 ଭୁଲରେ ସମାନ ନୋହୁ ସକଳ ସୁରେ
 ଏତେବେଳେ ଦେଖ ଚହୁଛନ୍ତି ଉପରେ ।
 ଅଗତି ଲୋକର ଯଉଁ ଗଢୁଛୁ ପତି
 ଧନ୍ୟ ଧରଣୀଭାଗ୍ୟ ତା ଶିରେ ବହନ୍ତି । ୧୩ ।
 ଅଳପ ହସିଲ ହୋଇ ରଙ୍ଗାଥଧରେ
 ଅପସରି ସେବକ ମାନଙ୍କ ଉପରେ ।
 ଅଳପ ବିଶ୍ରାମ ଯଉଁଠାରେ କରନ୍ତି
 ସବୁ ସୁଖ ସମ୍ପଦ ସେଠାରେ ଦିଅନ୍ତି ।
 ଯଉଁଥଡ଼େ ପଡ଼ଇ ସେ ଅମୃତ ଦୃଷ୍ଟି
 ସେ ଦିଶେ ବୃଷ୍ଟି ହୁଅଇ ଅନଳ ସୃଷ୍ଟି । ୧୪ ।
 ମରୁଗଳ ପ୍ରାୟେ ବେନି ପାଶରେ ଝଳି
 ମହାରୁଜରରେ ଭାବେ ଭାବିଲୁ ଭୋଳି ।
 ପୁଣି ସେହି ବିକ୍ରମିଲ ପରାଏ ହୋଇ
 ମନ ମନ କରି ପାଦପଦ୍ମ ପକାଇ ।
 କେତେ ହେ କହୁବି ସେ ଗୁଲିବା ଗୁଲୁଣ

ଯେଉଁ ଗୁରୁତ୍ବରେ ଶେଷ ହୋଏ ଶବ୍ଦ ।
 ରଜତ ଗିରିକ ଗଜ ଉଠିଲା ପ୍ରାୟେ
 ଅରୋହଣେ ଅରୋହନ୍ତି ଦେବ/ଧରାୟେ ।
 ପ୍ରବେଶ ସ୍ନାନମଣ୍ଡପ ତଳା ଉପରେ
 ସେ ଶୋଭାକୁ ଉଦମା ନ ଦିଶେ ସଂସାରେ ।
 ହରିହର ଚନ୍ଦ୍ରରେ ବା କଲ୍ୟାଣରେ
 କେହି କେହି ଏମନ୍ତ ଭାବନ୍ତି ମନରେ ।
 ରଜତ ପଦ୍ମରେ ସ୍ନାନ ମର୍ଦ୍ଦିତ ଶୃଙ୍ଗ
 ମଧ୍ୟରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ-ଲତା ଜୋଇଛି ସଙ୍ଗ ।
 ଏମନ୍ତ ବୋଲିବାକୁ ବଚନ ନୁ ଅସେ
 ଅଲକ୍ଷରେ ଲକ୍ଷ କେତେବେଳେ ହେ ବସେ ।
 ଅଶେଷ ଶୋଭା ତହିଁକି ମନ ନ ଯାଏ
 ଆକାଶ ଯେମନ୍ତେ ଦୃଶ୍ୟଦୃଷ୍ଟି ନ ପାଇ । ୧୭ ।
 ଏ ସମୟେ ରସେ ନବ ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର
 ଉଦୟରେ ଉଦୟେ ଗ୍ରହ ନରେନ୍ଦ୍ର ।
 ମାନବେ ମାନସ ସ୍ନାନ କଥାରେ ଦେଇ
 ସ୍ନାନ କରି ଆସନ୍ତି ଯେ ସମ୍ପ୍ରମ ହୋଇ ।
 ଦେଖନ୍ତି ସ୍ନାନ ମଣ୍ଡପେ ନୀଳାଦ୍ରି ଚନ୍ଦ୍ର
 ଅରତ ଅପ ବାରଣ ମତ୍ତ ପାଶୁନ୍ତି । ୧୮ ।
 ଉତ୍ତର ଦିଗରେ ଅଛି ସୁବର୍ଣ୍ଣ କୃପ
 ଚନ୍ଦ୍ର କୋଟି ପଦ୍ମ ଲକ୍ଷ ଗର୍ଭରୂପ ।
 ଦକ୍ଷ ମର୍ଦ୍ଦଳ ବଜାଇ ଅବିରାମରେ
 ତହିଁ ଜଳ ଆଶାନ୍ତି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପାଣିରେ ।

ଅଧବାସ କରି ତାହା ଅଧନ୍ତି ନେଇ
 ନାଳାଦ୍ରୁ ନିବାସ ସ୍ଥାନ କରିବା ପାଇଁ । ୧୯ ।
 ମନ୍ଥ ବିଧାନେ ସେ ଜଳ ସ୍ଥାନ କରନ୍ତି
 ମାନବଙ୍କ ଗର୍ଭ ଜଳମୁନ ହରନ୍ତି ।
 ପୁଣି ବହୁଳ ଚନ୍ଦନ ଜଳ ଏଡ଼ାଇ
 ନିଃସଂଶୟେ ସସାର ସନ୍ତାପ ବୃତ୍ତାଇ ।
 ସେ କାଳରେ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ସେମନ୍ତ ଶୋଭା
 କେ କେଉଁ ଉପମା ତହିଁ କରିବ ଭୁବ୍ଧା ।
 ନିର୍ମଳ ଗଗନେ ଉଦେ ଶରଦ ଘନ
 ଗଙ୍ଗା ସମୁଦ୍ରା ଉପରେ କରେ ଗମନ ।
 ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବୋଲିଲେ କେଉଁ ବଡ଼ାଇ
 କେ ଦେବ ହୃଦରୁ ଘନ ତାପ ହୁଡ଼ାଇ ।
 କବି ବଚନ ଶୁଭୁଷା ରଖିବା ପାଇଁ
 ଅଲକ୍ଷ୍ୟ କଥାରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରଇ ନେଇ । ୨୦ ।
 କେ ବୋଲେ ଗ୍ରୀଷମେ ପଦ୍ମାକରକୁ ମନ୍ଥ
 ବାହାର ହୋଇଲେ ସେହେ ଦଶଇ ନାଥୀ ।
 ଏହିରୂପେ ନାନାକଥା ମାନ କହନ୍ତି
 ଭବପ୍ରାପ୍ତ ନାଥ ତା ଭାବରେ ବହନ୍ତି ।
 କନକ ଦର୍ପ ହରଇ ସେଉଁ ଶୁଭୁଷା
 କେ ଯଶ ପାଇବ ତହିଁ ଉପମା କରି ।
 ସ୍ଥାନ ବଡ଼ାଇ ପ୍ରଭୁ ହୁଅନ୍ତି ସୁବେଶ
 ଲଗି ହୋଇ ଝାନ୍ ପୀତ ପତଳ ବାସ ।
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣେ ଶରଣେ ଦବ୍ୟ ଜାଳମ୍ବା ନେତ୍ର
 * ଜଗମୋହନ

ପରିହାସ ପବନ ମୋହଇ ଜଗତ ।
 ଫୁଲମାନ ଚୁଲ କରପଥ ଅଳକା ।
 ଶୁଣିଲେ ଛଡ଼ଇ ଭବ ବନ୍ଧନ ଦକା ।
 ଏହିରୂପେ ଭାଇ ବଳଭଦ୍ରଙ୍କ ବେଶ
 ଫୁଲମାଳ ମାନକେ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଅଦୃଶ୍ୟ ।
 ବେନି ପାରୁଣରେ ଶର ଉଷି ଉଡ଼ନ୍ତି
 ଅନେକ ଖବ ଖୁମର ପଙ୍ଗା ପଡ଼ନ୍ତି ।
 କହି ନୁହଇ ସେ କାଳ ଶୋଭା ସପତ୍ନି
 ମହାରତ୍ନ ଗହଳେ ଲୋକ ଯନ୍ତ୍ରାୟନ୍ତି ।
 ଶୀତ ବାଦ୍ୟ ନୃତ୍ୟ ଜୟଜୟ ଶବଦ
 ବ୍ରହ୍ମବେର ମାନଙ୍କର ନିଗମ ନାଦ ।
 ଶୁଟକର କ ଏବାର ସାଧୁ ଜାତୀନ
 ଏକ ହୋଇ ସବୁଧନ ପୂରେ ଗଗନ ।
 କେ ଚନ୍ଦନ ଜଳମାନ ଧର ବସନେ
 ଧର ଧର ବୋଲି ଦିଅନ୍ତି ଯଜମାନେ । ୨୫ ।
 ମଣୋହି ବଢ଼ାଇ ପ୍ରଭୁ ଜଗଦୀଶର
 ବାହୁଡ଼ା ବିଜୟେ କରବାକୁ ବିଭୀର ।
 ବଳଦେବ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଅଗରେ କରି
 ପଛ ପଛରେ ନାଲଗିରି କେଶରୀ ।
 ଦକ୍ଷିଣ ମୁରତି ବନ୍ଦାପନା ହୁଅନ୍ତି
 ଦେଖିଲୁ ଲୋକଙ୍କୁ ଚଉବର୍ଗ ଦିଅନ୍ତି ।
 ନାଲାକୁ ନବରେ ପ୍ରଭୁ ପ୍ରବେଶ ହୋଇ
 ଦଶ ପାଞ୍ଚ ଦିନ ଦରଶନ ନ ଦେଇ ।

ଜଳ ନୟନ ଉତ୍ସବ କରିବା ପାଇଁ
 ନେତ୍ର ଉତ୍ସବ ଯାତ୍ରା କରିନ୍ତି ଗୋସାଇଁ ।
 ତଦ ଉତ୍ସବେ ଶୁଣିବୁ ନେତାଳଙ୍କାର
 ଯେଉଁ ରଥଛନ୍ଦ ମହାପବନକର ।
 ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା ବୋଲି ତୁଣ୍ଡେ କାର୍ତ୍ତିନ କଲେ
 ସମସ୍ତ ବେଦନାମାନ ଭୁଟଇ ଉଲେ । ୨୮ ।
 ରଥେ ବିଜେ କରି ପ୍ରଭୁ ଜଗଦୀଶ୍ଵର
 ସେ ଯାଇଁ ପ୍ରତିବିମ୍ବିତ ଯେଉଁ ଜଳର ।
 ସେ ଜଳ ଘନରେ ଯେତେ ପୁଣ୍ୟ ହୃଦୟ
 କି କରିବ ଗଙ୍ଗା ଗୟା-ସାଗର ଯାଇ ।
 ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା ବୋଲି ହେ ଜନେ
 ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା ଦାନକୃଷ୍ଣ ଗାୟେ ବଚନେ । ୨୯ ।

ନବମ ଛାନ୍ଦ

ଗୁଣ୍ଡିଚା ବର୍ଣ୍ଣନା

(ବେଦାର ସର ଛାନ୍ଦ)

ଏବେ କହିବି ଶୁଣ ହେ ଜନେ
ଏକ ତାନରେ ଅନନ୍ଦ ମନେ
ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବରାଜଙ୍କ ଗୁଣ୍ଡିଚା କଥା ହେ ।
କର୍ଣ୍ଣ ପଥକୁ ଅମୃତମୟେ
ଅଶେଷ ପାପ କରଇ କ୍ଷୟେ
ଶୁଭର ମହାଭୂଷଣ ଭବ ବନ୍ଧନ ବ୍ୟଥା ହେ ।
ନାନା ଉତ୍ସବରୁଁ ସେ ଉତ୍ସବ ସାର
ଦିନ ଲୋକ ଲୋକଙ୍କ ନେତାଳଙ୍କାର
ବରଷା ଅଗମରେ ସେ ଲାଳା
କରନ୍ତି ଭବ ସାଗର-ତୋଳା ।
କମଳମୁଖୀ କମଳାକଣ୍ଠ ମର୍ଦ୍ଦିତ ହାରା । ୧ ।
ଯଉଁ ଅସାଧ ମାସ ପ୍ରବେଶ
ହୁଅନ୍ତେ ଦିନ ଘୋଡ଼ ଅକାଶ
ଗିରି ମସ୍ତକ ଗିଳି କରଇ ଗଭୀର ଘୋଷ ହେ ।
ମେଘ ପୁଷ୍ପରେ ମେଦନା ବେଶ
ଉତ୍ତାପ ନାଶି କରେ ସୁବାସ
ବୃଷି କାରକ ଆଜି ମାନସ କରେ ଉତ୍ତାପ ହେ ।
ମଞ୍ଜୁରୁହ ମୁଷ୍ଟନ୍ତି ମଳିନ ଭାବ ହେ
ମହା ଉଚ୍ଚେ ଶୁଭକେ କରନ୍ତି ଭବ ହେ ।

ମାନ ସରକୁ ଗମନ୍ତି ଦଂଷେ
 ମନ୍ଥରେ ଇନ୍ଦ୍ରଗୋପ ବିକାଶେ
 ମାଟିକ୍ୟ ମଣ୍ଡି ହୋଇଲ ପ୍ରାୟେ ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ ହେ । ୨ ।
 ପୁଟନ୍ତି ଶୁଭୁ ଶୁମର ପୁଲ
 ପୁଲ ବିଶିଖ ଶୁମର ଭୁଲ୍ୟ
 ପୁଷ୍ପାରବିନ୍ଦମୁଖୀ ବିରଦକାଳେ ଯେ ଶଲ ହେ ।
 ସେଉଁ ରତ୍ନରେ ଅବ୍ୟନ୍ତ ଭଲ
 ହୋଇ ବଢ଼ଇ ଦମ୍ପତୀ ବୋଲ
 ଏକାକୀ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ହୋଏ ଭୟ ଶୁଭ ହେ ।
 କାମୀ କାମିନୀ ଯହୁଁ ହେଲେ ଅଭେଷ
 ଭୋଗ କରନ୍ତି କାମ କୃପାଣ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହେ
 ଦିନେ ଅନ୍ଧାର ହୋଏ ସଂଘଟ
 ପଥକ ଜନେ ପଡ଼େ ସଙ୍କଟ
 ଅରତ ହୋଇ ବୋଲନ୍ତି ରଖ ଚନ୍ଦ୍ରମୁକୁଟ ହେ । ୩ ।
 ଅଭି ବିକଟ ଡାହୁକ ବଟ
 ଯେଉଁ କାଳରେ ହୋଏ ଉତ୍ତଟ
 କେଜା କେଜିନୀ ମଣ୍ଡଳୀମଧ୍ୟେ କରନ୍ତି ନାଟ ହେ ।
 ଅବାଟ ବାଟ ହୋଏ ଅବାଟ
 ହୋଏ ଅଛନ୍ନ ହୋଇ କୃପୀଟ
 ଡ଼ଙ୍ଗା ଜଳ ପ୍ରବଳ ହୋଇ ବଳନ୍ତି ବଟ ହେ ।
 ନାବ ଘେନି ନାବିକ ଜଗତ ଉଠ ହେ
 ପଥକଙ୍କ ଗମନ ହୁଅଇ ମଠ ହେ ।
 ସବୁ ଅଭାବେ କମଳମୟେ
 ପଦ୍ମକୁମୁଦ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋୟେ
 ଅଳକମଳ କମଳପତ୍ତି ପୁର ପଡ଼ଇ । ୪ ।

ପ୍ରଭ କେତାରେ କନ୍ଦର୍ପ-ଭର
 ପ୍ରାୟ ଶୁଭର ଶତ୍ରୁଜ ସ୍ଵର
 ଶୁଭର ଧରବତ ମଧ୍ୟମ ଦେନ ସେ ଦୋର ହେ ।
 ଶୁଣି ପଥକେ ରସେ ଧର୍ଯର
 ଅସନ୍ନ ଯେ ଯାହାର ମନ୍ଦର
 ପଶନ୍ତି ପ୍ରିୟା କଟକ ଲୁଚ ଗିରି କନ୍ଦର ହେ ।
 ଯହିଁ ବୃକ୍ଷଲତା ନୋହେ ଅନ୍ତର ହେ
 ପଶି ଜୀବମାନେ କରନ୍ତି ଘର ହେ
 ମକରଧ୍ଵଜ ବର୍ଣ୍ଣନ ପୁର
 ଭୋଗ କରନ୍ତି ଉତ୍ତମନର
 ବଧାତା ହଜା ଲୋକଙ୍କ ଯନ୍ତ୍ର ରେଷା ଶୁଭ । * ।
 ମନ୍ତ୍ରୀ ମାଲତୀ ଜାତି କଦଳୀ
 ଲୁଟକ ଅଦି କଦମ୍ବେ କେଳି
 କରନ୍ତି ଯତ୍ନ ସମସ୍ତେ ଲୁଗା କଦମ୍ବେ ମିଳି ହେ ।
 ରାମାଅଧର ଦାସକୁ ବଳି
 ପ୍ରଚ୍ଛଦ ଯହିଁ ଗଙ୍ଗାଶିଉଳୀ
 ଯହିଁ ଅଙ୍ଗବରଦୀ ଅଙ୍ଗ ଦିଅଇ ଜାଳି ହେ ।
 ଏହି ପ୍ରକାରେ କେତେ କହିବି ଭଲ ହେ
 ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ସେ ଏତେ ବୋଲଇ ଛଳି ହେ ।
 ପ୍ରଧାନରସ ଯିବାକୁ ରଳ
 ରଖିଲି ରତ୍ନବନ୍ତନା ବଳ
 ଏଣୁକର ସେ ସମସ୍ତ ଲୋକ ସୁଖ ସଙ୍ଗାଳହେ । ୨ ।

ଏମନ୍ତ ଯେଉଁ ଅଷାଢ଼ ମାସ
 ଶୁକ୍ଳ ଦ୍ଵିତୀୟା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦବସ
 ପୁଷ୍ୟାନକ୍ଷତ୍ର ସଦନେ ହୋଇଥାଇ ପ୍ରବେଶ ହେ ।

ସେହି କାଳରେ ଦେବ ନରେନ୍ଦ୍ର
 ମହା-କରୁଣାକର ପାଶୁନ୍ଦ୍ର
 ଅରବ ଅଦାୟାର ଚନ୍ଦ୍ର ବିଜେ ପ୍ରକାଶ ହେ ।

ପ୍ରାଚ ମଣୋହ ସାର ବାହାର ହୋଇ ହେ
 ଶର ବେଶରେ ଶରଚନ୍ଦ୍ରୀ ଧରାଇ ହେ
 ବାଜଇ ଶରବାଦ୍ୟ ଅନେକ
 ଦଧିମର୍ଦ୍ଦଳ ମେଘା ଟମକ
 ଭିନିପୁରେ ତମକ ଦମକ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ହେ । ୨ ।

ଶଙ୍ଖ ମନ୍ତ୍ରଣା ଶର ଜାହାଲୀ
 ଜୟ ଜୟ ଏକେ ହୁଲହୁଲ
 ମଙ୍ଗଳ ପାଠ ମଙ୍ଗଳ ଗୀତ ନୃତ୍ତର କଳ ହେ ।

ମଣିମା ଡାକ ଅନେକ ପଡ଼େ
 ଅନେକ ବର୍ଣ୍ଣ ପତାକା ଉଡ଼େ
 ଶବ୍ଦ ଶୁମର ତଳେ ସମୁଦ୍ର ବଳ ହେ ।

ଅନ୍ଧରତେ ଅଗରୁ ଧୂପହ ବାସେ
 ଅକାଶରୁ ସୁବାସ ପାଇ ବରଷେ
 ଅର୍ଘ୍ୟ ଅକାଶେ ଅମରେ ରହି
 ଅତି ପୁଲକ ଅନନ୍ତେ ଶୁଣି
 ଲହରୀ ପୁତ୍ର କରନ୍ତି ଭକ୍ତି ଭାବେ ସନ୍ତୋଷେ । ୩ ।

ଏମନ୍ତେ ବିଜେ କରନ୍ତି ସ୍ତ୍ରୀରେ
 ଶ୍ରୀରାଜ ଦେଇ ଭୃତ୍ୟଙ୍କ କରେ
 ଅଳପ ଦ୍ରବ୍ୟ ବେନି ପାଶକୁ ଭଲ ଚାନ୍ଦାନ୍ତି ସେ ।
 ଅମୃତ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲା ମାତେ
 ଭୃତ୍ୟାଧ୍ୟମ ମଧ୍ୟମ ପାତେ
 ଧର୍ମାର୍ଥ କାମ ମୋକ୍ଷ ଚତୁର ବର୍ଗ ପାଆନ୍ତି ।
 କୃପାକର କରୁଣା କର ବିସ୍ତାର
 କେତେ ଲୋକଙ୍କୁ କେତେ କରି ନିସ୍ତାର ସେ ।
 ବଳଦେବଙ୍କୁ ଆଗରେ କର
 ସିନ୍ଦୂର ଗନ୍ତା ପାଶକୁ ଧରି
 ନାଳାଦ୍ରୀ ନବରତ୍ନ ବାହାର ଜଗଦାଶର । ୧ ।
 ସେନା ଭାବରୁ ସୁରଦ୍ରା ସଙ୍ଗେ
 ସୁଦରଶନ ବିଜୟେ ରଙ୍ଗେ
 ମଦନ ଗୋପାଳଙ୍କୁ ସେ ଘେନି ବିଜୟେ ରଥେ ଦେ ।
 ସେ କାଳେ ଯେଉଁ ଶୋଭା ସମ୍ପଦ
 କାହାରି କଥାମୟ ନୁହନ୍ତି
 ସେହି ଜାଣନ୍ତି ସେ ଦେଖିଛନ୍ତି ନୟନ ପଥେ
 କେ କହିବ ସେ ରଥ ମଣ୍ଡଳୀ ଶୋଭା ଦେ
 ଝଲ ଝଲ ଝଲକ ଦର୍ପଣ ପ୍ରଭା ଦେ
 ଶୁଭୁ ସିନ୍ଦୂର ସିନ୍ଦୂର ପଟା
 ପାଟ ପତଙ୍ଗ ନେତ୍ର ପ୍ରକଟା
 ଶୁଭୁ ଶୁମ୍ଭର ପୂର୍ବମାଳରେ ନୟନ ଲେଖା ଦେ । ୧୦ ।

ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଘଣ୍ଟି ଘାସୁଡ଼ା ମାଳ
ବିବିଧ ମଣି ଗଣ୍ଡେ ମଞ୍ଜୁଳ
ରତ୍ନ କଳସ ଉପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ସମାନ ତରୁ ହେ ।

ନଟ ନାଗର ହସ୍ତକ ହାଥ
ପ୍ରାୟେ ବିବିଧ ଗଢ଼ହୁଁ ସାର୍ଥ
ଗଦା ଗଞ୍ଜନ ନାମରୁ ନାନା ପ୍ରକାରେ ବନ୍ଧ ହେ ।

ସେଉଁ ରଥରେ ବିଜେ ଦେବାଧିଦେବ ହେ
ତହିଁ ଶୋଭା କେ ବଚନରେ କହିବ ହେ
ଦଶ ଚତୁର ଲୋକେ ଉପମା
ନାହିଁ ତହିଁର ସେ ସୁଖସାମା
ନୋହିଲେ କପାଁ ହିଁଲେକ୍ୟ ମୋହନକୁ ବହିବ ହେ । ୧୧ ।

ଧନ୍ୟ ସେ ରଥ ଧନ୍ୟ ସେ ପଥ
ଯହିଁ ବିଜୟେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ
ଧନ୍ୟ ଜନକ ନୟନ ଧନ୍ୟ ଗୁଣ୍ଡିଚା ଟେକ ହେ ।
ଯହିଁର ନାନା ଦେଶରୁ ଲୋକ
ଅସନ୍ନି ହୋଇ ମହା ଉତ୍ସୁକ
ଅନୁବରଣେ ଉତ୍ସୁକ ହରି ମଣିମା ଡାକ ହେ ।

ଅଙ୍ଗ ବଙ୍ଗ କଳଙ୍ଗ ମଗଧ କାଶୀ ହେ
ନଟ ଭେଟ କର୍ଣ୍ଣାଟ ଗଉଡ଼ା ଦେବୀ ହେ
କାମ୍ୟକ କାମରୂପ ନେପାଳ
କୋଶଳ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର କୁନ୍ତଳ
ହିନ୍ଦୁ ମଲୟ ଖେଳ ପଞ୍ଚାଳ ସିଂହଳ ବାସୀ ହେ । ୧୨ ।

ସୌରାଷ୍ଟ୍ର ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ଅବନ୍ତୀ
 ଅବ ଅନେକ ଦେଶୁ ଅସନ୍ତି
 ବିବିଧ ସ୍ଥାନମାନ ଅଶ୍ୱେଷା କେ ପାଦ ଗଢ଼ ହେ ।

କେତେ ନୃପତି କେତେ ସମ୍ପଦ
 ଘେନି ଅସନ୍ତେ ନ ପାନ୍ତି ସ୍ୱତ
 ନଦୀ ସମୁଦ୍ରେ ପଶିଲ ପ୍ରାୟେ ସେତେ ପଶନ୍ତି ହେ ।

କେହି ଟାହି ଟମାଳ ରହସ ରଙ୍ଗେ ହେ
 କେହି କୀଡ଼ା କରନ୍ତି ବିବିଧ ରଙ୍ଗେ ହେ
 ଯୁବା ଯୁବତୀ ଯତି ସନ୍ନ୍ୟାସୀ
 ସାଧୁ ଦୁର୍ଜନ ପଣ୍ଡିତେ ମିଶି
 ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସାଧବ ଅଶ୍ୱର ଲୋକ ଗୁଣ୍ଡାଳ ସଙ୍ଗେ ହେ । ୧୩ ।

ଏ ରୂପେ ନାନା ମାର୍ଗେ ଅସନ୍ତେ
 ଠାବେ ଠାବେ କେ ରହନ୍ତି ରାତ୍ରେ
 କେଉଁ ଯୁବତୀ ବୋଲନ୍ତି କାନ୍ତେ କଟାକ୍ଷେ ଗୁହଁ ହେ ।

ଯିବାକୁ ମୋଗ ଶକତି ନାହିଁ
 ଅଗରେ ଦଣ୍ଡେ ଯିବାହ ରହି
 ଶୁଣି ନାୟକ ବୋଲଇ ହେଉ ଜୀବନସହ ରେ ।

କେଉଁ ଯୁବତୀ ଅତି ନିତମ୍ବବନ୍ତୀ
 କାନ୍ତକର ଧରି ସଧୀରେ କରନ୍ତି ଗଢ଼ ହେ ।

ବୋଲଇ କେତେ ଦୂରରେ ଶେଷ
 କାହିଁ ହେ ବେନି କମଳ ନେତ୍ର
 ହେଉଅ ଅସି ବୋଲନ୍ତେ ହୋଏ ହରଷ ମତି ହେ । ୧୪ ।

ପପ୍ପେମ ଭରେ କାନ୍ତକୁ ଶୁଣି
କଉଁ ସୁନ୍ଦରୀ ବୋଲଇ ରହୁ
ଶୁଲବାକୁ ତ ଚରଣ ମୋର ତଳଇ ନାହିଁ ଦେ ।

ଏଠାରୁ ମୋତେ ନେବ ତ ବହୁ
ଶୁଣି ନାୟକ ବୋଲଇ କେହୁ
ନ ନେଲେ କଉଁ ଚିତ୍ତ ଏ କଥା କମଳମୁହଁରେ ।

ଶ୍ରମଭରରୁ ଉଠି କେ ଶୁଣି
ନାସା ତୋଳ ପାଦ ତଳରେ ବସି
ଝଲକ ତନ୍ତ୍ର ମୁଖ ଦଳଇ
ଦୃଷ୍ଟି କାନ୍ତକୁ କହେ ଗୋଲଇ
ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଯାହାଫଳହୁଁ ଦିଲେ ଅସି ଦେ । ୧୫ ।

ଶୁଣି ଦୟିତ ବୋଲେ ଏ ସତ୍ୟ
କହଇ ଯଉଁ କଥା ଉଚିତ
ହେଣ ନୋହିଲେ ହେଷ ନୁହଇ ଫଳ ପାଇବା ଗୋ

ସୁମନା ହୋଇ ବମନା ହେଲେ
ଅସୁନ୍ଦରୀ ଦଶଇ ଗଲେ
ଭୁମ୍ପେ ବିବେକା ତହିଁ ଅଧିକ କେତେକହୁବା ଗୋ

ଏହା ଶୁଣି ଦିଲୁ ଦୁଇଶଦୃଶା
ହାଥେ ହାଥ ମାରି କଲ ପ୍ରଣାମ ସେ
ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କଥାକୁ ଛଳ
କହୁଥିଲତ ପଡ଼ିଲ ବଳ
ନୋହିଲେ ମୋର ଭୁମ୍ପକୁ ଦେଲ ଏହି ସମସ୍ୟା ଦେ । ୧୬ ।

ପ୍ରେମ ଛଳରେ ଯେଉଁ ବଚନ
 ନ କହୁ କହିଲେ ହେ ମିଥୁନ
 ବିଷ୍ଣୁର ବୁଝି ଉଦ୍ଧାରିଲେ ଏ କଥାହିଁ ସେ କଥା ହେ
 ଭାବି କେତେ ହେ କହିବ ବସି
 ଯେ କାମ ପିତ୍ତ ଲହରୀ ଶୁଣି
 କହୁ ବଢିଲେ ସହଯେ ସେ ତ ହୋଇବ ଯୋଥା ହେ ।

କଉଁ ଯୁବକ ଧରି କାନ୍ତ ପଣତ
 ମନେ ଦେନି ସେ ଏହି କଥା ସନ୍ତପ ହେ
 ଏଡ଼େ ଗୁଣିବୁ ଯାହେ ଅତ୍ୟନ୍ତ
 ପ୍ରିୟ ବାଦନା ସୁଗୁଣବନ୍ତ
 ପ୍ରିୟାକୁ ଶୁଣି ବଳେ କରନ୍ତି କମଳାକାନ୍ତ ହେ । ୧୬ ।

କଉଁ ନାଗରୀ ମଦନ ମତ୍ରେ
 ନାଗର ଅଗେ କହେ ଉଦ୍ଧାରିତେ
 ଯେମନ୍ତ ହୋଇ ଅଇଲ ବଳ ଭୁମ୍ଭର ସୁଖେ ହେ
 ଅଳ ରାଶିରେ ରହିଲେ ଏକା
 ପାଆନ୍ତି ଦିନା ଅନେକ ଦକା
 ଭୁମ୍ଭ ସକାଶୁ ମୁହିଁ ମରନ୍ତି ସନ୍ତାପ ଦୁଖେ ହେ ।
 ଯାହା କାଳେ ନାଟକୁ ଶୁଣିଲେ ନାହା
 ଅଉ ଅଛୁ ବ କେହି ଦେବ'କୁ ସାହା
 ଅଗବେଳେ ତ ହୃଦ ଭୁମ୍ଭର
 ହୋଇ ନଥିଲା ଏଡ଼େ ନିଷ୍ଠୁର
 ଏବେ ହେ ଦେବରାଜଙ୍କଠାରୁ ଶିଖିଲ ଏହା ହେ । ୧୭ ।

ନର ବନ୍ଧର ଗନ୍ଧବ-ସତ୍ତା
 ଅଦ ବନ୍ଧଧ ଜାତି ବନ୍ଧନା
 ହାବ ଭାବଦ ବନ୍ଧଧ ଅଳଙ୍କାର ଦେଖାଇ ଦେ ।

ଅସନ୍ତେ ପୁଣେ ଶେଷ ବରକୁ
 ପଞ୍ଚବିଶିଷ୍ଟ ପଞ୍ଚଶରକୁ
 କାର୍ମୁକ ପଞ୍ଚଜନମାନଙ୍କୁ ଅଙ୍ଗେ ରଖାଇ ଦେ ।

ଜଗବତ୍ ଦର୍ଶନେ ସବୁ ଶୁଭକ୍ତି ସେ
 ପରମାନନ୍ଦ ସୁଖ ଭାବେ ରଜନ୍ତି ସେ
 ଜୟ ଜୟ ଶ୍ରୀ ଜଗତ ନାଥ
 ଜୟ ଜୟ ଶ୍ରୀ ଲଙ୍ଗଳ ହସ୍ତ
 ଜୟ ସୁଭଦ୍ରା ବୋଲି ମସ୍ତକେ କର ଯୋଡ଼ନ୍ତି । ୧୧ ।

ଜୟ କମଳପଞ୍ଚଲେଖନ
 ଜୟ କଳ୍ପସ କଳ୍ପ ମୋଚନ
 ଜୟ କମଳାମୁଖକମଳ ମତ୍ତ ଭ୍ରମର ଦେ
 କମ୍ବୁ କଟକ ନାଗର ବର
 କୃପା ସମୁଦ୍ର କୈବଲ୍ୟ ଜୁର
 କରୁସୁର ଯେ କରୁମୁଦି କ ରଥାଙ୍ଗ ଧର ଦେ ।

ପ୍ରଭୁ କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡପତି ପାଳକ
 ପଞ୍ଚ ଜନଜ ହାର ପଦ୍ମ ଧାରକ
 ପଞ୍ଚ ଜନଙ୍କ ପାରିଜାତକ
 ପରମାନନ୍ଦ ସୁଖଦାୟକ
 ଜୟ ଜୟ ଶ୍ରୀ ଗୁଣିନ୍ଦ୍ର କରୁଛୁ ନାୟକ । ୧୦ ।

ଏହି ପ୍ରକାରେ କେ କେତେ ସୁଖ
 କରି ଦର୍ଶନ ସୁଖେ କରିନ୍ତି
 କି କଳ୍ପେ ସନ୍ତାପକୁ ସଦାକ କରିନ୍ତି ।
 କଦମ୍ବ ଫୁଲ ପ୍ରାୟକ ଅଙ୍ଗ
 ଦଶେ ସୁଲକ ଦେବାରୁ ସଙ୍ଗ
 ଝର ସମାନ ନେତ୍ର ଅନନ୍ଦ ଅଶ୍ରୁ ଝରନ୍ତି ।
 ଭକ୍ତି ଭାବରେ କହୁଁ ଭକ୍ତେ ଗାନ୍ତି ଦେ
 ଭାବେ ଭକ୍ତିମା ହୋଇ କେହୁ ନାଚନ୍ତି
 ଭଜି ଭକ୍ତରୁ ବାହାର ହୋଇ
 ଭବ ଭୟକୁ ଦୂରେ ପକାଇ
 କେ ଭକ୍ତବନ୍ଧୁ କରୁଣାପିଣ୍ଡ ଶୋଭା ଭାବନ୍ତି ଦେ । ୧୧ ।

ଏହି ପ୍ରକାରେ କେ କେତେଠାରେ
 ନାନା ଭାବରେ ଦର୍ଶନ କରେ
 କେ ଦଣ୍ଡବତ କେ ପରିକ୍ରମା କରନ୍ତି ତହିଁ ଦେ ।
 କେହୁ ନ ଚଳେ ରହି ନିଶ୍ଚଳେ
 ନେଷି ନିବେଶି ମୁଖକମଳେ
 ଅପଲକରେ ତହିଁ ପ୍ରତିମା ପରାସ୍ତେ ରହି ଦେ ।
 ଅତି ବଳେ କେ ପଣି ମହାଗହଳେ ଦେ ।
 ରଥ ହୁଇଁ ବିଶ୍ରାମ କରନ୍ତି ଚଳେ ଦେ ।
 ମହାପାତକୀ ପାତକ ନାଶି
 ମହା ଅନନ୍ଦ ସୁଖରେ ତୋଷି
 ହୋଇ ପରମ ପଦ ପଦସା ପାଇଣ ଚଳେ ଦେ । ୧୨ ।

କେ ନିଜ ପ୍ରାଣପ୍ରିୟାକୁ ସଙ୍ଗେ
 ଦେଇ ଦର୍ଶନ କରନ୍ତେ ରଙ୍ଗେ
 କର ନିବେଶି ଉତ୍ତମ ଅଙ୍ଗେ ବୋଲଇ ଭାନ୍ତି ହେ ।

କେ ବଳବନ୍ତ କେ ଜଗନ୍ନାଥ
 କେ ସୁଭଦ୍ରା ମୋତେ କହ ହେ ନାଥ
 କାହାର କରୁଁ ରଥ କେ କରୁଁ ଚନ୍ଦ୍ର ବହନ୍ତି ହେ ।

ଏହା ଶୁଣି ନାୟକ ବୋଲଇ ସଖି ରେ
 ଏହି ସଲଖେ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ସୁମୁଖି ରେ
 ଅତି ବିପୁଳ ପ୍ରଳମ୍ବ ହାଥ
 ଦେବରାଜ ଏ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ

ପୁଞ୍ଜଲ ପଦ୍ମପାୟ ବିସ୍ତାର ଯାହାର ଅଖି ରେ । ୨୩ ।

ମର୍କତମଣି-ଦର୍ପଣ-ଜଣି
 ଜ୍ଞାନେ ଦେଖ ରମଣୀ ମଣି
 ମକରବୃତ୍ତ ମଣି କୁଣ୍ଡଳ ଝଟକେ ଗଣ୍ଡେ ଗୋ
 ଶିରେ ସପତ ଶାଖା ମୁକୁଟ
 ଦାର କେଦାର ସଙ୍ଗେ ସୁଦୃଢ଼
 ବିଲୋକନେ ଅଶେଷ କଷ୍ଟ ସନ୍ତାପ ଖଣ୍ଡେ ଗୋ ।

ଦେଖ ଦେଖ ସୁରଙ୍ଗ ଅଧର ଛବି ଗୋ
 ଶର କରଇ ବିମୁଦଧୂଳ ରଣ ଗୋ
 ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନପଦକମାଳ
 ବିରାଜିବାକୁ ଶ୍ରୀ-ବିଷ୍ଣୁଳ

ନିଜ ଭାବକୁ ଭଜିଲେ ବଡ଼ ବିବେକ କବି ଗୋ । ୨୪ ।

ବଡ଼ ରସିକ ନାଗରବର
 ନାଗର ନାଶ୍ନ ଧର୍ମ୍ୟ ଦୂର
 ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦଘୋଷରଥ ରଥୀ ଏ ରଥାଙ୍ଗଧର ଗୋ ।
 ଏହାକୁ ଏବେ ଦର୍ଶନ କର
 ହୋଇ ଅଶେଷ ଦୁରିତ ଦୂର
 ଶୁଣି ସୁନଶ୍ଚ ଶିରେ ସୁଧୀରେ ପୋଡ଼ିଲା କର ସେ ।
 ପୁଣି ନେଇ ଦେଖାଇ ଶିରପାଣିକ ସେ
 ମହାପ୍ରବଳ ମରୁ ସିଂହଠାଣିକି ସେ
 ଶରଦପଦ୍ମ ଶବ୍ଦସ୍ଥପଦ୍ମ
 ଶବ୍ଦ ଗଞ୍ଜାଇ ଶ୍ରୀମୁଖ ଜ୍ୟୋତି
 ବଳରଦ୍ର ଏ ରେବତୀ-ପ୍ରାଣମଣିର ମଣି ଗୋ । ୨୫ ।

କୁନ କୁମୁଦ-ଚନ୍ଦ୍ରମା କର
 ଚନ୍ଦ୍ରମାକର କମ୍ବୁ ଗୋକ୍ଷୀର
 ଦ୍ଵାର ଦୁଷାର ହୃଣ୍ଡିର ଶୁଭ କରେ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଗୋ ।
 ବରୁଣସୁତା ପ୍ରିୟ ଏ ସନ୍ତୁ
 ଅରୁଣନେତ୍ରି ଅରୁଣ ଚନ୍ଦ୍ର
 ଅରୁଣ ମହା ଅରୁଣ ପଦ୍ମପ୍ରାୟ ସୁରଙ୍ଗ ଗୋ ।
 ଶିରେ ସପତ ପଣିମଣି ବରଜେ ଗୋ
 ଶିବ ବ୍ରହ୍ମା ସହିତେ ଏହାଙ୍କୁ ରଜେ ଗୋ
 ଅନନ୍ତ ଏହାଙ୍କର ମହିମା
 ଅଶେଷ କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସୀମା
 ନ କର ଅକଳନା ବହନ୍ତି ଅପଣା ତେଜେ ଗୋ । ୨୬ ।

ଦେଖ ସୁରଦା ରଦ୍ରଦାୟିନୀ
 ଭୃତ୍ୟବସ୍ତ୍ରାଳା ଭୟରଞ୍ଜନୀ
 ଦୃଷିଲ୍ଲ ଦ୍ବେମ ଶତପଥକୁ ଦୃଷେ ଶ୍ରୀମୁଖ ଗୋ ।
 ଅବଲୋକନ କରିବା ମାତ୍ରେ
 ଅଶେଷ ଦୁଃଖ ନ ରହେ ଗାତ୍ରେ
 ପରମାନନ୍ଦ ସେହି ବିଚିତ୍ରରୁ ପରମ ସୁଖ ଗୋ ।
 କର କର ଦର୍ଶନ ସୁଦରଶନ ଗୋ
 କୋଟି କୋଟି ଜପନ କରେ ଶୋଭନ ଗୋ ।
 ଏମନ୍ତ ଯନ୍ତ୍ର ଅନୁରାଗେ
 ଆନନ୍ଦ ଅଶ୍ରୁ ପୁଲକ ଯୋଗେ
 ବୋଲେ ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦୀଦୋଷ ଏ ଯହିଁ ଗରୁଡ଼ ଚିତ୍ତ ଗୋ ॥

ତାଳଧ୍ବଜରେ ବଜ୍ରଠାକୁରେ
 ଦେବୀ ଶଜୟେ ପଦ୍ମ ଅଙ୍କରେ
 ପଦ୍ମଜନମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାରବା କୃପାରେ ସେ ।
 ପାଶଜାତକ କୁସୁମ ଶିରେ
 ବରଷି ସୁଦ୍ଧି କରନ୍ତି ସୁରେ
 ଏହି ସମୟେ ଜଣାଇ ଦାନକୃଷ୍ଣ ଶ୍ରୀମୁରେ ହେ
 ଅହେ ଅଦରଞ୍ଜନ କମଳାନାଭା ହେ
 କୃପାସମୁଦ୍ର ଦାନଜନଙ୍କ ସାଦ୍ରା
 ବହୁଥଲେ ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଶରଣ
 ରଖ ପ୍ରଭୁ ଭାଦ୍ରା ସୁଜାଣ
 ଜଣାଉଛି ଅଭାବ ସେ ମୋତେ କରିବେ ଅଦ୍ରା ହେ ॥

ଅଜାତପତି ପଞ୍ଚବ ରଥ
 ଘୋଡ଼ ପରାୟ କୃତ ବିଧି
 ନିବିଡ଼ ଘୋଡ଼ ପରାୟ ପ୍ରଭୁ ନାହିଁ ମୋ ଗଳ ହେ
 କେବଳ ଏହି ଅଭିମାନହିଁ
 ମନେ ଘେନୁଛୁ ହେ ଭାବଗ୍ରାହୀ
 ତୁମ୍ଭେ କରୁଣା ବରୁଣାଳୟ ଅଗଳ ଗଳ ହେ ।
 ଆଶା ବିଶ୍ୱାସ ନାମୁଁ ଯେତେ ଭରସା ହେ
 ତାହା କହିବି କେତେ କେତେ ମୋ ଭାଷା
 ଅନୁରାଗୀ ପ୍ରଭୁ ତ ଜାଣ
 ଜାଗିବେ ବିଜ୍ଞା ସେହି ଏତେକ
 ସଖୀ ଏବେ ଏ ରଥଯାତ୍ରା ଉତ୍ସବ ହେଉ ସୁଦଶା ହେ ॥

ଅହେ ବାରଣ କୟ ବାରଣ
 ବାରେ ହେ ମୋତେ କର କାରଣ
 ଅଧମ ଉଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରଭୁ ଭଗତ ବଞ୍ଚଳ ହେ
 ବରୁଣ ସୁତା ହୃଦୟସଖା
 ଅରୁଣ-ସୁତା ଛବି ଦୁଷଣ
 ତରୁଣ କାଳ ଲାଳାଖେଳା ସୁନ୍ଦର ଅଶିଳ ହେ
 ପ୍ରଭୁ ନାହିଁ ମୋହର ବଞ୍ଚିଛି ଦୃଢ଼
 ବିଶ୍ୱରତ୍ନେ ମୁଁ ସବୁ ପ୍ରକାରେ ମୂଢ଼
 ମହା ଘୋର ଏ ସଂସାର ସିନ୍ଧୁ
 ଏଥୁ ଉଦ୍ଧାର ହେ ଘନବଳୁ
 ଉନ୍ନିତ ଉନ୍ନତବନ ଯେ ନନ୍ଦଘୋଷ ଅରୁଣ ହେ । ୩୦ ।

ଦଶମ ଛାନ୍ଦ

ଗୁଣିବୁ ବର୍ଣ୍ଣନା

(ରାଗ ବଙ୍ଗଳା)

ଏଥୁ ଅନ୍ତେ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବରାଜ ରଥଗଜ ଅଗନର ।
ଅଛି ସମ୍ପ୍ରମରେ ଅନଳ ଭର ହୋଇଲେ ସବୁ ଅରସାର । ୧ ।
ଆଗେ ଜଗନ୍ନାଥ ପଛେ ବଳଭଦ୍ର ସାନୁଜ ମଧ୍ୟରେ ଦେବୀ
ଶବ ଶମର ଆଲଟ ପଂଖା ଧରି ପାଶେ ଲେକେ ଛନ୍ତି ସେବି । ୨ ।
ଦୟା ମର୍ଦ୍ଦଳ ମହୁରା ଶଙ୍ଖଭେରା ଦୋଷରା କାହାଳୀ ବାଜେ
ଦରଦ୍ର ପଛେ ଗଣ ଭାରିବାକୁ ନାଲଗିର ନାଥ ବିଜେ । ୩ ।
ମଣିମା ମଣିମା ଛାକି ତ ସୁଷିର ଗୋମୁଖ ଦୟା ଅପ୍ରମୟେ
ଜୟ ଜୟ ଗୋଲ ଅଭୟ ପ୍ରବଳ ସମୁଦ୍ର ମନ୍ଥନ ପ୍ରାୟେ । ୪ ।
ଅଗରୁ ଧୂପ ଅନୁବ୍ରତେ ପ୍ରକଟ ହୁଅଇ କୁସୁମ ବୁଦ୍ଧି
ଆଗେ ଅପସରା ନୃତ୍ୟ ଗୀତ କରି ପ୍ରକାଶନ୍ତି ସୁଖ ସୁଦ୍ଧି । ୫ ।
ଚନ୍ଦ୍ରବଦନା ଗଜଭଦ୍ରଗମନା ଶିଶୁପାଶୁନୁମଧ୍ୟମା
ମଳହାସିନୀ ମଉପିକଭାଷିଣୀ ସୁକୁନ୍ଦଦଶନା ରାମା । ୬ ।
ନାଲକୁଟଳ କୁନ୍ତଳେ କମନାୟେ ଉଠିଛି ଲେଟଣୀ ଜୁଡ଼ା
ଗରୁମୂଳେ ଖୋସି କେତକା ପାଖୁଡ଼ା କରିଅଛି ଘରକୁଡ଼ା । ୭ ।
ବାହାବେଣୀ କାମ ଗୁପ୍ତା ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ପାଉଁଅଛି ଦବ୍ୟଗୋରୁ
ଝିଲମିଲ ଚନ୍ଦ୍ର ଝୁଞ୍ଚି ଝଲକିତେ ନାଗର ନୟନ ଲେରୁ । ୮ ।
ଭୁରୁଭଞ୍ଜିମା ନୟନ ଭରଞ୍ଜିମା କରି ହସ୍ତକ ଦେଖାନ୍ତି
ତାଳ ମାନ ଭ୍ରାନ୍ତେ ହୃଦୟ ସଙ୍ଗତେ ସୁଖ ସଂପଦ ରଖନ୍ତି । ୯ ।

ରସବତୀ ଗୁଣବତୀ ଭାବବତୀ ନିତମ୍ବବତୀ ମନ୍ତ୍ରଣୀ
 ନାନାରଙ୍ଗରେ ନାନାରଙ୍ଗ କରନ୍ତି ଝଲ ଅଙ୍ଗମାନ ଶଳ । ୧୦ ।
 ବଡ଼ କବି-ତା ଜଡ଼ିତାକୁ ପାଇବେ ମୁଁ କେତେ କହିବି ତାହା
 ଭୁବ୍ଧୁରେତା ମାନେ ଅଧରେତା ହେବେ ଅନାଇଁ ମା ମାହେ ଯାହା ॥
 କାମ କରବାଳ - ଘାତର ପ୍ରବଳ ଅଳପଦସ କଟାଣ
 କେ ସହନ୍ତା ଯେବେ ନ ଥାନ୍ତା ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦରଶନ ସେନା ପକ୍ଷ ॥
 ନନ୍ଦନାସ ମାନେ ବାହାର ହୋଇଲେ ଦର୍ଶନ କରବା ଆଶେ
 ଅବଧ ବନ୍ଧି ରୋପଣ କ୍ଷେପଣ ନାନା ଅଳଙ୍କାର ବେଶେ । ୧୩ ।
 ସିତ ପୀତ ନୀଳ ଲେହନ ବସନ ପରିଧାନ କରି ଅଙ୍ଗେ
 ପନ୍ଥ ପନ୍ଥ ହୋଇ ଗମନ୍ତି ସୁନ୍ଦରୀ ସୁତ ପତି ଦେଇ ସଙ୍ଗେ । ୧୪ ।
 ଏମନ୍ତ ପଥରେ ରଥରେ ଦେଖନ୍ତି ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବରାଜ
 ଅନନ୍ତରରେ ନିୟୁଷ୍ଟ କରନ୍ତି ଅଙ୍ଗ ଅଭରଣ ଲଙ୍କ । ୧୫ ।
 ନୟନ କମଳ ନୀଳୋତ୍ପଳମାନ ମଣ୍ଡି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ
 ଅନନ୍ତ ଅଶ୍ରୁ ପୁଲକ ରରେ ସୁତ କରନ୍ତି ବିବଧ ରଙ୍ଗେ । ୧୬ ।
 ଅହେ ଅମୃତ ଦାମୀ ସୁଖଦାୟକ ଅନନ୍ତ ଅଙ୍କରହାସ
 ଅପଣା ଉତ୍ସବ ଉଦୟ କାଳରେ ତଟଳା ଅନ୍ତର କରି । ୧୭ ।
 ଅଳପ ହସି ଶିରେ କରି ନିବେଶି ଜଣାଏ କେଉଁ ନାୟିକା
 ଏଡ଼େ ବରଷା ସମୟେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦୟ କରନ୍ତି ଏକା । ୧୮ ।
 ଛାଡ଼ାପୁରେ ଥିବେ ଦେଉଳେ ନ ଥିବେ ଗୁହ୍ୟେଲେ ଅସନ୍ତେ କାହିଁ ।
 କେ ବୋଲେ ନକଲେ ନଚଳଇ କାର୍ଯ୍ୟ ଜଗତ ପାଲଇ ଯେହୁ ॥
 କେ ବୋଲେ ଯେହାଙ୍କ ନୋହେତ ଅମୃତ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କର ଦୋଷ
 ବାହୁଧାଶେ ବନ୍ଦୀ କରିରଖିଥିଲେ ଏହାଙ୍କୁ କରନ୍ତେ କଷ । ୨୦ ।

ସହଜେ ଘନବନ୍ଧୁ ନାମ ପ୍ରକାଶ ହୋଇଛନ୍ତି ଶିଳ୍ପକରେ
ଏବେ ହେ ଅନାଥଚନ୍ଦ୍ର-ଅରବିନ୍ଦ ପ୍ରକାଶି ଅଛନ୍ତି କରେ । ୧୧ ।

ଅମୃତ ଆହାର ସବୁ ଲୋକଙ୍କର ନୟନର ଅଳଙ୍କାର
ମହାଅନଳରେ ଘନରସରେ କମଳା କରେ ବିଶୁଦ୍ଧ । ୧୨ ।

ଅଶେଷସୃଷ୍ଟି ଯାକ ପ୍ରଭପାଳନ୍ତି ଅନନ୍ତ କୋଳରେ ଥାଇ
ଯଯିରଥପତି କଶ୍ୟପ ନନ୍ଦନ ଏହାଙ୍କ ରଥେ ବସଇ । ୧୩ ।

ଅତି ଆହାଲ୍ଲବ କରନ୍ତୁ ସଖୀୟେ ଅମୃତବର ଚନ୍ଦ୍ରମା
ତାରକାମଣ୍ଡଳ ତମ ବିଖଣ୍ଡନ କମଳାଙ୍କ ସୁଖସୀମା । ୧୪ ।

ସଖୀୟେ ବିଧୁ ନଦିଘୋଷେ ଉଦୟେ ସେବେ ନୃହନ୍ତେ ଉଦୟେ
ଆଉ ନବ ନାଶ ହୁଅନ୍ତା ଅଶେଷ ଅତି ଅନିକାରରସେ । ୧୫ ।

ହୃଦୟ ଚକ୍ରିକାକୁ ତ କେ ଏମନ୍ତ କରି ହରଷ କରିନ୍ତା
କର କମଳ କାହିଁକି ପାଇଁ ଆଉ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଦଶା ଧରନ୍ତା ।

ଶୋକ ରଥାଙ୍ଗ ଅଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ ଶୁଭ୍ରନ୍ତା ନାହିଁରେ ପ୍ରାଣ ସଜନୀ
ଏତେକ କରିବାକୁ ହେଉ ହୋଇଲ୍ଲ ଭଲ୍ଲ ଶୁଣିବୁ ରଜନୀ । ୧୬ ।

ତନ୍ତ୍ର ଶୀତଭ୍ରମର ଉତ୍ସୁକ ବ୍ରବେକ ସେ ଦରଶନ ବାହାରେ
ଏମନ୍ତ କହି କଳାପ ତୋଷ ହୋଏ ପୁରାଣନା ସେ ଯାହାରେ । ୧୭ ।

କେ ବୋଲେ ଅସାଧୁ ମାସ ପରବେଶ ଜାଣି ଶ୍ୟାମ ଘନାଘନ
ଜଗତ ତାପ ଶୁଣିବାକୁ ମଣ୍ଡିତଲ ଶ୍ରୀନନ୍ଦିଘୋଷ ଗଗନ । ୧୮ ।

ଅମୃତ ଗୁଞ୍ଜି କର ସୁଖିଯାକ ଏ ରକ୍ଷା କରିବେ ଗୋ ସଖୀ
ସୁଖୀ ହୋଇ ନୃତ୍ୟ କରିନ୍ତି ଦେଖତ ନୃତ୍ୟ କରିବାର ଶିଖୀ । ୧୯ ।

ଘନେ ବିଲସନ୍ତି ଚପଳାର କାନ୍ତି ହରତ ଅମ୍ବର ଶୋଭା
ଦୟାଶା-ରଞ୍ଜଣୀ ଚମ୍ପାମାଲ ଶ୍ରେଣୀ ଇନ୍ଦ୍ରଶରସନ ପ୍ରଭା । ୨୦ ।

ମହା ସମ୍ଭରେ ନନ୍ଦିଘୋଷ ଅମ୍ଭରେ ଯେଣୁ ଏ ଦାନ ଦୋଷଲ୍ଲ
 ପ୍ରତି ଅଙ୍ଗେ ଦେଖ ପୁଲକ କଦମ୍ବ କଦମ୍ବ ଚୈଶ୍ବ ପୃଷ୍ଠଲ୍ଲ । ୩୩ ।
 ତଙ୍ଗ ବସନା ଲମ୍ବଗୋପ ଅବନୀ ଭେଦ କରିବାକୁ ଏହି
 କେବଳ ଏକା କଥା ଏମାନ ଏଥି ନ ଦେଖି ଦେଲ ଗୋ ସହୁ ॥
 ଏଡ଼େ ମେଘ କୋଳେ ଚଞ୍ଚଳା ନ ଖେଳେ ଏହି କଥା ଅତମିତ
 କେ ବୋଲେ ଶୀରେ ଘୃତ ଥିଲ ପରାଏ ହୋଇ ଥିବେ ଅନ୍ତର୍ଗତ ॥
 ଶୁଭରେ ସ୍ବର ତରୁରେ ଚିତ୍ତ କର ଅଙ୍ଗରେ ଯେମନ୍ତ ଶୁଭ
 ବିନା ହେତୁରେ ଏ ପ୍ରକାଶ ନୁହନ୍ତି ଯେ ଯାହା ସ୍ଥାନରେ ଥାଇ । ୩୪ ।
 ତନ୍ତ୍ରକୁ ଯାମିନୀ କାନ୍ତକୁ କାମିନୀ କାମିନୀକ କାନ୍ତ କାନ୍ତ
 ଅଙ୍ଗକୁ ଭୂଷଣ ଭୂଷଣକୁ ଅଙ୍ଗ ପରସ୍ପରେ ଏ ଶ୍ରବନ୍ତ । ୩୫ ।
 ଏହାକର ଅଙ୍ଗ ଯାକତ ତାହାକର ନାମରେ ହୋଇଛି ଶୁଭ
 ଅଶ୍ବ ଅନ୍ତର୍ଗତ କେଳେହେଁ ଯେମନ୍ତ ରସନା ଶୋଭା କରଇ । ୩୬ ।
 ଅଗ ତାଳ ନାମ ଥିଲେ ଅଭିରାମ ଶୁଭର ଏହାଙ୍କ ନାମ
 ଏହି ଦେନ ଏହାକର ସେ ମଣ୍ଡନ ଏ ତାହାଙ୍କ ସୁଖଧାମ । ୩୭ ।
 ଏକ ଆରକେ ଏମନ୍ତ କହୁଁକହୁଁ ତଳନ୍ତି ଯେ ପଦ୍ମଅକ୍ଷି
 ତଳନ୍ତି ତହିଁକି କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ବମନ୍ଦବତୀ ହୋଇବାରୁ ଲେକେ ସୁଖୀ । ୪୦ ।
 କେ ବୋଲେ ସଖି ପ୍ରଭୁପଣ ଲକ୍ଷଣ ଏହିଠାରେ ଅଛି ଦେଖ
 ବେନିଭାଇ ଏକାବେଳେ ଚକ୍ରଥିଲେ ପାଉଥାନ୍ତି ଲେକେ ସୁଖ । ୪୧ ।
 ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଦାନସାର ଅଙ୍ଗ ଧନ୍ୟ ବରୁଣ-ନନ୍ଦନପ୍ରିୟ
 ଭଲ ଭଲ ଦାନସାର ତନ୍ତ୍ର ଭଲ ବରୁଣନନ୍ଦନପ୍ରିୟ । ୪୨ ।
 ଏକ ବୋଲେ ସଖି ଏ ଯାତ ସାକ୍ଷାତ ସ୍ବର୍ଗପୁର ପ୍ରାୟ ଦଶେ
 ଦେଖ ଚିହ୍ନରଥ ଗନ୍ଧର୍ବଗାୟକ ଗାଏ ଦେବରାଜ ପାଶେ । ୪୩ ।

ଦ୍ରୁତାଦି ଦେବତା ମାନେ ପଟୁଆସି ଅଛନ୍ତି ଶୁଭପାଶରେ
 ସ୍ତବ୍ଧଚନ୍ଦନ ବନ୍ଧନା ଶ୍ରେଣୀକର ସେବା କରନ୍ତି ତୋଷରେ । ୪୪ ।
 କେ ବୋଲେ ସଖି ଯାହା ପିନ୍ଧୁ ପ୍ରାୟେକ ପ୍ରକେ ଦେଉଅଛି ମୋତେ
 ଅବିଶ୍ରାମ ହୋଇ ଶୁମରଲହସ କଦମ୍ବ ଦଶୁଛ ମୋତେ । ୪୫ ।
 ହିନ୍ଦୁର ମଗର ଅଣ୍ଟା ଶିଶୁମାର ଅଛନ୍ତି ଏଥୁ ବହୁତ
 କୋଳାହଳେ ମହାଗର୍ଜନ ଏହାର ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ଇନ୍ଦ୍ରନାହିଁତ । ୪୬ ।
 ରଥ ବୋଇତ ମାନେ ଏଥୁ ସର୍ପରେ ଚଳନ୍ତି କେମନ୍ତ ହୋଇ
 ପାଟ ପତନା ନେତ ନାନା ଅମ୍ବର ଅଭୁଜ୍ଜ ଭାବକୁ ପାଇ । ୪୭ ।
 ମହା ସାଧବ ପରାଏ ମାଧବ ମହା ଶୋଭାବନ ଦଶେ
 ମହାସମ୍ପରେ ଚଉବର୍ଗ ଘେନିଛ ଶ୍ରେୟସପରୁ ଏ ଆସେ । ୪୮ ।
 ଭାଇ ବଳଭଦ୍ର ସୁଭଦ୍ରା ବହୁଣୀ ଆସି ଅଛନ୍ତି ଏ ସାଙ୍ଗେ
 ଅତି ମନୋହର ଅଳଙ୍କାର ଦେଖ ମଣି ଏ ଅଛନ୍ତି ଅଙ୍ଗେ । ୪୯ ।
 ଅମୃତ ଚୁମ୍ବିଲ ଚନ୍ଦ୍ରଶିର ଗିରି ନିତମ୍ବ ପ୍ରାୟ ସୁନ୍ଦର
 କାମପାଳ ରାମା କଟକରେ ଦେଖ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାସସାର । ୫୦ ।
 ଅରୁଣ-କମଳ କୋଳେ ଭୁଞ୍ଜ ମେଳ ପ୍ରାୟ ନୟନ ଆକୃତି
 ବରୁଣନନ୍ଦନା ସ୍ନେହଭାବଦେନ ଏବେ ସେ ପଡ଼ୁଛ ମାଡ଼ି । ୫୧ ।
 ରେବତୀଭୂତ-ପିତାଙ୍କର କରରେ କଳିତ ହଳମୁଗଳ
 ଶ୍ରୀରାମମୁଦ୍ରରେ କଶୋଳ ପରାୟ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ଅନେକ ମାଳ । ୫୨ ।
 ଦନ୍ତ ବନ୍ଧ ଦନ୍ତ ଅନ୍ତକ ଏହିଟି ପ୍ରାଣୀ ଦୂତ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ
 ଧର୍ମରାଜ ବହୁଣୀଙ୍କି ଆକର୍ଷଣ ଏହି କଲେ ଏ ଶିରେ । ୫୩ ।
 ଏ ବେନି ଭାଇଙ୍କ ମହିମା ଅନନ୍ତ ଅନ୍ତକେ କରବ ସଖୀ
 ସହସ୍ରମୁଖେ ସହସ୍ରମୁଖ ଯାହା ଲେଖେ ନ ପାରିବେ ଲେଖି । ୫୪ ।

ଏମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ କେ କେତେ ଭାବନ୍ତେ ବଳଦେବ ଦେବଗଣ୍ଡେ
ଭକ୍ତଭାବଦେନ ବଳଗଣ୍ଡୀ ବାଣୀ ନବରେ କଲେ ବିଜୟେ । *୫ ।

ଅମୃତ ଅଙ୍ଗୁ ଅମୃତ ଅଭରଣ ଭଲଗି ହୋଇ ଭୁ-ଭିତେ
ଦୁଇ ପ୍ରହର ଧୂପକୁ ସଜଲଗି ହୁଅନ୍ତି ରକତହୃଦେ । *୬ ।

ଫୁଲ ସୋରେହା ଫୁଲରେ ବଡ଼ ଶୁଦ୍ଧା ଫୁଲରେ ହୁଅନ୍ତି ସୁବେଶ
ଫାଲ ପରୁଣାରେ ଫୁଲୁଥାଇ ଭକ୍ତ ମାତର ହୃଦୟଦେଶ । *୭ ।

ବେଶ ବଢ଼ାଇ କପୁର ଲଗି ହୋଇ ସ୍ତ୍ରୀରେଚିଲେ ମଣୋହରେ
ନାନାପ୍ରକାରେ ଶୀତଳ ଭୋଗ ନେଇ ବାଉନ୍ତି ମହାସୁଅରେ । *୮ ।

ଖଣ୍ଡ ମରଚର ପଣା ହୋଇଥାଇ ଖଣ୍ଡି ଖଣ୍ଡି ହୋଇ ଅଦା
ଅଡ଼ଲୁର ମୁଗ ମାନଙ୍କରେ ପଡ଼ି ଏ ହୋଇଥାଇ ମନବଳା ! *୯ ।
ରସଥଳୟ ରସାଳ ରମ୍ୟାଫଳ ସୁବର୍ଣ୍ଣରୁ ଦଶେ ଗୋରୁ
ଚଢ଼ୁକୁ ଉଠୁଳ ଚନ୍ଦ୍ରହୋଇ ମେଳ ମଣ୍ଡା କୋରୁ ଅତି ତୋରୁ । ୧୦ ।

ଗଙ୍ଗାବାଣ ପୟ ପେଟୀ ଅଭିଶୟ ପକ୍ଷ ସପ୍ତସ୍ତ ପଶ୍ୟ
ଅନେକରୂପେ ଅମୃତ କୁଣ୍ଡଳ ଏ ପଡ଼ି କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରରସ । ୧୧ ।

ପରିସରକ ସର ଅଦ ଅନେକ ସୁବାସ ଜଳ ସହଚେ
ଶ୍ରୀନନ୍ଦିଘୋଷରଥୀ ଭୋଗ କରନ୍ତି ମୁଁ ତାହା କହିବି କେତେ । ୧୨ ।

ମଣୋହରେଷେ ଅତମନ ବଢ଼ାଇ ଶ୍ରୀମୁଖ ପୋଛି ସୁବାସେ ।
ବିଡ଼ିଅଲଗିରେ ବିଜେକର ଚର୍ଚ୍ଚା କରନ୍ତି ଲୋକଙ୍କୁ ତୋଷେ ॥

ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବ ନୃପତି ଜାଣନ୍ତି ପ୍ରବାସ କରିବା ସଖ
ଭବ୍ୟବସ୍ତୁଳ ସେହୁ ଘେନି ବୋଲନ୍ତି ଜାଣନ୍ତି ଲୋକଙ୍କ ଦୁଖ । ୧୩ ।

ଭାବେ ଭଜିଲେ ଭାବଦାୟ ଏମନ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ଭକ୍ତ ଅଧୀନ
ଦେବାକଥାରେ ସମୟନାହିଁ ଚଉବର୍ଗହୁଁ ଦିଶେ ନିଭୁନ । *୧୪ ।

ବଜ୍ରଲୋକପଣେ ସେବେ ସରଗଣେ ସାନଲୋକ ପକ୍ଷପାତୀ
 ଦୟାଶୀଳଭବ କେ ଅବା କହୁବ ଘନବାନ୍ଧବ ବୋଲନ୍ତି । ୭୭ ।
 ଶରଣ ରକ୍ଷଣ ଅର୍ଥେ ପ୍ରବରଣ ଧରି ହୋଇ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱବାହା
 ଆର୍ତ୍ତଜନପାଇଁ ଅପଲକ ହୋଇ ହୋଇଥାନ୍ତି ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ । ୭୮ ।
 ଅଶିବନ୍ତ ପଣ ମହିମା ଏମନ୍ତ ଦୁବର୍ତ୍ତ କରନ୍ତି ଦାରୁ
 ମହାପତିତଜନ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ଦୁଷ୍ଟ କାଳ ଦଣ୍ଡରୁ । ୭୯ ।
 ଏଡେବଡ଼ ପ୍ରଭୁ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଘନକୃଷ୍ଣ ଏମନ୍ତ ମୁରୁଖ
 ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଂସାର ବିଷୟରେ ପତି ପାଉଥାଇ ମହାଦୁଃଖ । ୮୦ ।
 ଶବର ଯେମନ୍ତ ଗଜମୋତି ଶୁଭ ପକ୍ଷ ବଦନ୍ତର ଆଶେ
 ମହୁକା ଯଥା ଦୁଃଖାସନା ବିଶରୁ ଦୁଃଖାସନା ଦ୍ରବ୍ୟ ବସେ । ୮୧ ।
 ଯେଟ ଶର ପାଇଁ ଅନାୟତ ହୋଇ ଦୁଷ୍ଟ କଥା ସହଇ
 ଅସୁଦ ପାତ୍ରକୁ ନାନା ସୁଦ କର ଲମ୍ବ ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଇ । ୮୨ ।
 ଅହେ ନନ୍ଦୀଘୋଷରଥ ମହାରଥୀ ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା କରୁଦୁଳା
 ଘନକୃଷ୍ଣ ଦାସ ଦୁଃଖ ଜଣାଇବା ହୁଅଇ ବିନା ଏଭବ । ୮୩ ।

ଏକାଦଶ ଛାନ୍ଦ

(ଚଳିତା ବର)

ବଳଗଣି ବାଟ ନବର ଚକ୍ରସ୍ଥ କରନ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ଧୀରେ ଧୀରେ
ମହାଗଡ଼ଣ ଲଗାଇ ସମ୍ଭବରେ
ବେନି ପାଶରେ ଶରଚ୍ଛନ୍ନ ବିରାଜେ ବାରବାଦ୍ୟ ବାଜେ ପୁରେ ହେ
ସୁଜନେ
ନିରନ୍ତରେ ଶୁଭେ ଜୟ ଶବଦ
ବିଷ୍ଣୁ ପଦେ ପୁରଇ ପ୍ରତିନାଦ
ବୃନ୍ଦାବଳୀବୃନ୍ଦ ବରଷନ୍ତି ଫୁଲ ବଢ଼ାଇ ପରମାନନ୍ଦ ହେ ସୁଜନେ । ୧ ।
ଦେଖି ସେ ବାଲ ସହର କର ଶୁଲି ଭାବେ ସେ ଗୁଣ୍ଡିଚାବନୋଦ
ଜୁର କରଇ ଶ୍ରୀମହାପ୍ରସାଦ
ରହ ରହ ହୋଇ ରଙ୍ଗେ ବେନିଭାଇ ଦେଖନ୍ତି ବଳ୍ଲୀ ପ୍ରମୋଦ ହେ
ସୁଜନେ
ଏକ ହାଥରୁ ଅରେକ ନିଅନ୍ତି
ସେବା କର ଶିରେ କର ଦିଅନ୍ତି
ସୁନାସୀର ଠାରୁ ଅସୁରେ ଅମୃତକୁଣ୍ଡ ବଳେ ହେ ପିଅନ୍ତି ହେ । ୨ ।
ଏହି ପ୍ରକାରେ କୋଳାହଳ କଲେଲ୍ଲ ଜୁର ହୋଏ ବାଟ ଯାକ
ଏହା କହିଲେ ହୋଇବ ଅନେକ
ଏକରୁଣ୍ଡ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି ଯହଁରେ ଏକା ବେନି ଲେକ ଲେକ ହେ
ସୁଜନେ
ଯେଉଁରୂପେ ବରଷା ଜଳଧାରା
ସେହିରୂପେ ଜଗନ୍ନାଥ ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା ଅମୃତ ସମୁଦ୍ର ପରା ହେ ସୁଜନେ । ୩ ।

ଆଶା ବିଶ୍ୱାସ ଅଶେଷ ସୁଖଧାମ ହସରସ କଉତୁକରେ

ବିଜେ କରିନ୍ତେ ଗୁଣି ଚନ୍ଦବରେ

ହୁଲା ହୁହୁଡ଼ି ଚନ୍ଦ୍ରାପ ଲଗିଲା ରବି ଅସ୍ତ ସମୟରେ ହେ

ସୁଜନେ

ଏହି ସମୟେ ଭାବଗ୍ରାସ୍ତ

ରଥ ଉପରେ ବନାପନା ଦୋଇ

ଭୃତ୍ୟକ କରେ ଶ୍ରୀଭୁଜ ଭର ଦେଇଅସନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଓଢ଼ାଇ ହେ । ୪ ।

ବଳଦେବ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଅଗ କରି ପଛେ ବିଜୟେ ମହାବାହୁ

ଅଶ୍ରୁପୁଲକ ସାହିକ ହେଉ

ଗୁହଁ ଥିଲା ଘନ ଭକ୍ତଜନ ମନୁ ଶଙ୍ଖେ ହେ ଅନ୍ତର ନୋହୁ ହେ

ସୁଜନେ

ବିଜେ କରି ସିଂହାସନ ଉପରେ

ସେନା ଭୁଲ୍ଲଗି ହୋଇଲେ ସଭାରେ

ମହା ସ୍ଥାନ ସାର ସୁବେଶ ବଢ଼ାଇ ବିଜେକଲେ ମଣୋହିରେ ହେ ୫

ଷଡ଼ରସ ସୋଗ ଚଉରାଶି ଭୋଗ କରନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଜଗହିତା ।

ବଚନରେ କେ କେତେ କହିବ ତା

ମହା ସୁପକାରେ ମହୁ ସହରେ କରିଥାନ୍ତି ସୁବମ୍ଭତା ହେ

ସୁଜନେ

ସିରି ଖେଚଡ଼ ଭକ୍ତ ବ୍ୟଞ୍ଜନାଦ

ସେହିମାନେ ସେ ପାଗନ୍ତି ସମ୍ପାଦ

ନୋହିଲେ କମ୍ପା ତାହାଙ୍କୁ ଅନୁକମ୍ପା କରନ୍ତି ପରପ୍ରମାଦୀ ହେ । ୬ ।

ଅତମନ ସାର ବିଦିଅ ଲଗିରେ ବିଜୟେ କମଳାବତ୍ସର

ସବୁ ସଖ ଦୋଇଅଛି ସୁଲଭ

କେବଳ ନୋହୁଛି ଚଞ୍ଚଳା ଚଞ୍ଚଳ ନେତ୍ରାନ୍ତ ଶୃଙ୍ଖାଣି ଲଭ ହେ

ସୁଜନେ

ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ ବିବ୍ୟ ପଲଙ୍କେ

ତନୁ ଅତନୁ ଶରରେ ତମକେ

ପ୍ରକୃତ ସେବକେ ସେ ଯାହା ସେବାରେ ରହିଲେ ରାଗେ ନିଶଙ୍କେ ହେ

ସୁଜନେ । ୭ ।

ସୂର ନରମାନେ ମହା ତୋଷମନେ ଶ୍ରୀନବରୁ ବାହୁଡିଲେ

ହିଂଦୁଆରେ କବାଟ ପଡ଼ିଲେ

ଦେବତାଙ୍କୁ ମେଲଣି ହୋଇଲେ

ଦଣ୍ଡୁଅସୀମାନେ ଦଣ୍ଡ ଦେବା ଆଶେ ବସୁଦରଙ୍କୁ ଲେଉଟିଲେ ହେ

ସୁଜନେ

ଠାବେ ଠାବେ ଲେକେ ସଖେ ରହିଲେ

ଠାକୁରାଣୀ ବିଜେ ଭାବ କହିଲେ

କେଉଁଠାରେ ଶୀତ ଦୃତ୍ୟରେ ଭୁବୁଭୁ ହୋଇ ରାତି ପୁଡ଼ାଇଲେ ହେ ॥

ପ୍ରାତ ସମୟେ ଘନବତ୍ସ ପ୍ରକାଶ ଶ୍ରୀମୁଖ ପଦ୍ମ ପ୍ରକାଶର

ଜନ ମନ ଚକ୍ରବାକ ହସଇ

ପାପ ଅକାର ନାଶ ହୋଇ ଶୀତାପତ୍ର ଗହଣ ଲଗଇ ହେ ସୁଜନେ ।

ନିତ୍ୟକର୍ମ କଷ୍ଟେ କଷ୍ଟେ ବଢ଼ାଇ

ମଣୋହରେ ଭିଲେ କଲେ ଯାଇଁ

ବିବିକ ନିଶେ ଘନ ବାହ୍ୟ ବାଞ୍ଛା କୋଇଲାଲ ଭୁଞ୍ଜାଇ ହେ । ୮ ।

ଯେତେବେଳେ ମନ ଯାହା ହୁଏ ତାହା କା ଅଗେ କରୁବା ହେ ଅଛି
ଅଛି ଯେ ଦେଖିଅଛି ହୃଦରେ ଦେନଛି
ଯେ ଯେତେ ଦେଖିଲେ ଚନ୍ଦ୍ରକର ସ୍ବାଦୁ ଚକୋର ପକ୍ଷୀ ଜାଣିଛି ହେ

ସ୍ଵଳନେ

ସବୁ ହୃଦୟ ହୃଦୟ ନୁହଇ
ଏହିଠାରେ ଶୁଣ ତାହା କହଇ
ଚନ୍ଦ୍ର ଦର୍ଶନେ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ବାହାରେ କେଉଁ ପାଷାଣ ଦ୍ରବଇ ହେ ॥

ଟେରା ପିଟାଇ ବନାପନା ବଢ଼ାଇ ବିଜୟେ ବଜ ଅବକାଶେ
ଜନେ ଦର୍ଶନ କରନ୍ତି ହରଷେ
ବାହ୍ୟାନିଧି ବାହ୍ୟମାନ ପୂର୍ଣ୍ଣକଲେ ଶୁଣିବୁ ଉତ୍ସବ ରସେ ହେ

ସ୍ଵଳନେ

ବଡ଼ ଗହଳ ବଡ଼ଦାଣ୍ଡ ଯାକ
ବିକା ବିଶାହିଁ ଲାଗିଲା ଅନେକ
ବାରନାଥ ପ୍ରାୟ ବୈଶ୍ୟ ଆଦି ନାନା ପସରା ମୋହନ୍ତି ଲୋକ ହେ ॥

ବିଚିତ୍ର ଦେଶ ବନ୍ଧନ କୁ ଶ୍ରୀଲାହ କର୍ତ୍ତୃମଣ୍ଡଳ କଷ୍ଟମଣି
ମହା କମଳାୟ ମୋତି ବସଣୀ
କେୟୁର କଙ୍କଣ ଅଙ୍ଗୁଳ-ଭୂଷଣ ହାର ପଦକ ବିଜ୍ଞେଶୀ ହେ

ସ୍ଵଳନେ

ଦବ୍ୟ ଅମ୍ବରମାନଙ୍କରେ ଶୋଭା
ଦୂରୁ ଦେଖିଲେ ଜନମନ ଲୋଭ
ଦ୍ରବ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟକେ ଦ୍ରବ୍ୟଭୁକ କରନ୍ତି ବସଇ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ପ୍ରଭ ହେ । ୧୨ ।

ରୁଆ ଚନ୍ଦନ ଭୁକ୍ତ ଅବ ଦେବ କୁହମରେ ଶୋଭା ଦିଶନ୍ତି
 ଭୁଜ ଭୁବନମାନେ ବଢ଼ିଛନ୍ତି
 ଧନା ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ କରତୋଳି ବିବିଧ ରସ ଦେଖାନ୍ତି ଦେ

ସ୍ଵଜନେ

ଦିବ୍ୟ ଅଞ୍ଜନ ଦିନୁରେ ମଣ୍ଡିତ
 ପୂଜା ତାମ୍ବୁଲ ବେଶେ ଅଖଣ୍ଡିତ
 କାମେ ବଶ ହୋଇଛନ୍ତି ବଡ଼ ଦେଇ ମୋହ ଦୁଅନ୍ତି ପଣ୍ଡିତ ଦେ ॥

ନାଗର କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପଡ଼ି ସହିଁରେ ବିବ ଦେଉଛନ୍ତି ବେଭାବେ
 କେତେ କହିବି ତାହା ବଚନରେ
 ଦଶକୁ ଅନେକ ପ୍ରକାରେ ରୁଚିର ପ୍ରସନ୍ନମାନଙ୍କ ଠାରେ ଦେ

ସ୍ଵଜନେ

ରଙ୍ଗ ହୋଇବ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପ୍ରସଙ୍ଗ
 ଏହି ଦେଖି ଶୁଭିଲ ତହିଁ ରଙ୍ଗ
 ତେବେ ପ୍ରତି ହୃଦହୋଇଛି ଅରେଦ ଦନ ବିଦୁ ଅଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ ଦେ । ୧୪

ଜଗମୋହନ ଚିନ୍ତା ଜଗମୋହନା ଯୁଗସମ ଦିନ ଗଣିଲେ
 ବିଷୟକୁ ବିଷ କର ଗଣିଲେ
 ବେଶ ବସନ ଅଶନ ବାସଗୁଡ଼ ଅସାର କର ଗଣିଲେ ଦେ

ସ୍ଵଜନେ

ବିଧି ଅଭାବରେ ବିଧି ଅଭାବ
 ବିଧିର ତା ବଚନେ କେ କହିବି
 ବିଧିସରାଣୀ ବିଭବଗେ ଶୁଭିଲେ ବିଧି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅବଦୁବ୍ୟ ଦେ । ୧୫ ।

ତକାର ବମଳା ସଖୀକୁ କମଳା କହୁଲେ ସକଳ ଚରଣ

ସଖି ଶୁଣିଲୁଟ କ ବିପଦ

ବରଷା ପ୍ରବାସୀ ହେଲେ ସୁଖଶ୍ରୀ ପ୍ରମୋଦ କରି ଜଗତ ଗୋ

ସଜନି

ସେ ଯାହାର ହୁଅ ପରଶୁରା

ବାରେ ହେଲେ ତ ତାହାକୁ ପରୁର

ମହତ ବିବେକୀ ପ୍ରଭୁ ହେଲେଣି କି ସ୍ବେଚ୍ଛେ ଅବଧ ଅବର ଗୋ । ୧୬ ।

* * * ର ବିଜେ କରନ୍ତି

ମୋର ସବୁ ସୁଖ ଭୋଗ ଭରନ୍ତି

କି କି କର ପୁଣି କହୁ ଚୁଟୁବାଣୀ ଶୋକ ସାଗରୁ ତାରନ୍ତି ଗୋ

ସଜନି

* * * * *

* * ପାଇଲେ ସେ ଶ୍ରୀମୁଖ ମଣ୍ଡଳ

ଦୁଃଖ ନାଶ ଯାଇ ସୁଖ ଜାତ ହୋଇ ଅନନ୍ଦ ହୋଏ ପ୍ରବଳ ଗୋ । ୧୭ ।

* * * * ମହିମା

କାନ୍ତା କାନ୍ତର ସବୁ ସୁଖସୀମା

ଗୁଣଗ୍ରାସ୍ତ ଗୁଣ କଲେ ଅବଶ୍ୟାସ ରହେ କି ପୁଣ ଗାରିମା

ସଜନି

* * * * *

* * * * *

ନାୟକର ଶୁଣ ବେଢ଼ାରେ ବିଅର୍ଥ ବନିତାସୁକ ଗୋ । ୧୮ ।

ଦେଖ ଦେଖ ଲତା ହେଲେ * * *

* * * * ଏହିମନ୍ତ ।

ପକ୍ଷୀ ଜାବେ ବସା ନ କର ଏ ବରଣ ମହାସୁଖରେ ବଞ୍ଚନ୍ତି ଗୋ

ସଜନି

ଦେଖ ପ୍ରତା * * * * * * *

* * * * * * *

* * ଜଳଦ ସମୟରେ ଦଇବ ମୋତେ ଦଣ୍ଡିବ ଗୋ । ୧୧ ।

ଦେଖ ଏ ବିଜୁଳି ଘନରେ * * * * *

* * ଭୂତମ କାନ୍ତା କାନ୍ତେ

ଜଗତ ଅବେହି ମହାସୁଖ ବହୁ କୀଡ଼ା କରନ୍ତି ଏକାନ୍ତେ ଗୋ

ସଜନି

ମୋହ ପରସ୍ପେ ଘନ ଦୁଖୀ ସେ ନାହିଁ

କର୍ମେ ସାଦା ଅଛୁ ଅବଶ୍ୟ ଭୁଞ୍ଜଇ

* * ମାୟାରେ ଭାବୁ ନ ଦେନଇ ଗୋ ସଜନି । ୧୦ ।

ଦେଖ ଚନ୍ଦ୍ର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବୁଲନ୍ତି ଗଗନେ * * *

* * * * * *

କାଳ ଚକ୍ର ଧାଡ଼ି କାଠାରେ ନ ପଡ଼ି କାହାକୁ ଅବା ନ ଦଣ୍ଡେ ଗୋ

ସଜନି

ଦେଖ ମହାବୁଦ୍ଧ ଦାଦା ଭବର

* * * * *

ଭବର ଡୋଇ ଗମନାନେ ଥାଇ ସେ ପୁଣ ବଶ କର୍ମର ଗୋ । ୧୧ ।

କର୍ମଠାରୁ ଫଳ ଗଙ୍ଗାଠାରୁ ଜଳ ଦଇବଠାରୁ ବଳ ନାହିଁ

କେତେ କହିବି ଏହା ପ୍ରାଣସହୁ

ଯାହା ପ୍ରାଣନାଥ ଶଙ୍ଖଚକ୍ରହାଥ ସେ ହୁଏ ବିରହେ ଦହୁ ଗୋ

ସଜନି

ଏହା ବିଗୁର ହୁଏ ହୁଏ ଯାହା

ସେହି ସିନା ଜାଣଇ ସଖୀ ତାହା

ମାନସାନ ହୋଇ ରହି ନ ପାରଇ କେ ସହ ପାରିବ ଏହା ଗୋ । ୨୬ ।

ବିମଳ ଲୋଚନା ବୋଲନ୍ତି ଶୋଚନା ନ କର ଠାକୁରଣୀ ମାୟେ

ଭୁମ୍ଭଠାରେ ତାଙ୍କର ମହାରୟେ

ଏ ଶ୍ରୀମୁଖ ଚାହିଁ ଯିବୁ ବୋଲି କହୁ କି କର ଚାଲନ୍ତି ପାଏ ଗୋ

ସୁନର

ଭୁମ୍ଭେ ହେଲିତ ଜଗତ ଜନନୀ

ସିବେ ଅବା କେମନ୍ତେ ସଙ୍ଗେ ଘେନି

ବ୍ରହ୍ମାଦି ଶଙ୍କର ଯାହା ଗହଣରେ ଅଛନ୍ତି ପୁରୁ ଅବନା ଗୋ । ୨୭ ।

ଭୁମ୍ଭେ ରହାକରନନ୍ଦନା ଭୁମ୍ଭର ପ୍ରାଣବନ୍ଧର ଜଗନ୍ନାଥେ

କୋଟି ଇନ୍ଦ୍ରପଦହିଁ ଭୁମ୍ଭ ଦାଥେ

ଲୋକକୁ ସୁନର ହେଲେ ଅସୁନର ଭୁମ୍ଭେ ଯାଅନ୍ତୁ କି ରଥେ ଗୋ

ସୁନର

ଭୁମ୍ଭେ ଏବେ ଉଦବେଗ ନୁହ

ମୋର ଯାଇଁ ଆସିବା ଯାଏ ସହ

ସେ ଭୁମ୍ଭ ବିରହେ ଜାଣିକ + + କଷ୍ଟଥିବେ ଦେହ ଗୋ । ୨୮ ।

ଚନ୍ଦ୍ର ଅଗ୍ରାବରେ କେତେଟି କଞ୍ଚୁରେ ତକ୍କୋର ଧରର୍ପଣ ଧରଇ

ମେଘ ନ ଥିଲେ ଚାନ୍ଦକ ଛରଇ

ମକରନ ଦଣ୍ଡେ ନ ପାଇଲେ ଚାନ୍ଦେ ଭ୍ରମର ପ୍ରାଣ ସରଇ ଗୋ

ସୁନରୀ

ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗ ନ ପାଇ ଚଉବାଦା

ଅସିବାକୁ ହୋଇଥିବେ ଉସାଦା

ଗୁହଁଥିବ ବାଟ କାଲି ପରା ରେଟ ହେବେ ତୁମ୍ଭ ପ୍ରାଣ ନାଦା ଗୋ । ୧୫ ।

କାମ ଉର୍ବ୍ବବାହୁ ହୋଇ ଗୁହଁ ଗୁହଁ ଓଟାର ଅଣିମ ତାହାକୁ

ସେ ସେ ଉପ୍ରୋଧ ନ କରେ କାହାକୁ

ଶତ୍ରୁ ଅସମୟ କୁଟଳ ହୃଦୟ ପ୍ରାୟ ବିଯୋଗ ଯାହାକୁ ଗୋ

ସୁନରୀ

ମାଳାକାର ଫୁଲଲତା ପାଲଇ

ସ୍ନେହେ ଜଳ ଦେଇ ପୁଷ୍ପ ତୋଳଇ

ଅଙ୍ଗାରକ ଅଗେ ଚନ୍ଦନ ପଡ଼ିଲେ ଦଗ୍ଧକେ କାଟି ଜାଳଇ ଗୋ । ୧୬ ।

ମୋହୋ ଶପଥ ଏଣୁମୁଖି ଲିତାଏ ପ୍ରସନ୍ନ ନ କର ଅନ୍ତର

ଏତେ ବୋଲି ନୟନୁ ପୋଛନ୍ତି ନୀର

କରେ କର ଧରି ପ୍ରବୋଧନା କରି ବେଗେ ହୋଇଲେ ବାହାର ସେ

ବିମଳା ।

ଅନ୍ତର ମନ୍ତ୍ରପଦ୍ମ ଚଳିଲେ

ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀରେ ମିଳିଲେ

ଝଣେଦୂରେ ଦେଖି ପ୍ରଭୁ ପଦ୍ମଅଙ୍ଗି ହୃଦପଦ୍ମରେ ଭୁଲିଲେ ସେ

ଠାକୁରେ । ୧୭ ।

ଶିରେ କରଦେଇ ଦସ ଦସ ହୋଇ ଅପସରି ରହୁ ବିମଳା

ଗୁହଁ ବୋଲନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଚକାତୋଳା

ନ କହିଲେ ତୁମ୍ଭ ରେଟେବେ ହେ ଆମ୍ଭ ବେଢ଼ାର ଦେଲଣି ଭୁଲା ଗୋ

ବିମଳା

ସବୁ ପ୍ରକାରେ ଅମ୍ଭ ଅନ୍ତଃ ଦୋଷ
ନ କହିଲେ ତୁମ୍ଭର ସବୁ ଯଶ
ଏହି ଯେନ ଯିବା ବାରଣ ବାରଣ କରେ ସକୋଟ ଅକ୍ଷ ଗୋ
ତୁମ୍ଭେ ତ ଜାଣ ସେ ଅମ୍ଭ ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ ନକହି ତାହାକୁ ଅଇଲୁ
ନ ଜାଣିମା ଦୋଷ ଅମ୍ଭେ ପାଇଲୁ
ବଚନ କୁପଣ ହୋଇ ଅଭୁଷଣ କଥାହିଁ ଭୁଷଣ କଲୁ ଗୋ

ବିମଳା

ଏବେ କି କର ତାହାକୁ ଗୁହ୍ୟକୁ
ତାକୁ ଅନେକ ବିନୟ କହିବୁ
କହ ହେ ସଖୟ ସକଟ ଅଭୟ କହି ରୂପରେ ହୋଇବୁ ଗୋ
ବିମଳା । ୨୯ ।

କହ ତାଙ୍କ ଶୁଭ ସନ୍ଦେଶ ସୁଲଭ * * * ଦୃଷୀ
ଅମ୍ଭେ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ସେ ହେଲେ ସୁଖୀ
ଏହି କଥା ଶୁଣି ନ ସରେ ରଜନୀ ବିବଶ ହୃଦେ ତା ରଖି ଗୋ
ବିମଳା

ଏତେ କହି ଶାସ ଖରେ ଛଡ଼ିଲେ
ପ୍ରିୟା ଦୁଃଖକୁ ମନରୁ ଛଡ଼ିଲେ
ବୋଲେ ଧାନକୃଷ୍ଣ ଏହି ସମୟରେ ବିମଳା କର ଯୋଡ଼ିଲେ ହେ
ସୁଜନେ । ୩୦ ।

ଦାଦିଶ ଛାନ୍ଦ

(ଅହାସ ଏଗେ ବୁଝୁଣୀ ଚଉପଞ୍ଚା ବାଣୀରେ ଗାଇବ)

ଶୁଣିମା ଜଗଜ୍ୟୋତି ସୈଲେକ୍ୟ ଅଧପତି
 ତୁମ୍ଭେ ସକଳ ସୁଖରାଶି
 ରତ୍ନାକରନନ୍ଦନା ସୁରନରବନନ୍ଦନା
 ତୁମ୍ଭର ସେ ପାଟମହୁଣୀ
 ମହାପ୍ରଭୁ
 ତାଙ୍କୁ ଅପୂରୁବ କରୁଁ ସୁଖ
 ଅପୂରୁବ ହୋଇଛି ଏକା ପଦ୍ମମୁଖ
 ଏହି ଘେନି ଦୁଃଖରେ ତ୍ରମୁଛି ନରନ୍ତରେ
 ତାହାଙ୍କ ମନ ଶିଳୀମୁଖ । ୧ ।

ବିଜେ କଲୁ ବିନରୁ ବଧୂସର ଅଙ୍ଗରୁ
 ବାହାର ନୁହଇ ସନ୍ତାପ
 ଅନେକ ଶୀତକର ଉପବୃତ୍ତେ ଓହର
 ନୋହେ କମାଗ୍ନି ଅବଲେପ
 ମହାପ୍ରଭୁ
 ତୋଳି ତୋଳି ପଙ୍କଜ ପତ୍ର
 ସର୍ବେବରମାନେ ହୋଇଲେଣି ଅପତ୍ର
 ବଶିଷ୍ଠ ପସରୁ ମାନ ଆକାଶ ପରୁ
 କଲୁ ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦନେ ମାତ୍ର । ୨ ।

ଏତେକେ ଦେ ଉପତ ନୋହିଲ ସମାପତ
ଅତ୍ତକ ଦେବ ମୁଁ ଅଶାଉ

ଜଳଯନ୍ତ୍ର ମନ୍ଦିରେ ପଞ୍ଚବ ଶୟନରେ

ଶୁଆର ଅରଳ ଜଣାଇ

ମହାପ୍ରଭୁ

ଏବେ ସେ ସୁନ୍ଦର ଚାନ୍ଦାକର

ସହଜେ ହେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ନାହିଁ ତ ଉତ୍ତର

ଯଉଁକାଳେ ବିଦେଶୀ ଶୁଦ୍ଧ ମିଳନ୍ତି ଅସି

ସେକାଳେ ଗୁଣ୍ଡିଚା ବଦାର । ୩ ।

ନୋହିଲେ କମ୍ପା ଚମ୍ପା ଶମ୍ପା ହେମ ଦସନ୍ତା

ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବବର୍ଣ୍ଣ ବିଶନ୍ତା

ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳ— ଛତ୍ର ମୁଖମଣ୍ଡଳ

ଉରଳ ଉପରେ ବସନ୍ତା

ମହାପ୍ରଭୁ

କୁଟିଳ ଚକ୍ରଣ କେଶ ପାଶ

କଳାରେ ସେ ବ୍ରମର କରେ ଉପହାସ

ଏବେ ସେ ସୁମନସ ବେଶ ହୋଇ ବିନାଶ

ବିନାଶ କରଇ ମାନସ । ୪ ।

ବିମ୍ବ ବଧୂଲ ଶର କରେ ଯେଉଁ ଅଧର

ସେ ଏବେ ସବୁ ଶୁଦ୍ଧିଲା

ଜ୍ୟୋତିର୍ଧର ମୁକୁତା ଧାର ଅଛି ଶୋଭିତା

ଦଶନେ ନିରସ ଜଡ଼ିତା

ମହାପ୍ରଭୁ

ଯତ୍ନ ବଚନ ସମତାପାଇଁ
 ସରସ୍ବତୀଠାରୁ ଶାଶୀ ଶିକ୍ଷିତ୍ର ସ ଇ
 * * * * *
 * * * କୃତ୍ରିମତ୍ବ ଦୃଶଇ । ୭ ।
 ଏବେ ସେ ସ୍ବରରଜା କୃଷ ପାଣ୍ଡୁର ଅଙ୍ଗ
 କଟ୍ଟି ପୁଲକ ସ୍ବେଦ ଜାତ
 ଅଶ୍ରୁ ପ୍ରଳୟ ଦେଖ ଧର୍ତ୍ତୃତ୍ୟ * * *
 * * * * *
 ମହାପ୍ରଭୁ
 ସେନ୍ଦ୍ର ମୋ ଯିବାକୁ ବାଟ ଚାହିଁ
 ସୁଗନ୍ଧ ମଣ୍ଡ ସେ ଅବେ ଦଶକହ
 ଏହିକ୍ଷଣି ବିଜୟେ କରବେ ଦେବରାୟେ
 ବୋଲି ସେ ଆସିଅଛୁ କହ । ୮ ।
 କହନ୍ତି ଏହି ରୂପେ ଗୋ ପ୍ରାଣସହ କୋପେ
 ଯାହା କହିଲେ ସେ ପ୍ରମାଣ
 ସହଜେ ହେ ଅନ୍ତର ନାହିଁ ତାଙ୍କ ଆମ୍ବର
 ପାଇ ନାହାନ୍ତି ସେ କଷଣ
 ଅଗୋ ସଖି
 ଏବେ ତୁମ୍ଭେ ହେ ବେଗେ ଯାଅ
 ଅସୁଛନ୍ତି ବୋଲି ତାଙ୍କ ଆଗେ କହ
 ଯେମନ୍ତେ କୋପ ଜାତ ନୁହେଁ ସେ ରୂପେ ଚନ୍ଦ୍ର
 ପ୍ରବୋଧନା କରି ମଣାଅ । ୯ ।

କାଲ ଅବଶ୍ୟ ନାଲ ବେଳ ଗିରି ନବରେ
 ଅବସାନ-ସମୟେ ହେବୁ
 ତୁମ୍ଭକୁ ଘେନି ତାଙ୍କ ହୃଦ ବେଦନା ଯାକ
 ବିନୟ କହୁ ବିନାଶିବୁ
 ଅଗୋ ସଖି

ତୁମ୍ଭେ ତ କହିଲ ଅମ୍ଭକୁ
 ଅବକାଶ ନୋହୁଲ ଅମ୍ଭ କହିବାକୁ
 କେବଳ ତାଙ୍କ ପାଖ ଛାଡ଼ିଲୁ ଦିନୁ ଲାଖ
 ହୋଇଲ କାମ ବିଶିଷ୍ଟ । ୮ ।

ଶ୍ରୀମୁଖୁ ଯେତେ ଶୁଣି ଶିରରେ ଦେଇ ପାଣି
 ବିମଳ ଲେଖନୀ ଚଳିଲେ
 ଶ୍ରୀରସାଗର ସୁତା ଜଗନ୍ନାଥ ବନିତା
 ଶ୍ରୀମୁଖେ ଭୁରତେ ମିଳିଲେ
 ଆଦେ ଜନେ

ପ୍ରସନ୍ନ ଦେଖି ସଜନୀର
 ହୃଦ ପଦ୍ମେ ହରଷ କଲେ ଅବତାର
 ବିମଳ ନେତ୍ରୀ ନିଧି ବୋଲନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଆସି
 ପ୍ରବେଶ ହେଲେଟି ତୁମ୍ଭର । ୯ ।

ଅଜ୍ଞାଦେଲେ ଏତେ ହେ ତୁମ୍ଭେ ଯାଇ ବେଗେ ହେ
 ଆମ୍ଭ ବିଜେ ବାରତା କହ
 କରଧର ଏତେ ହେ କହିବ ଆମ୍ଭ ସ୍ନେହେ
 ମଣ୍ଡନେ କରିବେ ସେନେହ

ଅଗୋ ସଖି

ଏବେ ମାଳିଣୀ ବେଗେ ସାର

ମଣୋହରେ ମୋ ବୋଲ କର ବିଜେ କର

ନାନା କୁସୁମ ଗନ୍ଧା ମସ୍ତକେ କର ଶୋଭା

ସୁମନ ମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧର । ୧୦ ।

ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର ଦୃଷଣ ଲଳଟରେ ଭୂଷଣ

କର ଦିନୁର ଉଦ୍ଧୃତିତା

ମଦକଳ ଖଞ୍ଜନ ଗଞ୍ଜନ ନୟନରେ

କହୁଲ ହେଉ ଉଦ୍ଧୃତା

ଅଗୋ ସଖି

ସୁରଙ୍ଗ ଅଧର କମ୍ପାଉ

* * * ଥିଲୁ ଯାଉ

ଭଜି ଲୋକ ମଣ୍ଡନ ନୟନ ବିମଣ୍ଡନ

ଅଙ୍ଗେ ମଣ୍ଡନ ମଣ୍ଡିତୋଉ । ୧୧ ।

ଶୁଣି ଅଳପ ଦସି ବୋଲନ୍ତି ପଦ୍ମବାସି

ସତ କନ୍ଦ * *

* * * କୁ ହୃଦୟ—ସଂସାର ମଧ୍ୟେ ତ ନ'ଦେଖି

* * * * *

ଅଗୋ ସଖି

ବଚନ ଅମୃତ ଅଧର

ନିରାଶରେ ବନ୍ତ କର ପାରନ୍ତି ଧର

ସୁଷବନ୍ତ ଯେମନ୍ତ ଦେଖିବାକୁ ତେମନ୍ତ

ଗଢ଼ ଜାଣି ନ ପାରେ ଲୋକ । ୧୨ ।

ମୁଁ ତାଙ୍କର ପ୍ରିୟ ହେଲେ ରଖ ତାଙ୍କର ମାୟା
 ଜାଣିବାକୁ ନୋହେ ଭରଷା
 ନୋହୁଲେ ବି ଭରଷା କାଳେ ମୋର ଏ ଦଗ୍ଧା
 ବିଧାତା କରେ ଲୋକହସା
 ଅଗୋ ସଖି

କଦ କହ ପ୍ରଭୁଙ୍କ କଥା
 ଶୁଣି ମୋର ମନରୁ ଶୁଭ୍ର ମହାବ୍ୟଥା
 ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଅଙ୍ଗ ହୋଇ ନାହିଁ ନା ରଙ୍ଗ
 ଅଉ ଲେଖିବା ସବୁ ବୁଥା । ୧୩ ।

ସବୁ ବେଶ ଭୋଜନ ଶ୍ରୀମୁଖ ଦରଶନ
 ମରୁ ସମ୍ପର୍କ ମୋର ସେହି
 ଦାନରସ ଚୁଟକ ନ ପାଇଥିବା ଯାକ
 ସୁଖକୁ ବଦଳ ସେ ନାହିଁ
 ଅଗୋ ସଖି

ପାଇଲ ମାଟି ବସନ୍ତକୁ
 ତରୁଲତା ଧରନ୍ତି ନବପଞ୍ଜରକୁ
 କି କି କର କୁମୁଦ ଶୁଭର ତାର ନିଦ
 ତନ୍ମୟା ଭବିଷ୍ୟ କାଳକୁ । ୧୪ ।

ପେଟେବେଳରେ ରଥେ ଦିଶିବେ ପ୍ରଭୁ ପଥେ
 ସବୁ ସୁଖ ସମ୍ପର୍କ ହେବ
 ସପତ ସ୍ଵର ରାଗ ଜନ୍ମିଲ ପ୍ରାୟେ ରାଗ
 ଅତ୍ୟନ୍ତ ରାବକୁ ପାଇବ

ଏହା ଶୁଣି
ହସି ନୋଲନ୍ତି ବିମଳାକ୍ଷୀ
ଏକଥାରେ ସଗୟା ନାହିଁ କମଳାକ୍ଷୀ
ଦକ୍ଷିଣ ମୂର୍ତ୍ତିସାଗର ରଥ ମଣ୍ଡଳି କରି
ବିଜେ ଉତ୍ସାହା ପଡ଼ିଅଛି । ୧୫ ।
ଏହି ସମୟେ ଆସି ଜଣାଏ ଏକ ଦାସୀ
ଶୁଣିମା ଠାକୁରାଣୀ ମାଏ
ନନ୍ଦଦୋଷରେ ବସି ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଆସି
ପ୍ରବାସୀ ପ୍ରଭୁ ଦେବରାଏ
ଆଗୋ ସଖୀ
ବାଟରେ ଅଇଲି ମୁଁ ଦେଖି
ବଡ଼ଦାଣ୍ଡ ଗହଳତ ନୁହଇ ଲେଖି
ଦାନକୃଷ୍ଣ କହଇ ମାଳାଦ୍ରୁ କି ଅନାଇ
ଅପଲକ ହୋଇଛି ଆଖି । ୧୬ ।

ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥମୋହନ ଗୁଣ୍ଡିଚା ବର୍ଣ୍ଣନା

ବିଷ୍ଣୋଦଶ ଛାନ୍ଦ

(ମାନ୍ଦାକ୍ୟା ରାଗେ ପଞ୍ଚ ଗୀତ ଧ୍ରୁବରେ ଟାଳବ)

ଅଗେ ବଜ୍ର ପ୍ରଭୁ ଡାଳଧୁଜରେ

ମଧ୍ୟେ ଦେବା ଭୁମ୍ଭୁ ପ୍ରଭୁ ପଛରେ

କରେ ଧରଛନ୍ତି ଧନୁ ଶରକୁ

କ ଦିଶୁଛନ୍ତି ନିକଟ ଦୂରକୁ

କ କହୁଛି ତାହା ଅନ୍ଧା ସେ ବିପୁଳ ବାହା ଦିଶୁଅଛି ଯାହା

ଭୁମ୍ଭୁ ଅଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ ରଙ୍ଗ କରିଛି ଏହା । ୧ ।

ନାହିଁ ଶୁଦ୍ଧରେଖା ସୁବର୍ଣ୍ଣଚିତା

ବିରଜେ ହୋଇଛନ୍ତି ଦୁର୍ବାଳତା

ନେଲେ ମାଳ ଚୂଳ ଅଙ୍ଗକୁ ଭାରି

ଲୋକ ବେଭାରକୁ ଅଛନ୍ତି ଧରି

କେବଳ କର୍ପୁର ଅଳକା ବଳକ କର୍ପୁର ଭୁଲତା ଗୋହେ

କାମଦେବ ବାମ ଝାମ ହୋଇଛି ମୋହେ । ୨ ।

(ମାଗୋ) ସାରଥୀ ଚଥ ବାହୁଛି ବେଗରେ

ସୁବାତେ ଯେଉଁ ବୋହୂତ ସାଗରେ

ପଡ଼ି ଅଛନ୍ତି ମହା ଭୁଜାଟରେ

ମନସାକ * *

ଶୂଳ ଅଗ୍ନି ଏବେ ଦର୍ଶନ କରିବା ଜଗତା ଉପରେ ରହି

ମା ଏ ବୋଲନ୍ତି ଭଲ କହୁଲି ଗୋ ସହ । ୩ ।

ଏତେ ବୋଲି ଜଗତରେ ଅବେହୁ
 ଶୁଲିଲେ ଲେକେ ନ ଦଶର ମୟ
 ପଡ଼ିଛି ବଡ଼ଦାଣ୍ଡେ ବଡ଼ ଭିତ
 ଠେଲ ଠେଲି ଯେଲ ଯେଲି ହାବୋଡ଼ା
 ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ବଚଳ ଘେନି ବିଶ୍ବମ୍ଭର କରନ୍ତି ବିଜୟେ
 ନିରନ୍ତର ମଣିମା ତାଙ୍କ ଜୟେ ଜୟେ । ୪ ।

ସୁରସର ନର ଗଜବ ବାଦ୍ୟ
 ଶବଦେ ଫୁଲ ଅଛୁ ବିଷ୍ଣୁପଦ
 ଘନ ଘନ ବାଜେ ଶରକାହାଲୀ
 ଶୁଭେ ମଙ୍ଗଳ ଗୀତ ହୃଳହୃଳ
 ମଙ୍ଗଳ ପାଠ ହିଜବରେ ପଢ଼ନ୍ତି କୟେବାର କରେ ବଳୀ
 ଦୂନାରକଦୂନ ଘେନି ଅଛନ୍ତି ବଳ । ୫ ।

ଅପସରମାନେ କରନ୍ତି ନୃତ୍ୟ
 ଅନାଶୁ ମୂଲ ପଡ଼ି ଅପ୍ରମିତ
 ରହ ରହ ହୋଇ ବିଜେ କରନ୍ତି
 ନୂର ଦେଇ ଚଉବର୍ଗ ସମ୍ପଦ
 ବଡ଼ ଦାଣ୍ଡେ ଅନ୍ତପାଟ ବାଜି ବାରିହୋଇ ରହେ ପିନ୍ଧୁ ଜେମା
 ମହାସୁଖେ ଦେଖନ୍ତି ମହା ସୁଖସୀମା । ୬ ।

ମୁଖପଦ୍ମ ନେତ୍ର ଭ୍ରମର ପଡ଼ି
 ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମଧୁର ନ ପାରଇ ଛଡ଼ି
 ମନ ବିହଙ୍ଗେ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ତମାଲେ
 ବସ ହୋଇ ବସି ରହେ ନିଷ୍ଠୁଳ

ଦେଖି ଜନମାନେ ହରଷିତ ମନେ ଅନଳେ କରନ୍ତି ସୁଦ

ଜୟ ଜୟ କମଳା ଦେବୀ ପ୍ରାଣପତି । ୬ ।

ଦାସୀ ଦେବୀଙ୍କି କହନ୍ତି ମଣାଇ

ଶୁଣିମା ମାଏ ସାବଧାନ ହୋଇ

ରହି ରହି ଯା କରନ୍ତି ବିଜୟେ

ଏହିଃ ଭୂମି ଅନୁଗ୍ରହ ଉପେ

ରଥେ ପଡ଼ାକା ବ୍ୟାଜେ କହେ ଏକା ମୋର କିଛି ଦୋଷ ନାହିଁ

ପ୍ରଭୁ ଅଜ୍ଞା ମାଟିକେ ନେଇ ଥିଲ ବହି । ୮ ।

ବାହୁକ ଦଶନରେ ଚୁଣ ଧରି

କର ଯୋଡ଼ି କେଶ ମୁକୁଳ କରି

ସେହି ଶୁଭାର କରଇ ଗୁପ୍ତରେ

ନାହିଁ ମୋ ଅପ୍ରାପ୍ତ ନ ଦଣ୍ଡ ମୋତେ

ମୁଁ ଅଶ୍ୱପାଳକ ଶତାଙ୍ଗ ଶୂଳକ ମୋହ ବୁଦ୍ଧି ଅବା କେତେ

ଏହା କଲେ ସମସ୍ତ ଖଟଣୀ ସାମନ୍ତେ । ୯ ।

ଶୁଣି କମଳା ହୋଇ ହସ ହସ

ବୋଇଲେ ସେବକର କହୁଁ ଦୋଷ

ତାଙ୍କୁ କାହିଁପାଇଁ କରିବା ରୋଷ

ସେ ବୋଇଲେ ନିଜ କର ପ୍ରକାଶ

ଏ ପ୍ରଭୁ ଅଜ୍ଞା କରି ନୁହଇ ଅବଜ୍ଞା ଦାସ ହେଲେ * *

ମୋହ କରଇ ପ୍ରଧାନ ପୁରୁଷ । ୧୦ ।

ଅନୁଗ୍ରହ ଥିଲେ ହୁଅଇ ମାନ

ଦେନିଲେ ବଡ଼ କଥା ହୁଏ ସାନ

ଦେଖ ପିତୃବନ ଭଞ୍ଜକୁ
ଏବେ ଶୂଳ ଅମ୍ଭେ ସମସ୍ତେ ଦେ ଦମ୍ଭେ କବାଟ ଦେଇ ରହିବା
କଇତବେ ନିରାଶ ବଚନ କହିବା । ୧୧ । ।

କି ବୋଲନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ତାହା ଶୁଣିମା
ଅନୁରାଗ ରାଗ ତହିଁ ଜାଣିମା
ବୋଲନ୍ତି ସେ ବିଚ୍ଛେଦରେ ହେବ
ସବୁର ବାରତା ଏହିଠାରେ ରହ
ତୁମ୍ଭ ଦ୍ଵାର ଯେବେ ରକ୍ଷା ଯାଇଁ କର ଜାଣିମା ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଶ୍ରୀ
ଏକା ନୋହିବ ତାଙ୍କ ଅଗ୍ରଜେ ଅପ୍ରୀତି । ୧୨ ।

ଏମନ୍ତ କହୁଁ କହୁଁ ଜଗଦାଶ
ସିନ୍ଧୁ ଦ୍ଵାରରେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
ଦୃଷ୍ଟି ଅଜ୍ଞାଦେଲେ ବଳଦେବକୁ
ବିଜେ କରିବା ହଉ ରତନକୁ
ଶୁଣି ସୀରସାଣି ମତ୍ସ୍ୟସିଂହଠାଣି ବିଜେ କଲେ ରତନକୁ
ଏହି ସମୟେ ଶୁଭ ହେଲା ସୁରଦ୍ରାକୁ । ୧୩ ।

ପଛକୁ ରହି ପ୍ରଭୁ ଦେବ ରାଜ
ହୋଇଲେ ପ୍ରାଣପ୍ରିୟା ସାଙ୍ଗେ ରେଟ
କାମ ଅନେକ ଦିନୁ ଥିଲା ପାଛି
ସେହି କାଳରେ ହେଲା ସବ୍ୟସାଚ
ଜଗତ ନୟନ ନିର୍ବାଣ ଅୟନ ଜାଣିଲେ ସେହି ସମୟେ
ମହା ପାପୀ ଶୁଦ୍ଧିଲେ କାଳଦଣ୍ଡ ରମ୍ଭେ । ୧୪ ।
କାମିନୀ କାମ ହୋଇ ପ୍ରାପ୍ତ
ଅର୍ଥ ଅର୍ଥରୁ ହୋଇଲେ ନିବର୍ତ୍ତ

ସେ ରେଟ କାମ ଧନୁ ପ୍ରାୟ ହେଲା
 ସେ ଯାହା ବାହା କଲା ତାହା ହେଲା
 ବଳପନା ହୋଇ ରଥରୁ ଓହ୍ଲାଇ ମସ୍ତାବେ କଲେ ବିଜୟେ
 ସବୁ ଦିଗରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ଜୟେ ଜୟେ । ୧୫ ।

ଦେଖିଲେ ଦ୍ଵାରେ ପଡ଼ିଛୁ କବାଟ
 ଦୂଷିଲେ ମହାପ୍ରଭୁ ଦେବ ରାଟ
 ଅନୁରାଗ ଅନୁରୂପରେ ମାନ
 ସହଜେ ଭାବଗ୍ରାସ୍ତ ଭଗବାନ
 ବୋଲନ୍ତି ଗୋ ଦାସୀ ବିପାଇଁ ପ୍ରବାସୀଠାରେ ଅନାଦର ଏବେ
 ଏବେ ଜଣାଅ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ । ୧୬ ।

ଦାସୀ ବୋବନ୍ତି ଅମ୍ଭ ପ୍ରଭୁ ଯାଇ
 କର ଅଛନ୍ତି ମହା କଟକାଇ
 ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ଶ୍ରୀ ଅଙ୍ଗ ଅଳସ
 ବିରହେ ହୋଇଛନ୍ତି ଅତି କୃଷ
 ତନ୍ତ୍ରା ଜୁରେ ମନ ସରୁର ବିମନ କାହାରିହିଁ ନାହିଁ ସୁଖ
 ଏ ପୁରକୁ ଅଇଲ ପାଇବାକୁ ଦୁଃଖ । ୧୭ ।

ପ୍ରଭୁ ବୋଲନ୍ତି ଏ କମ୍ପ କଟକ
 ଏଥୁ ମିଳଇ ଚତୁର୍ବର୍ଗ ଯାକ
 ରାଜା ଯହିଁରେ ବଇକୁଣ୍ଠବାସୀ
 କମଳା ଯାହାର ପାଟ ମହିଷୀ
 ସେ'ନଗ୍ରରେ ଆସି ଆର୍ତ୍ତରେ ପ୍ରବାସୀ ଦେଜଇତା ଯେବେ ଆଶ
 ତେବେ କାହାକୁ ବୋଲିବା କର୍ମର ଦୋଷ । ୧୮ ।

ଶୁଣି କମଳା ହସ ହସ ହୋଇ
 ବୋଇଲେ ଦାସୀ ଦ୍ଵାର ଦିଅ ଯେଇ
 ଝଟଇ ହୃଦରେ ଯେଉଁ କବାଟ
 ହୋଇଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ଭେଟ
 ତେତେବେଳେ ଯାହା ହୋଇଲା କେ ତାହା କହିବ ଅବା ବଚନେ
 କବି ଅପମାନ ପାଇବେ ହିରୁବନେ । ୧୯ ।

ଅସୁହିକ ଲୋକ ପାଇଲା ସୁଖ
 ଅଜନମ ଅଳ୍ପ ଲଭିଲା ନେତ୍ର
 ନିଧି ପଡ଼ିଲାବେ ଦଗଦ୍ର ହସ୍ତେ
 ଲେଖିଲେ ଏ ଅନନ୍ଦ ଅବା କେତେ
 ଅରୁଣ ଭଦ୍ର ସୁଦେଶି ଚକ୍ରତୟ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଗୃହିଁ ଚକୋର
 ନେତ୍ର ପ୍ରୀତି ହୋଇଲେ ନାଗରା ନାଗର । ୨୦ ।

ଏରୂପେ ସୁଖ ସପତ୍ନ ବଢ଼ାଇ
 ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ସିନ୍ଦୂର ସେଢ଼ା କଢ଼ାଇ
 ମହାସ୍ନାନ ସାରି ସୁବେଶ ହେଲେ
 ଅମୃତ ଯୋଗାଡ଼ ମଣୋହ କଲେ
 ଅଚନ୍ଦନ ଶେଷ କରି ଜଗଦୀଶ ବିଡ଼ିଆ ଲଗିରେ ବିଜେ
 ଅଜ୍ଞାନେଲେ ପ୍ରିୟଙ୍କୁ ଗୃହିଁ ମୃଗାମୁକ୍ତେ । ୨୧ ।

ଅଜକୁ ଆମ୍ଭ ବିଜେ କରିବାର
 ନବ ଦିନ ନବ ଯୁଗ ପ୍ରକାର
 ତୁମ୍ଭ ସ୍ନେହ ଘେନି ନିଦ୍ରା କାମିନୀ
 ଦିନେ ଦେଖା ଦେଇ ନାହିଁ ଯାମିନୀ

କର୍ତ୍ତୃକ ପୂର୍ବେ ତନୁ ବେଶମାନ କେହି ନୋହେ ସୁଖକର
ମନ ଭ୍ରମ ପାଶରେ ଥାଏ ନିବନ୍ଧନ । ୨୨ ।

ପ୍ରତିପଦ୍ମ ଯେତେ ଅନ୍ତରେ ଥିଲେ

ଅନ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦଶର ଉଲ୍ଲେ

ସେହି ପ୍ରକାରେ ଭ୍ରମ ରୂପ ଦେଖି

ଦେହରେ ଧର୍ମାର୍ଥମାନ ଥିଲୁ ବଶି

ଗୀତ ବାଦ୍ୟ ନୃତ୍ୟ ହେଲେହେଁ ଅଗ୍ରତ ନ ଘେନଇ ତହିଁ ଚନ୍ଦ୍ର
ଦ୍ରବ୍ୟ ଧ୍ୟାନରେ ମହା ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ସେମନ୍ତ । ୨୩ ।

ବିଜୟସରେ ନାନା ଭୋଗମାନ

ସ୍ବାଦୁ ନୋହିଲୁ କର ଅନ ଅନ

ବିମଳା କହିଲୁବେଳୁ ସନ୍ଦେଶ

ବୁଦ୍ଧି ବିବେକ ହୋଇଲୁ ବିନାଶ

ବିରାଟ କୋକିଳ ପ୍ରାୟ ତତକାଳ ମୁଖରୁ ନଇଲୁ ଭାଷା

ବଡ଼ କର କେତେ କହିବୁ ସେ ଦଶା । ୨୪ ।

ଏମନ୍ତ କର କହି ହେନ ବାଣୀ

ସନ୍ତୋଷ କଲେ ଦେଖା କମଳଗୀ

ବନ୍ଧୁର ବଡ଼ ଶିଂସାର ବଡ଼ାଇ

ଦେବତାମାନଙ୍କ ମେଲଣି ଦେଇ

ଦବ୍ୟ ପଲଙ୍କ ଅଙ୍କରେ ପଡ଼ିଲେ କମଳା କରନ୍ତି ସେବା

ଏତେକେ ରହିଲୁ ସାନକୃଷ୍ଣ କହିବା । ୨୫ ।

ଚତୁର୍ଥ ଶ ଛାନ୍ଦ

ବରଦ୍ଧ ଘରେ ବଳସା ବାଣୀରେ ଗାଉବ

ଏଥୁଅନନ୍ତରେ ନିଶି ହୁଏ ଅବସାନ
ସମସ୍ତ ଦିଗେ ଶୁଭିଲ୍ଲ ତାପ୍ରତୁଡ଼ ସ୍ଵନ
ଭୂପବନ ବନେ ପକ୍ଷୀ କଲେ କୋଳାହଳ
ଚକ୍ର ଚକ୍ରବାଳା ସଙ୍ଗତରେ ହେଲ୍ଲ ମେଳ । ୧ ।

ରାଜ୍ୟବ୍ରହ୍ମ ରାଜାପ୍ରାୟ ରାଜା ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଠାନ
କୁଗ୍ରାମ ଗୁଣୀ ପ୍ରାୟ ଚକୋରେ ହେଲେ ଘାନ
 + + + +
ଅଦୃଶ୍ୟ ଭାରକା ପ୍ରାୟ ଭାରକା ଅଦୃଶ୍ୟ । ୨ ।

ଭୂପାଳବା ମନ୍ଦିରରୁ ବାହାର ଭୁଜଙ୍ଗ
ଶୈବ ପ୍ରାୟ ହୋଇଗଲେ ଚରଙ୍ଗ ଚରଙ୍ଗ
ଭୂପପତିମାନେ ଧୂପମଣକ ପରାୟେ
ପଳାଇ ପଶିଲେ ଯାଇ ଅପଣା ନିଲୟେ । ୩ ।

ମିଥ୍ୟାବାଦୀ ବଚନକୁ ଲେଉଟି ପ୍ରାୟ ହୋଇ
ସଙ୍କେତ ସ୍ଥାନେ କେ ଅଭିସାରକା ନ ପାଇ
ଅବିବେକା କୃପଣ ଦ୍ଵାର ମାଗୁଣି ପ୍ରାୟେ
କାମାଭୁର ହୋଇ ଖର ନିଶ୍ଵାସ ପକାଏ । ୪ ।

ବରବେଶ ପ୍ରାୟ କଉଁ ଶଠର ଅକୃତ୍ତି
ଭୂପହାସ କଲ୍ଲ ଦେଖି ଖଣ୍ଡିତା ଯୁବତୀ
ହସରସ ମିଶାଇ ବୋଇଲ୍ଲ ଅହେ ନାହା
କାଲିରାସେ କାହାକୁ ହୋଇଲ୍ଲ ଭୁମ୍ଫେ ବେହା । ୫ ।

ଗଣ୍ଡରେ ତାମ୍ବୁଲ ବୋଲ ଅଧରେ କହ୍ନିଲ
ଏତେ ବିପଦେ ବେଶ ଦେବାକୁ କି ଫଳ
କପାଳେ ଅଳତା ଚିତା ଭଲ ସୁଦ୍ଧ କର୍ମ
ସମ ପାଇ ପକାଇ ଅଇଲ ହୃଦ ସୋମ । ୬ ।

କଉଶିକ ପ୍ରାୟ ବସିଥିଲ କାହା କୁଟେ
ଏବେ ଅସିଅଛ ପଶିବାକୁ କେଉଁ କ୍ରୋଡ଼େ
କଉଁ ରମଣୀ ତୁମ୍ଭର ପାଶରୁ ଉଠିଲ
ଜୁମ୍ବାଳସ ହୋଇ ଉଠ ବୋଲି ତୋଳ ଦେଲ । ୭ ।

ନିଶାଚର ପ୍ରଭୁ ଗୁଡ଼ପ୍ରାଏ ଗଲ
ସିନ୍ଧୁଦୋଷ ଜଣି ଦଧିମନ୍ତ୍ରନ ଶୁଭଲ
ରମଣୀମଣି ରମଣୀମଣିର ପରାଏ
କଲରବେ କଲରବ କଲେ ଅଛୁଣସେ । ୮ ।

ଉତ୍ତମ କାମିନୀକ ନିଶାସ ପ୍ରାୟେ ହୋଇ
ଆହାରଦ ସୁଖାତଳ ପବନ ବହଇ
ନାଗରାଜି ନାଗର କଲ ପରାୟେ ସୁଦ୍ଧ
କୁସୁମ ପାଶେ ମଧୁସେ ମଧର କୁଜନ୍ତି । ୯ ।

କୃଷ୍ଣକଥା ଶ୍ରବଣରେ ପାତକ ପରାୟେ
ଅନାଉଁ ଅନାଉଁ ଅନ୍ଧକାର ଗଲ ସସେ
ଦାନବକୁ ପ୍ରାୟେ ଦନବକୁ ପ୍ରକାଶିଲେ
ଶ୍ରୀକରେ ଅରବିନ୍ଦ ତନୁ ପ୍ରକାଶିଲେ । ୧୦ ।

ଦେବାଳୟମାନଙ୍କରେ ଶୁଭେ ଶଙ୍ଖଧ୍ବନି
ଶ୍ରୀନ କରବାକୁ ସମ୍ପ୍ରମରେ ଗଲେ ମୁନି

ଶାଶୁଶୁକ୍ରମାନେ ମୁକ୍ତଭାବକୁ ଶୁଦ୍ଧିଲେ
 ଶ୍ରୀରାମ ଶ୍ରୀରାଧାକୃଷ୍ଣ ନାମକୁ ପଢ଼ିଲେ । ୧୧ ।
 ଚାରିବର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟାପାରେ ହେ କଲେ ପରବେଶ
 ଚନ୍ଦ୍ରଧର ସୁମର କେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ
 କାକମାନେ ତାକ ଦେଇ ବସାରୁ ନୃତ୍ତିଲେ
 ପଥକେ ଯେ ଯାହା ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ସଜାଡ଼ିଲେ । ୧୨ ।
 ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବରାଜା ହେଲେ ଅପହୃତ
 ଯେବକେ ଖଟିଲେ ଯାଇଁ ମାଜଣା ଯୋଗାଡ଼ି
 ଖଟଣୀ ସାମନ୍ତେ ଅବୋରିଲେ ଯେହା ସେବା
 କେ କହିବ ତାଙ୍କ ଭାଗ୍ୟ ବଚନରେ ଅବା । ୧୩ ।
 ଦେବଙ୍କୁ ଭୁଞ୍ଜିବ ଯେଉଁ ପ୍ରଭୁ ଦରଶନ
 ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ ଯୋଗରେ ଯୋଗୀ ଯାହା କରେ ଧ୍ୟାନ
 ସେ ପ୍ରଭୁ ସେବା ସୁଲଭ ତାଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ
 ଏହି ଦେନ କରି ମୋକ୍ଷ ତାହାଙ୍କୁ ଅର୍ଥାନ । ୧୪ ।
 ବେଶ ଶେଷେ ଧୂପ ସାରି ଅରମ୍ଭନ କରି
 ବିଡ଼ିଆ ଲୁଗାରେ ବିଜେ ନାଳାଦ୍ରିକେଶରୀ
 ଏହିରୂପେ ଭଜି ଧୂପ ପାଞ୍ଚ ଅବକାଶ
 ବଢ଼ାଇ ଶୟନ କଲେ ପରମ ପୁରୁଷ । ୧୫ ।
 ଅୟନ ପାଶ ଲେଉଟ ବରଷାର ଗଲ
 ଶରଦ ସମୟ ଅସି ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲ
 କୃପଣ ବାଗାଡ଼ମ୍ବର ଲୋକ ପ୍ରାୟ ହୋଇ
 ଧନ କଲେ ମେଘ ଜଳ ଦାନକୁ ନ ଦେଇ । ୧୬ ।

ବିଷ୍ଣୁ ବିପ୍ରାର ହୃଦରେ କରୁଥିବ ପ୍ରାୟେ
ନିର୍ମଳ ଗଗନରେ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଶୋଭା ପ୍ରାୟେ
ତାର ତାରକା ନିକର ସ୍ଵରର ଦିଶନ୍ତି
ଅମୃତ ଆହାରେ ଯେତେ ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତି ପନ୍ତି । ୧୭ ।

ସାଧୁ ହୃଦ ପ୍ରାୟେ ଦିଗ ଦିଶିଲେ ପ୍ରସନ୍ନ
ସୁଖୀ ହେଲେ ଚକୋରେ ଶୁଭକେ ହେଲେ ଘନ
ପଦ ବିନେ ପତ୍ନୀ ଯେତେ ବେଶକୁ ନ ରଖି
ସେହି ରୂପେ ଶିଖି ଛନ୍ଦ ଉନ୍ନ କଲେ ପଶି

ଚନ୍ଦ୍ର ଖଣ୍ଡ ପ୍ରାୟେ ମୁନିକୁମ୍ଭର ପ୍ରକାଶ
ଗୁମର ପ୍ରାୟେ ଦିଶିଲେ କୋଟ ସମନସ ।
ସମାହାସ ପ୍ରାୟେ କାଶ ବିକାଶ ହୋଇଲେ
ମାନସରୁ ମାନସର ବାସିଏ ଅଇଲେ । ୧୮ ।

ଧରଣୀ ପୁଷ୍କରିଣୀର ହେଲେ ଆସି ସଙ୍ଗ
ସଙ୍ଗେ ଘେନ ରମଣୀକ କଲେ ନାନା ରଙ୍ଗ
ସମସ୍ତ ଜନମାନଙ୍କ କଳୁଷ ଭୁଟିଲେ
ସୁମୁଖୀ ମୁଖ ପରାଏ କମଳ ଫୁଟିଲେ । ୧୯ ।

ପୀତାମ୍ବର ଅଙ୍ଗେ ପୀତ ଅମ୍ବର ପରାୟେ
ହରିନମ ନକରେ କେ ପର ଶୋଭା ପାଏ ।
ରସାଳ ପଶ ଚୋରଣ ପ୍ରାୟେ ଶୁକ ପନ୍ତି
ଉଡ଼ି ଯିବାରେ ଅକାଶ ସ୍ଵରର ଦିଶନ୍ତି ।

ଏମନ୍ତ ଶରଦ ରତ୍ନ କାର୍ତ୍ତିକ ମାସରେ
ଶୟନୁ ଉଠିଲେ ପ୍ରଭୁ ଅପଣା ବାସରେ

ବାଢ଼ିଲ ବନ୍ଧୁ ବାଦ୍ୟ ଅନ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ବର
 ମନ୍ଦା ଭୂସି ବୋଇଲ ସବୁ ଲୋକଙ୍କର
 ଏମନ୍ତ ହୋଇ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଚରଣ
 ଜଗମୋହନ ନାମରେ ହୋଇଲ ଏ ଗୀତ
 ସାଧୁ ଜନମାନେ ଏହା ଶୁଣ ମନ ଦେଇ
 ଜଗନ୍ନାଥ ଚରଣେ ଭକତବନ୍ତ ହୋଇ । ୨୩ ।

ନ ଜାଣଇ ପାଠ ମୋର କିଛି ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ
 ଭାଷାରେ କହିଲ ଭବତ୍ରାସ୍ତ୍ର ଭାବ ବହି ।
 ଜଳଧରୁ ଜଳ ବନ୍ଧୁ ଆଣିଲ ପରସ୍ପେ
 ଜଗନ୍ନାଥ ଯାତ୍ରା ବିଧି କହିଲ ଥୋକାସ୍ପେ । ୨୪ ।

ଅପ୍ରତିତ ଅନନ୍ତର ନ ଥିଲେ ହେ ଅନ୍ତ
 ଆପଣା ବଳରେ ପକ୍ଷୀ ଉଡ଼ଇ ଯେମନ୍ତ
 ସେହିରୂପେ ଅନେକ ରୂପେ ଭୂସିବ ଅଛି
 କହିଲ ସାର ଦ୍ଵାଦଶ ଯାତ୍ରା ବିଧି ବାଛି । ୨୫ ।

ସାଧୁଜନ ସଙ୍ଗରେ ପୂର୍ବରେ ତାହା ଦେଖି
 ବଡ଼ କର ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ଥିଲ ରଖି ।
 ଯେତେବେଳେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲ ନାନା ଦୁଃଖ
 ବାହାର ତା କର ପାଇବାକୁ ମନ୍ଦା ସୁଖ । ୨୬ ।

ଜଗନ୍ନାଥ ଚରଣ ଅମୂଲ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ରମଣି
 ସବୁଠାରୁ ରତନ ତା କରଅଛି ଜାଣି ।
 ଦୁଃସ୍ଵର କାଳ ଚନ୍ଦ୍ରାରୁ ଚରବାକୁ ମୁହିଁ
 ଅଦର୍ଶିବି ହୃଦ ସପ୍ତରେ ରଖି ଥାଇ । ୨୭ ।

ଜଗନ୍ନାଥ ନାମ ମୋର ପରମ ମଙ୍ଗଳ
 ଜଗନ୍ନାଥ ନାମ ମୋର ସବୁଠାକୁ ବଳ ।
 ଜଗନ୍ନାଥ ନାମ ରବ ଜଳଧିର ହେଲା
 ଜଗନ୍ନାଥ ନାମ ଦୁଃଖ ଅନ୍ଧାରକୁ ହୁଲା । ୨୮ ।
 ଜଗନ୍ନାଥ ନାମ ମୋର ଜଗତ ପାବନ
 ଜଗନ୍ନାଥ ନାମ ସବୁ ବାର ବ୍ରତମାନ ।
 ଜଗନ୍ନାଥ ନାମ ମୋର ସବୁ କର୍ମ ଧର୍ମ
 ଜଗନ୍ନାଥ ନାମ ମୋର ନାଶେ ରବ ସୁମ । ୨୯ ।
 ଜଗନ୍ନାଥ ନାମ ମୋର ଅରଣ୍ୟ ପଞ୍ଜର
 ଜଗନ୍ନାଥ ନାମ ମୋର ସବୁ ସୁଖଦର ।
 ଜଗନ୍ନାଥ ନାମ ମୁକ୍ତି ବାଟ ସୁନଶୀର
 ବୋଲେ ଘନକୃଷ୍ଣ ଜଗନ୍ନାଥ କୃପା କର । ୩୦ ।

ଶୁଦ୍ଧ ପଦ

ପୃଷ୍ଠା	ପଂକ୍ତି	ଅଶୁଦ୍ଧ	ଶୁଦ୍ଧ
୧୬	୨୧	ପଛହୋଇ ରହି	ପଛହୋଇ ଚାହିଁବୋଲି
୧୭	୨୦	ଦଉରସ ସଜସ୍ୱା	ଜଉର ସରସଜସ୍ୱା
୧୭	୨୧	ଖଇର ଚୁଆ	ଖଇର ଚୁଲ
୧୮	୧୭	ତୋଳି	ତୁଳୀ
୧୯	୧୭	ବିଦ୍ୟାସ	ବିନାଶ
୨୪	୧୪	ଗର୍ଭକୁ	ଗର୍ଭକ
୨୫	୨	ହୋଇ ଏହି ବେଶ	ହୋଇ ବେଶ
୨୫	୧୦	ସେ ବିରାଜେ	ବିରାଜେ
୩୧	୪	ଦେଖ ଚଳନ	ଦେଖ ତ ଚଳନ
୩୪	୧୪	ଇନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରର ବିବରଣ ଇନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ଲବି ବରୁଣ	
୩୫	୨୨	ପାଦ ପଦ୍ମ	ପାଦ ପଦ୍ମର
୪୦	୧୦	ନିରୋଧ	ନିରୋଧ
୪୧	୧୧	ଗହାଉଡ଼ି	ଗହ ଉଡ଼ି
୪୨	୭	ରଥରେଣ	ରଥ ଚାରେଣ
୪୫	୧୭	ସଂଖା	ସଂଖା
୪୭	୪	ପଡ଼ିବାକୁ	ପଡ଼ିବାକୁ
୪୯	୧୭	ଦିଗାଚାନ୍ଦ୍ର	ଦିଗ ଚାନ୍ଦ୍ର
୫୭	୧୧	ବିଚିତ୍ର ଦିବ୍ୟ	ବିବ୍ୟ
୬୩	୮	ଅବିବେଚ	ଅବିବେକ
୭୨	୧୧	ନିଳାଦ୍ରୀ	ନିଳାଦ୍ରୀ

ପୃଷ୍ଠା	ପଂକ୍ତି	ଅଶୁଦ୍ଧ	ଶୁଦ୍ଧ
୭୭	୭	ରଖାଇ	ଢାଆଇ
୭୭	୧୯	ପଞ୍ଚ ଜନକ	ପଞ୍ଚ ଜନକ
୮୩	୧୫	ବାଦା	କାଦା
୮୫	୧୧	କେଳାକୁଳ	କଳ, କଳକୁ
୮୫	୧୭	କଳାପ ତୋଷ ହୋଏ	ପୁରୁଙ୍ଗନା, କଳାପ ପୁରୁଙ୍ଗନା ତୋଷ ହୋଏ
୮୭	୨୦	ଶିରେ	ସୀରେ
୯୧	୧୭	ସୁରସୁତା	ସୁରାମ୍ୟତା
୯୩	୧୫	ଦେଶ	ବେଶ
୯୪	୧୪	ପ୍ରତିଷ୍ଠଦ	ପ୍ରତିଷ୍ଠନ
୧୦୫	୧୦	ଦରଶଦ	ଦରଶନ
୧୧୧	୧୧	ବୋବନ୍ତି	ବୋଲନ୍ତି

ଜଗମୋହନ ଛାନ୍ଦ ଟୀକା

ପ୍ରଥମ ଛାନ୍ଦ

ଆନନ୍ଦ କନ୍ଦ—ଆନନ୍ଦର ମୂଳକାରଣ ଜଗନ୍ନାଥ । ପରମ୍ପରା—
ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରିବା । ଦେହାବସାନେ—ମୃତ୍ୟୁପରେ । କମ୍ବୁ କଟକ—
ଗଙ୍ଗାମେଷ-ପୁରୀ । ଚରଣରଥ—ଚୈତ୍ରରଥ=କୁବେରଙ୍କ ବଗିଚା
ନନ୍ଦନ-ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବଗିଚା । ଆରମ୍ଭ-ଉଦ୍ୟାନ, ବଗିଚା । ଉପଯୋଗ—
ଲଗି । ସୁମନ-ଫୁଲ । ଅମୃତ—ଦୁଧ ବା ଦିଅ, ଜଳ, ଦବ୍ୟ ।
ଅହେତ ସିତ—କଳା ଧଳା । ଅମୃତଚର—ଖେଚର-ପକ୍ଷିମାନେ ।
ଅବତାହ—ସ୍ନାନ । ଅଶ୍ରୁକ—ଭୂଷଣ କାକ । ସୁଧା—ଚୂନ । ଆଦି—
ମହାବିଷ୍ଣୁ । ଶେଷ—ଅନନ୍ତ ବାସୁକ । ହଂସ—ସୂର୍ଯ୍ୟ । ଅଶିବନ୍ତପଣ—
ବଜ୍ରପଣ । ପାତ୍ର—ରକ୍ଷାକାରୀ । ନାଗେନ୍ଦ୍ର—ସର୍ପରାଜ । ଜଗତାରେ—
ଅଶ୍ଵାତ୍ଥାରେ । କୋକନଦ—ରଜ୍ଜୁପଦ୍ମ । ଧନପତି—କୁବେର ସେ
ଅଳଙ୍କାର ସୁନ୍ଦର ମାଲିକ । କୁଳିଶ—ବକ୍ର । କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗ—କଥାବାର୍ତ୍ତା
ଓ ବିଷୟବିଦ୍ୟ ବା କେଳା । ସୁନାଶିର—ଇନ୍ଦ୍ର । ସଦାତ ସଦାତ—
ନରକ ସମୁଦ୍ର । ବାରୁ—ଘୋଡ଼ା । ସାତଥରରଥ—ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ରଥ ।
ନମ୍ରକ—ହାତର ଅରନୟ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ଛାନ୍ଦ

ଅପହୃତ—କବାଟ ଫିଟିବା, ନିଦ୍ରାରଙ୍ଗ କରିବା । ମଲ୍ଲମ—ବେଶ
ଭୁଲଗି । ତତ୍ତ୍ଵପ—ଅଳଙ୍କାର ଓ ଆଭରଣ । ଶ୍ରୀଫଳ—ନଡ଼ିଆ । ଦୋଷୋତ୍ତା-

ବନ୍ଧୁ ବିଶେଷ । ତୋର — ଝଟକ, ଶୋଭା । ଶୁଦ୍ରମଧ୍ୟେ ଶୁଭଲ —
 ଅବଧାନରେ ରହୁଲ । ଭୁଞ୍ଜିତା — ଦୋଷକାରୀ । ଗୋଟିକା — ପିଷ୍ଟକ ବିଶେଷ
 ଇନ୍ଦୁ — ଅଖ୍ୟ । ଗିଡ଼ର ପର — ଆଦ୍ୟ ବିଶେଷ । ସଦୃଶ — ପିଷ୍ଟକ ବିଶେଷ
 ଟାକୁଆ — ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ବିଶେଷ । ପାଟଜାମଳ — ଏକ ପ୍ରକାର ପିଠା ।
 ବାରକ — ଘଣ୍ଟ । ଭାରକୁ — ନକ୍ଷତ୍ରକୁ ଚର୍ଚ୍ଚନ କରି — ହଟାଇ । ବାରକୁ —
 ନିଷେଧ କରିବାରେ; ବା ବାରକୁ କରି — ଧରେକରି । ଅବନାଦେବ —
 ବ୍ରାହ୍ମଣ । ହୃଦୟକୁମୁଦ — ହୃଦୟକୁ ହର୍ଷ । ଉଦୟ — ଉଦୟ ହୁଏ ।
 ମାର୍ଗଦେଶୀ — ଦେଶୀମାର୍ଗ — ଦେଶୀଗୀତ । ଅମରକୁମୁଦଚନ୍ଦ୍ର —
 ଦେବତାମାନେ ହେଲେ କରୁଁ ଫୁଲ ତାଙ୍କ ମନକୁ ପ୍ରୟତ୍ନ କରିବାରେ
 ସେ ଚନ୍ଦ୍ର ଅଟନ୍ତି — ଦେବତାମାନଙ୍କ ମନଭ୍ରାଣାପକାରୀ । ଅର କର
 ମୃଗଲତ୍ତ — ଶନ୍ଦି, ହେଲେ ହାତୀ — ତାଙ୍କ ସିନ୍ଧୁ ପର ସେ ଅଟନ୍ତି —
 ଶନ୍ଦି ନାଶକ ।

ତୃତୀୟ ଛାନ୍ଦ

ଚତୁଃସମ — ଚତୁଃସମ — ଚଳନ, ଅଗୁରୁ, କର୍ମୁଣୀ ଓ କୁଳମର
 ଲେପ । ପରହରଣ — ପିନ୍ଧିବା । ଜାଇ — ଧୂଳି । ଗର୍ବକ — କେଶମଧ୍ୟରେ
 ଥିବା ମାଳା । ଲମ୍ବିତ — ଝଲିକା ଫୁଲ । ବେଞ୍ଚିତ — ଶୁଭାଳବା ଫୁଲ ।
 ଆବେଶ — ଅଭିଭୂତ । ଘୃମିତ — ଘୃଷ୍ଣିତ । ସମ୍ଭରେ — ଅଭ୍ୟାସରେ ।
 ଗନ୍ଧବସତ୍ରା — ଗନ୍ଧବ ଗୁଣଯୁକ୍ତା ନୃତ୍ୟ ଗୀତାଦିରେ ନିପୁଣ ।
 ଅବକ — ଭୁଟିଲ, ବଳା । ବକ — କୁଡ଼ାରେ ଫୁଲବଳା । ଆରେପ —
 ଖୋସିବା । କ୍ଷେପଣ — ମସ୍ତକରେ ଫୁଲ ବୁଝି ଇତ୍ୟାଦି । ନପାତଦୃଶା —
 ଅନ୍ତରେ ପଡ଼ୁଛି ଆଖିପତା ଯାହାର ନଞ୍ଜ ଇଷଦର୍ପରେ ପ୍ରୟୁକ୍ତ । ନିନିମେଷ —
 ନୟନା ହେଲେ ଶୋଭାର ହାନିହେବ । ଅୟୁକାଳସା — ମନୋହର

ଅଲକ୍ଷ୍ୟ ଯାହାର, ଯଥା :—ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ । ସୁଭାଗା ସୁଭାଗା । କନ୍ଦର୍ପବେଳ
 କଳାଲକ୍ଷ୍ମୀ—ରତ୍ନକୁନ୍ଦଳିନୀ । ଭୃଷ୍ଟବେଦା—ସୋମା । ବନ୍ଧନାଶୀ
 ଶ୍ରେଣୀଶ୍ରେଣୀ, ଦୁଇ ଅର୍ଥ ଥିବା କଥା । ଜଗନ୍ନାଥନ—ଜଗନ୍ନାଥ
 ମୋହନ କରିବା । ଶୁକ୍ଳନ—ଶୁକ୍ଳବାଳାକାୟସୀ । ରଣଭଣ୍ଡ—କନ୍ଦର୍ପ
 ତାର ତାର—ରଣାକର । ତାର ଅତି ଉଚ୍ଚ ଶବ୍ଦ । ହାବ ଶ୍ରବ,
 ଅନୁଭବ—ଶୃଙ୍ଗାରର ଚେଷ୍ଟାମାନ ଶ୍ରବ—ଅବକୃତ ଚିତ୍ତରେ
 ରମଜନିତ ପ୍ରଥମ ବିକୃତ । ଯୌବନର ଅବିର୍ଭାବରେ ମନର ଅନ୍ୟ
 ପ୍ରକାର ଅବସ୍ଥାକୁ ଶ୍ରବ କୁହାଯାଏ । ହାବ—ସ୍ତ୍ରୀ ଚକ୍ଷୁ ପ୍ରଭୃତିର
 ବିକାରରେ ସନ୍ତୋଷର ରକ୍ତା ପ୍ରକାଶ କରିବା ଶ୍ରବକୁ ହାବ କୁହାଯାଏ
 ଅନୁଭବ—ଜନର ମନୋଗତଶ୍ରବକୁ ସାକ୍ଷାତ୍ ସେହିମାନେ ପ୍ରକାଶ
 କରିବେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅନୁଭବ କୁହାଯାଏ ଯେପରି ଭୃଷ୍ଟ କୋପର
 ବ୍ୟଞ୍ଜକ । ମୁଣ୍ଡା—ପ୍ରଥମାବଳୀଯୌବନମଦନ ବିକାର ରକ୍ତୋ ବାମା
 କଥୁଡା ମୁଦୁସ୍ତମାନେ ସମଧ୍ୟକଲହାବତା ମୁଣ୍ଡା ॥ ପହିଲେ ଯାହାର
 କାମ ଶ୍ରବ ଜନ୍ମିତ ସେ ରତି ପ୍ରତି ପ୍ରତିକୁଳା ସ୍ଵାମିଠାରେ ଅଳ୍ପମାନ
 ଅଧିକା ଲହାବତା ସେ ସେ ମୁଣ୍ଡା । ମଧ୍ୟା—ମଧ୍ୟା ବିଚ୍ଛିନ୍ନସ୍ଵରୂପ
 ପ୍ରଭୃତିମୁରଯୌବନା । ଭୃଷ୍ଟ ପ୍ରଗଳ୍ଭବଚନା ମଧ୍ୟମକ୍ରୀଡ଼ିତା ମତା ॥
 ପ୍ରଗଳ୍ଭା=ସୁଗନ୍ଧା ଗାନ୍ଧିତାରୁଣ୍ୟା ସମସ୍ତରତକୋବିଦା । ଭୃଷ୍ଟବେଦା
 ଦରଦ୍ରୀଡ଼ା ପ୍ରଗଳ୍ଭାହୃଦ୍ଵାନ୍ତନାୟକା ॥ କାମରେ ଅଳ୍ପ ପୁରୁ ଯୁବକରତ୍ନରେ
 କୁଶଳା, ଶ୍ରବପ୍ରବଳା ଅଳ୍ପ ଲହାଶୀଳା, ସ୍ଵାମୀକୁ କବଳରେ ରଖିବା
 ଶ୍ରୀକୁ ପ୍ରଗଳ୍ଭା କହନ୍ତି । କଳା କଳାପୀ—କଳା ଚତୁଷ୍ଠିକଳା, କଳାପ
 ସମୃଦ୍ଧ; ଚତୁଷ୍ଠି କଳା କୁଶଳା ।

ମଞ୍ଜୁଷ୍ଠା—ଅହାର୍ଯ୍ୟୋଽନନ୍ୟ ସାପେକ୍ଷୋ ଯଃ କାନ୍ତ୍ୟା ବର୍ଦ୍ଧିତେ ସଦା ।
 ଭବେନ୍ଦ୍ରାଞ୍ଜିଷ୍ଠସ୍ଵରୋଽସୌ ସ୍ଵାମୀଧବସ୍ଵୋର୍ଯ୍ୟଥା ॥ ଯାହାର ରଙ୍ଗ

ନଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ, ସବୁଆଣରେ ସମାନ, ନିଜର କାନ୍ତିରେ ବୁଦ୍ଧିପାଏ
ତାହା ମଞ୍ଜେଷ୍ଟା ରାଗ । କୁମୁମ୍ବ=କୁସୁମ୍ବ :-କୁସୁମ୍ବ ରାଗୀସ ଶ୍ରେୟୋ ଯନ୍ତ୍ରେ
ସଞ୍ଜୁକ୍ତମୁତଃ । ଅନ୍ୟରଗଛବିବ୍ୟକ୍ତି ଶୋଭିତେ ତ ଯଥା ଯଥା ଯେ ସଞ୍ଜୁକ୍ତରେ
ଚିତ୍ତରେ ଲୁଗିଯାଏ ଓ ଅନ୍ୟ ଭାବକୁ ପ୍ରକାଶ କରେ ତାହା କୁସୁମ୍ବ ।
ରାଗ ରାଗକ — କାମଦେବ । ଗଢ ନଧାନ — ମୋକ୍ଷର କାରଣ ।
ସିଦ୍ଧରଜାରେ-ସିଂହ ଦର୍ଜାରେ ପାଠ ସମୀଚୀନ ॥ ପ୍ରତିକୂଳ-ବିପକ୍ଷତ
ଦିଗ ।

ଚତୁର୍ଥ ଛାନ୍ଦ

ଆଦି-ଶେଷ, ସଙ୍କର୍ଷଣ । ମାନକେତନ — ବଞ୍ଚିକ ପାଦରେ ମୟ
ଓ ପତାକା ଚିତ୍ତ ଅଛି । କାମଦେବଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ମୟ ହୋଇଅଛି ଧ୍ବଜ
ଯାଦାଙ୍କର । ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର ଧର-ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ପାଦରେ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରର ଚିତ୍ତ ଅଛି
ମହାଦେବଙ୍କ ଶିରରେ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର ଥାଏ । ମହାବୁଦ୍ଧଦତ୍ତା-ମହା
ଦୟାର୍ଥ୍ୟ ଦାମା । ମହା ବୁଦ୍ଧଗଣ-ବଡ଼ ବଡ଼ ବୁଦ୍ଧମାନେ ତାଙ୍କର ଆଜ୍ଞାରେ
ଥାଆନ୍ତି । ବଞ୍ଚିପକ୍ଷେ-ମହା ପ୍ରାଣିଙ୍କର । ମନାବଳାରେ ସୁଶେଷିତାଃ-
ମହାଦେବଙ୍କ ଶିରରେ ଗଙ୍ଗା ଓ ବଞ୍ଚିକ ପାଦତଳେ ଗଙ୍ଗା ବହୁ ଅଛନ୍ତି
ଅକ୍ଷଣ-ଗଣେଶଙ୍କ ହସ୍ତରେ ଓ ବଞ୍ଚିକ ପାଦତଳେ ବିଶେଷ । ବଳ-
ଲବ୍ଧ ଅସୁଧ, ବଞ୍ଚିକ ପାଦ ଚିତ୍ତ । ସୁମନସ—ଦେବତାମାନେ ଓ ବୁଦ୍ଧି
ବନ୍ତ ଲୋକେ । ଚକ୍ରେ-ମଣ୍ଡଳ ଓ ସୁଦର୍ଶନ ଚକ୍ର । ଶଙ୍ଖ ପଦ୍ମ ନିଧି-
ବରୁଣଙ୍କ ରତ୍ନାକରେ ଶଙ୍ଖ ପଦ୍ମ ନିଧି ଥାଏ; ଶଙ୍ଖ ପଦ୍ମର ଆକର
ସମୁଦ୍ର ଓ ବିଷ୍ଣୁ ପଦଚିହ୍ନ ଦୁଇ ଗୋଟି । ଧ୍ବଜ, କଳସ, ଅମ୍ବର — ପତାକା
କଳସ ଓ ବସ୍ତ୍ର ବଡ଼ ରଥୀଙ୍କ ରଥରେ ଥାଏ; ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ପାଦର ଚିତ୍ତ ।

ଅମ୍ବର — ଆକାଶ । ଧନ — ବିଶ୍ୱଙ୍କ ପାଦର ଚନ୍ଦ୍ର ବିଶେଷ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବରେଖା
ଯବ, ଶିକୋଶ ସ୍ୱପ୍ନେକ, ଅଷ୍ଟକୋଶ ଓ ବିନ୍ଦୁ — ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଠାରେ
ଥାଏ, ଓ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ପାଦଚନ୍ଦ୍ର ମାନ । ମୁନି ମାନସ ମାନସ ମାନସରେ —
ମୁନିମାନଙ୍କ ମନର ମନ ରୂପକ ମାନସସେବରେ । ଜମଳା — ଲୁହା ।
ଅଷ୍ଟ ଅଭୟର୍ଯ୍ୟ — ଅଶିମା, ଲଘିମା, ପ୍ରାପ୍ତି, ପ୍ରାକାମ୍ଭ, ଭଗିତା, ବଶିତା,
କାମାବସାୟିତା । ତରଣି — ନୌକା । ବାରଣ — ହସ୍ତୀ । ପାଶାଣ
ହୋଇଲ ଅବଳା — ଅହଳା । ଧର୍ମ ନନ୍ଦନ — ସୁଧୃଷ୍ଟିର । କାଟକୁ ବଜ୍ର
ଅଙ୍ଗ — ଶାଳଗ୍ରାମ । ଅହନ୍ତା — ଦାଉ । ମାତ୍ର ମାର୍ଜାର — କାଶିନଳ ସାପ

ପଞ୍ଚମ ଛାନ୍ଦ

କଉପ — ଶୀତଲୁଗା ବିଶେଷ । ଅଙ୍ଗସୋ — ଶରୀରକୁ ରକ୍ଷା
କରିବା । ଦିହାଣୀ — ଚତୁର । ଘୋଡ଼ — ଅଛାଦନ । ନଘୋଡ଼ କରି =
ନିବୁଜ କରି । ଶ୍ରୀକର୍ପୂର ଗର ଉଚ୍ଛି = ଯୋଗ କରିବା — ଲଗାଇ ବା
କର୍ପୂର ସେବା କରିବା । ଉଚ୍ଛି ସୁମନ ଗନ୍ଧେ କାହା କବରୀ ସାଜିବ ତ୍ରୁମ
ଗଉରୀ — ପ୍ରମୁଦଧାନ୍ୟ । ଗଉଡ଼ି — ଦେହରେ ଲୁଗା ଗୁଡ଼ାଇ
ପିନ୍ଧାଇବା । କବାଇ — ଶରପୋଷକ ବିଶେଷ । କମ୍ବୁରଥ ଚରଣ
— ଶଙ୍ଖ ଓ ଚକ୍ର । କାଫିର — କୁକୁମ୍ଭ । ଉଲ୍ଲ — ପତାକା । ଭୃଷଳ
— ରଥର । ମହାପାପୀ ପାପସୀମା — ମହାପାପୀର ପାପକୁ ନାଶ କରନ୍ତା
ଅଟନ୍ତି ଏହି ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ । ଚନ୍ଦ୍ରାବୁଦ୍ଧ ଶକଳ — ଚନ୍ଦ୍ରଶଶି
ରାଜ ।

ଷଷ୍ଠ ଛାନ୍ଦ

ରସାଳବକୁଳ — ଅମ୍ବୁବତ୍ସଳ । ନବପଞ୍ଚବ — କର୍ଥନଅପନ୍ନ ।
ବଂଶୁକ — ପଳାଶମୂଳ । ପାଟକରବାଳ — ଭଲଶୟା । ଦ୍ୱିଜବର —

ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ପଣ୍ଡିତେଷୁ । ବ୍ରହ୍ମର କଦମ୍ବ—ରଥର ସବୁ । ମନମଥ—
ମନମଥ—କନ୍ଦର୍ପର ମନକୁ ମନ୍ତ୍ର ଦେଉଛି ସେ ବେଶ । ବାରନାଶ
—ବେଶ୍ୟା । ମକରକେତନ—କନ୍ଦର୍ପ ।

୮—ପ୍ରାଚର—ପରାଚର । ଶିଶିକାବତ୍ସର—ମହାଦେବ । ନେତ୍ର
ଅନଳ ପତଙ୍ଗ—କାମଦେବ । ପ୍ରସାଦେ—ଅନୁଗ୍ରହରେ । ପ୍ରହରଣ—
ଶର, ଅସୁଧ । ଦଂସକ—ଦଂସୁଲ—ପାଦର ଅଳଙ୍କାର ବିଶେଷ । ଶାତକୁମ୍ଭ
—ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ । ଶଳକା—ବାଦ । ସୁମମଣ୍ଡଳ—ପୁଷ୍ପ ସମୃଦ୍ଧ । ବିତାନ—ଶୂନ୍ୟ ।
ପ୍ରଭୁଣା—ଆନନ୍ଦରେ । ବାରଣରୁଷ—କଦଳୀଗଛ । ସୁଧା—ଚୂନ ।
ଅମରପଦ୍ମବିଗ୍ରହ—ପୂଜାବିଗ୍ରହ । ସବିତା—ସୂର୍ଯ୍ୟ । ତତ—ତାରବାଦ୍ୟ
ବିଶେଷ । ଅନଳ—ଛକ୍କା ବିଶେଷ । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ—ବର୍ଣ୍ଣା ପ୍ରଭୃତି ବାଦ୍ୟ ।
ପଞ୍ଚାୟ—ଦୋଳ ହଲାଇ । ଦନ୍ତଦନ୍ତ ଦୋଳା—ହାତୀ ଦାନ୍ତରେ
କମିତ । ପିଲେ—ଦେହରୁ ବାହାରିଥିବା ।

ସପ୍ତମ ଛାନ୍ଦ

ଦିନକର କରେ—ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ କରଣରେ । ଶୀର୍ଣ୍ଣତର—ଶୁଣି
ଯାଅନ୍ତି । ସନ୍ତପନ୍ତ—ବିକଳ । ଅଦପଦାତ—ଖର ଟାଣରେ ।
ମଧ୍ୟପାଣ୍ଡବ—ଅର୍ଜୁନ, ଏଠାରେ ଅର୍ଜୁନ ରୁଷି । ସୁମନ—ପୂଲ । ଦୃଶ୍ୟକୁ
ବାହିଁଣ । ସଦାତ—ସମୃଦ୍ଧ । କମଳ—ଜଳ । ଶକ୍ତିବ ବଇର—ମହିଷ ।
ପାଦପଙ୍କେ—ପଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ । ବିହୃତାଦ—ବୃଷ । କର୍ପୁର ଉଷ୍ଣା ପତନା
—କର୍ପୁର ଦିଆ ହୋଇଥିବା ଲୁଗା । କବର—ଚୂଡ଼ା । ଅଳଙ୍କା—
କପାଳରେ କେଶ ତଳକୁ ପିନ୍ଧିବା ଅଳଙ୍କାର ବିଶେଷ । ସୁନାଶୀର—
ଇନ୍ଦ୍ର । ଅଶେ ପାଶେ—ଶୁଦ୍ଧପାଶରେ । ବିଟଙ୍କ—ଉଚ୍ଚ ଅସନ । ଅପସର

— ବଡ଼ ମାଣ୍ଡି ବା ବରଥ । ଚନ୍ଦ୍ରାଘା-ଘଣ୍ଟିର ଘାସ । ଶୁଣିବର-ସୁବର୍ଣ୍ଣ ।
 କନ୍ଦର୍ପ ଦର୍ପଣମୋଚନ-କାମର ଗବାନାଶକାଢ଼ଣୀ । ବୁଦ୍ଧବୁଦ୍ଧରଦଶନା
 — ବୁଦ୍ଧପଲପର ସୁନ୍ଦର ଦାନ୍ତ ଯାହାର । ଅରବି-ଉପସୁନ୍ଦା । ଦସ୍ତକ
 — ଦସ୍ତର ଅଗ୍ରନୟ । ଶମଦମବଳେ-ପୋରୀର ଗୁଣ ବଳରେ ।
 ଶଦେହାବ-ଜୁଳୁଜୁଳିଆ ଯୋକ । ବୁଦ୍ଧାରବବୁଦ୍ଧ-ଦେବତାମାନେ ।
 ଶେଢ଼ାଚପଟ-ଧଳାବୁଡ଼ା । ଚରାସ-ଉପକରଣ ଯୁଦ୍ଧ ବିଶେଷ ଯେଉଁ-
 ଥରେ କି ପିତୁଳ ବା ସୁନାର ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ମଣ୍ଡା ହୋଇଥାଏ, ସେଥା—
 ରାତି ଦିସେ ଚନ୍ଦ୍ର, ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚରାସେ ସୁନ୍ଦର । ର, ପ । କନାହି-ଶ୍ରେଷ୍ଠ
 ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପତାକା ବା କନା । ଚନ୍ଦ୍ରାଘା—କର୍ପୁର ଘାସ ବା ମଣିର ଘାସ ।
 ଚନ୍ଦ୍ରଭବପୁ—ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଅରାଧନା । ରଙ୍ଗବୁମି—ନୃତ୍ୟ ସ୍ଥାନ । ଚିନ୍ତାପା-
 ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ ।

ଅଶ୍ଟମ ଛାନ୍ଦ

ଚନ୍ଦ୍ର—କର୍ପୁର । ପିଆଜ—ଖୋଲଇ । ସିନ୍ଧୁଆ—ଏକପ୍ରକାର
 ବସ । ମାଧୁ—ମନ୍ତ୍ରରେ ଘଷିଲେ ମଦ । ସିନ୍ଧୁର—ସିନ୍ଧୁର ବର୍ଣ୍ଣର । ଅଗ୍ର-
 ଲୁଗା ବା ଆକାଶ । ତାରତର---ଉତ୍କଳଦାର । ତନୁ---ଅସୁର୍ୟ୍ୟ । ସୁକଳ --
 ଦାନାଦିରେ ବଦାନ୍ୟତା ଯୋଗୁଁ ଖ୍ୟାତି ଲାଭମୁକା ଲୋକ । ଅରବି-
 ଉପସୁନ୍ଦା । ଅଗରିମେୟ—ଅକଳନ୍ତା । ସରସପତ୍ର--ସମୁଦ୍ର । ସଜାରୁ
 ଚକ୍ର । ବା ବାଦ୍ୟ ବିଶେଷ । ସୁରବର୍ଣ୍ଣନ—ଦେବତାଙ୍କ ଚାହିଦା ସ୍ଥାନ ।
 ରଙ୍ଗମ ରଙ୍ଗିମା—ଶୂନ୍ୟ ହୃଦୟ । ଅପ-ପାପ । ଶବଶା-ଶୁଦ୍ଧ ।

ଅରବି ଅପକାରଣ ମନ୍ତ୍ରପାଶକୁ—ଦୁଃଖ ଓ ପାପ ରୂପକ ଦୁଃଖକୁ
 ମରୁଆଲ ସିନ୍ଧୁ—ଦୁଃଖ ଓ ପାପ ନାଶକାରୀ । ମାନବଙ୍କ ଗର୍ବ—
 ମାନବର ପୁନର୍ବାର ଜନ୍ମ । ପଦ୍ମାବର—ପଦ୍ମପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁସଜ୍ଜଣୀ । ପରଦରଣ-
 ପରଧାନ, ପିତା । ନିଗମ-ବେଦ । କବିବାର—ସୁଦ୍ଧ ।

ନବମ ଛାନ୍ଦ

ମେଘସୁଷ୍ପ—ଜଳ । ସୁବାସ — ସୁଗନ୍ଧ; ମୁଖ ବାସ । ମଞ୍ଜୁରୁଦ୍ର —
ଗଛ । ଇନ୍ଦ୍ରଗୋପ—ସାଧବଘର ବୋହୂ । ବସିଣୀ—ଶର । ଶଲ୍ୟ—
ଶେଳ । ଭାଲ—ବନ୍ଧିଅଣ୍ଟ । ଶ୍ଵେତ—ଘାତ । ସଂଘଟବସ୍ତ୍ରକାଶ ।
ଚନ୍ଦ୍ରମୁକୁଟ—ମହାଦେବ । କେଶା କେଶନା—ମୟୂର ମୟୁଷା । କୃପୀଟ—
ଜଳ । କମଳମୟ—ଜଳମୟ । ଫୁଲ—ପ୍ରକାଶି । ଶତ୍ରୁଜ—ଗଣର,
ଧରବତ, ମଧ୍ୟମ—ସପ୍ତ ସ୍ଵରରୁ ଶ୍ଵରସ୍ଵର । କଟକ—ବାସସ୍ଥାନ ।
ମକରଧ୍ଵଜ—କନ୍ଦର୍ପ । ଶୂର—ବନ୍ଧନ ବା ବିଷ । ଭୂଟନ—କୋରେଇ
ଫୁଲ । ଅକଞ୍ଚା ବରଘା—କାମାଦୁର । ପ୍ରାନ୍ତରସ—ଶୁଙ୍ଗାର । ବଳ —
ବିହଳ ଦେବାକୁ । କୃତୁବନ୍ତ ନା ବଳ — ପୁଷ୍ପମାନଙ୍କର ନାମସମୂହ ।
ପାରୀନ୍ଦ୍ର — ସିନ୍ଧୁ । ଲହରୀସୁଦ — ଲହରେଇ କର ସୁଦ କରବା ବା
ବଡ଼ସୁଦ, ଅନଳଲହରୀ ପ୍ରଭୃତି । ଦଶ ଚତୁର ଲେକେ—୧୪ବ୍ରହ୍ମା-
ଶ୍ରରେ । ସୁଦ—ବାଟ । ଟମାଳ=ପରିହାସ । ସାଧବ—ସତ୍ତ୍ଵଦାଗର ।
ଅଶ୍ଵରଲେକ — ବ୍ରାହ୍ମଣାଦି । ଦୟିତ—ସ୍ଵାମୀ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ—ଯୋଗ ।
ଉଦ୍‌ବେଗ—ଦୂର୍ବର ଅବେଗରେ । ଅଲଙ୍କାର--ଶରୀର ଶୋଭାଜନକ
ଧର୍ମ ସମୂହ — ଭାବ ଦାବ ପ୍ରଭୃତି ୨୮ ଗୋଟି ।

ପଞ୍ଚବିଶିଷ୍ଟ ପଞ୍ଚଶରକୁ କାର୍ଯ୍ୟକ ପଞ୍ଚଜନମାନଙ୍କୁ ଅଙ୍ଗେ ଚଣ୍ଡାଉ-
କନ୍ଦର୍ପ ଧନ୍ବର ପାଞ୍ଚଶରକୁ (ଅଭବିନ ଅଶୋକ, ଚୂଡ଼, ନବମାଳିକା,
ନାଲୋଲ୍ଲୁଲ) ଲୋକମାନଙ୍କ ଅଙ୍ଗେ ଅନ୍ତର୍ଭବ କରାଇ । କରୁମୁଦକ-
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଗଦା । ରଥାଙ୍ଗ—ଚକ୍ର । ପଞ୍ଚଜନକ—ପଞ୍ଚଜନଦୈବ୍ୟଠାରୁ ଜାତ ।
ପାଞ୍ଚଜନ୍ୟ—ଶିଖା ।

ଶରକେଦାର—ଅଳଙ୍କାର ବିଶେଷ । ଶରଦପଦ୍ମ ଶବ୍ଦସ୍ଵପଦ୍ମ--

ଶତ୍ରୁ ପୃଷ୍ଠିମା ଗୁଣିର ଚନ୍ଦ୍ର । ଚନ୍ଦ୍ରମାକର — ଚନ୍ଦ୍ର, କରଣ । ତୁଷାର —
ହୁମ । ହୁଣ୍ଡିର — ସମୁଦ୍ର ଫେଣ । ଅରୁଣ — ସୂର୍ଯ୍ୟ ଲାଲବର୍ଣ୍ଣ । ଅବଳନା
ନ କର — ସମ୍ଭାଳ ନ ପାରଇ । ହେମ ଶତପଥ — ସୁନା ପଦ୍ମ । ଅଜାତ-
ପଥ ବନ୍ଧବ ରଥପୋତ — ପକ୍ଷୀ ଶବକ । ପୋତ — ନଉକା । ବାରଣ —
ନାଟ । ବରୁଣ ସୁତା — ଲକ୍ଷ୍ମୀ । ଅରୁଣ ସୁତା ଛବି ଦୃଶ୍ୟ — ସମ୍ଭବାର
କଳା ବର୍ଣ୍ଣକୁ ଗଞ୍ଜୁଛି ।

ଦଶମ ଛାନ୍ଦ

ଦୋଷଣ — ବାଦ୍ୟ ବିଶେଷ । ସ୍ବର — ନଗ୍ନୀ ପ୍ରଭୃତି ବାଦ୍ୟ
ଗୋମୁଖ — ବାଦ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ର ବିଶେଷ । ଶିଶୁପାଶୁନ୍ଦ୍ର ମଧ୍ୟମା — କୁଅ ସ୍ବର
କଞ୍ଚ ପରି କଞ୍ଚ ଯାହାର । ବ୍ରାହ୍ମେ — ଶୋଭାରେ, ଭ୍ରମଣରେ । ଅବକ —
କୁଟୁଳ । ଅମୃତଦାମା — ମୋଷ ଦାତା, ଜଳଦାତା । ଅନନ୍ତ ଅକ୍ଷବିଦାସୀ
— ଅକାଶଗୁଣୀ, ଅନନ୍ତ ସର୍ପର ଛୋଡ଼ରେ ଶୟନ କରନ୍ତି । ଚଞ୍ଚଳା —
ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ବିଜୁଳ । ଅନାଥ ଚକ୍ର ଅରବିନ୍ଦ — ଅନାଥ ଲୋକମାନେ ହେଲେ
ପଦ୍ମ । ଦନ ରସରେ — ନଳରେ ବା ଶୁକ୍ରାଚରେ । ପସରଥ ପଦ୍ମ —
ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ରଜା । କଣ୍ୟସ ନନ୍ଦ — ଗରୁଡ଼ । ଅଜ୍ଞପ କରରୁ —
ଶୀତଳ କରଣରୁ, ଅନନ୍ଦ ପ୍ରଦାନକାରୀ ହେଉ । ଅମୃତକର — ଅମୃତ
କରଣଯାହାଙ୍କର । ବିଷ୍ଣୁପକ୍ଷେ — ମୋକ୍ଷକର । ତାରକ ମଣ୍ଡନ — ଚନ୍ଦ୍ର ତାରକ
ଦ୍ବାରା ମଣ୍ଡିତ; ବିଷ୍ଣୁପକ୍ଷେ ତାରକା — ହାରିରେ ଭୂଷିତ । ତମ ବିଶାଣ୍ଡନ —
ଅନ୍ଧକାର ଦୂର କରନ୍ତା, ଅଜ୍ଞାନ ନାଶ କରନ୍ତା । କମଳାଙ୍କ — କମଳ
ସେ ହରିଣ ଅଙ୍କରେ — ଛୋଡ଼ରେ ଯାହାଙ୍କର । କମଳାଙ୍କ — ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ
ଛୋଡ଼ରେ । ବିଧି — ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ବିଷ୍ଣୁ । ନନ୍ଦଦୋଷ ଉଦୟେ — ନନ୍ଦଦୋଷ
ହେଲା ଉଦୟ ପର୍ବତ । ଅଦ ଅନ୍ଧକାର — ପାପରୂପ ଅନ୍ଧାର ।

(ଏଠାରେ ପଦେ ଛଡ଼ ଅଛି)

ଏତେ ନିର୍ମଳ ହୋଇ ଯେ ନ ଦଶନ୍ତା ମହାଗଦବାଟ ସଖି ।

ଅନଳଜଳଧି ନ ଉଡ଼ିଲି ନେତ୍ର ଚକୋର ନନ୍ଦନେ ସୁଖୀ ॥

ମହାଗଦବାଟ — ଚନ୍ଦ୍ର, ଅକାଶ ମାର୍ଗ ଯାହାଙ୍କର ମୋକ୍ଷ ବାଟ
ଯେ ଚଷ୍ଟ । ଅନଳରୂପ ସମୁଦ୍ର—ନେତ୍ରରୂପ ଚକୋର, ଚକୋର ଚନ୍ଦ୍ରରେ
ଯେପରି ସୁଖୀ; ଲୋକଙ୍କ ନେତ୍ର ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଠାରେ ସେହିପରି ।
ହୃଦୟ ଚନ୍ଦ୍ର କାନ୍ତକୁ — ହୃଦୟ ଦେଲ ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତ ନେତ୍ର — ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତ,
ମଞ୍ଜୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଏ ସେହିପରି ଏ ଜଗନ୍ନାଥ ହୃଦୟକୁ ଦ୍ରବ କରନ୍ତି । କର
କମଳ — ହସ୍ତରୂପ ପଦ୍ମ । ଧନହସ୍ତ ଆଉ କାହିଁକି ନ ଦେବାରେ ବୁଦ୍ଧି
ହୁଅନ୍ତା । ଶୋକ ରଥାଙ୍ଗ — ଶୋକ ଯୁକ୍ତ ଚକ୍ରବାକ; ଶୁଣିବୁ ଶବ୍ଦରେ
ଓଲଟା ଦେଲ ଚନ୍ଦ୍ର କରଣରେ ପଦ୍ମ ମଉଳି ଯାଏ ଓ ଗର୍ବରେ
ଚକ୍ରବାକଙ୍କ ଚରଣ ହୃଦୟ କିନ୍ତୁ ଏ ରଜନୀରେ ଜଗନ୍ନାଥ ଯେ ଚନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କ
ହାତ ଅଛନ୍ତି ଫଳ ଫଳନ୍ତି । ତନ୍ମୁ ଶୀତଭାବ ଉତ୍ପଳ ଦ୍ରବ୍ୟ କି ସ୍ୱେ
ଦରଶନ ବାହାରେ — ଶ୍ଚାମାନଙ୍କର ମୁଖ ଦେଲ ଚନ୍ଦ୍ର ସେଥିରେ ଚନ୍ଦ୍ର
ହୋଇଛି ଉତ୍ପଳ ଏପରି ମିଳନ ବାହାରେ ଦେଖା ଦେଉଛି । ପୁରଙ୍ଗନା
କଲାପ — ପୁରଙ୍ଗନାମାନେ । ଘନାଘନ — ମେଘ ନନ୍ଦୀଘୋଷ ଦେଲ
ଅକାଶ । ଅମୃତ — ଜଳ ଓ ମୋକ୍ଷ । ବୃଷ୍ଟି କର — ଦାନକର । ଶିଖା —
ମୟୂର, ଅନ୍ୟମାନେ ନାଚିବାରୁ ଶିଖା ନାଚୁ ଅଛନ୍ତି ।

୩୨ । ଘନେ.....କାନ୍ତ — ମେଘରେ ଶଜୁଳର ଶୋଭା ଖେଳୁଛି
...ଲକ୍ଷ୍ମୀକର ଶୋଭା ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି । ହରିତ ଅମ୍ବର — ଗାଢ଼ ନୀଳ
ଅକାଶ, ଦଳଦିଆ ଲୁଗା । ଇନ୍ଦ୍ର ଶରସନ—ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ । ପ୍ରଭା—ଶୋଭା ।
ମହା ସମୁଦ୍ର — ମହା ଅଢ଼ମ୍ବରରେ । ନନ୍ଦିଘୋଷ ଅମ୍ବରେ — ନନ୍ଦିଘୋଷ
ରୂପ ଅକାଶରେ — ଏ ଘନ — ମେଘ ବର୍ଣ୍ଣର ଜଗନ୍ନାଥ । ମେଘ
ପ୍ରକାଶରେ କଦମ୍ବ ଫୁଲ ଫୁଟେ । ଏହାଙ୍କ ପ୍ରକାଶରେ ପୁଲକ କଦମ୍ବ —

ପୁଲକ ସମ୍ବନ୍ଧ ଶରୀର ଶୋଭାବତ ହୁଏ । ଇନ୍ଦ୍ରଗୋପ — ସାଧବ ଦର ବୋହୁ । ରଙ୍ଗ ବସନା — ଲଲ ଲୁଗା ପିନ୍ଧିଲା ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ହେଲେ ସାଧବ ବୋହୁ । ସାଧବ ବୋହୁ ପୃଥ୍ବୀ ପଟାଇ ବାହାର ହୁଏ — ଏମାନେ ପୃଥ୍ବୀର ଲୋକମାନଙ୍କ ହୃଦୟ ବେଦ କରୁଛନ୍ତି । ଅହର ମଧ୍ୟ — ସାଧବ ବୋହୁ ରଙ୍ଗବସନା — ଲଲ ଲୁଗାର ଘୋଡ଼ଣି ଦେଇଥାନ୍ତି । ଅନନ୍ଦର ବନ୍ଦ — ଅନନ୍ଦର ମୂଳ କାରଣ । ତରୁ ରଥ — ତୈଷ୍ଣରଥ — କୁବେରଙ୍କ ଉଦ୍ୟାନ । ନନ୍ଦନ — ନନ୍ଦଙ୍କ ଉଦ୍ୟାନ । ଅରମ୍ଭ — ଉଦ୍ୟାନ, ଉପବନ । ଉପଯୋଗ — ଲାଗି । ସମନ — ଫୁଲ ।

ତୃତୀୟା — ଲକ୍ଷ୍ମୀ । କେ ବୋଲେ..... ଅନ୍ତର୍ଗତ — ଦୁଧରେ ଘିଅଥିଲା ଭଳି, ଜଗନ୍ନାଥ ହେଲେ ଶକ୍ତିମାନ ତାଙ୍କର ଶକ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତାଙ୍କଠାରେ ଅଛନ୍ତି । ଶୁଦ୍ଧରେ — ବେଦରେ । ଚିହ୍ନର — ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଚିହ୍ନ ପାତ । ହେଉ — କାରଣ । ସାମାନ୍ୟ — ଶ୍ରୀ । କାନ୍ତ କାନ୍ତ — ସୁନ୍ଦର ସ୍ୱାମୀ । ଭୂଷଣ — ଅଳଙ୍କାର । ଏହାଙ୍କର..... ଶୁଭ । ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ନାମରେ ବ — ଶୋଭାରେ ଶୁଭ ହୋଇଛି । ଅଗ୍ନି — ଲେହ ବୁଣ୍ଡି । ରସନା — କଟମେଖଳା । ମଣ୍ଡନ — ଭୂଷଣ । ସୁଖଧାମ — ସୁଖର ସ୍ଥାନ । ପଦୁଆଖି — ଜଗନ୍ନାଥ । ଲୋକେ — ସଂସାରରେ ।

୪୨ । ଦନସାର ଅଙ୍ଗ — ମେଘ ହୋଇଛି ସାର ସାହାର ଏପରି ଅଙ୍ଗ ସାହାଙ୍କର । ବରୁଣ ନନ୍ଦନା — ବାରୁଣୀ ମଦ୍ୟ । ବରୁଣ ନନ୍ଦନା — ଲକ୍ଷ୍ମୀ । ଦନସାର ତନ୍ମୁ — କର୍ପୁର ସଦୃଶ ଶରୀର ।

୪୩ । ଚିହ୍ନରଥ ଗଜବ ଗାୟକ ହୋଇ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପାଖରେ ଗାଏ । ଏଠାରେ ମନୋହର ଓ ଘୋଡ଼ା ଏବଂ ଗାୟକ ଦେବଗଜ ତ କ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଗାଏ ।

୪୪ । ପଟୁଆଣ୍ଡା — ନିଯୋଗୀ । ପ୍ରକ — ମାଳା । ବନିତା — ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୱର୍ଗରେ ଦେବତାମାନେ ଖଟଣିରେ ଅଛନ୍ତି — ଫୁଲମାଳା, ତନ୍ମନ ଓ

ଦେବନାଗମାନଙ୍କୁ ଭୋଗ କରନ୍ତି । ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ଚାନ୍ଦା ଅଛି ଏଠାରେ ବ୍ରହ୍ମାଦି — ବ୍ରହ୍ମାବରଣରେ ଥିବା ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ଅନାନ୍ୟ ଦେବତାମାନେ କି ପ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ।

୪୬ । ଯାନ୍ତୀ ସମୁଦ୍ର ପରି । ଏଠାରେ ଚର୍ଥର ସବୁ ଲଦନ ସଙ୍ଗେ ସମାନ । ସିନ୍ଧୁର — ହସ୍ତୀ, ଅଶ୍ୱ, ମକର, ଶିଶୁମାର ମୂର୍ତ୍ତି ସବୁ ଯାନ୍ତୀରେ ବନ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଅଛି ।

୪୭ । ଚଥ ଏଠାରେ ବୋଇତ । ପାଟ ପତଙ୍ଗ ନେତ ଏସବୁ ବୋଇତରେ ପାଲ ପରି ।

୪୮ । ସାଧବ-ବଣିକ, ନୌବ୍ୟବସାୟୀ । ମାଧବ-ବିଷ୍ଣୁ । ମହା ସମୁଦ୍ର — ମହା ଅଜଗରରେ । ଚତୁର୍ବର୍ଗ-ଧର୍ମ, ଅର୍ଥ, କାମ, ମୋକ୍ଷ । ଶେତ୍ରୀପ — ମହା ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ସ୍ଥାନ । “ସହସ୍ରପତ୍ରକମଳ” ଶେତ୍ରୀପାଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୁତମ’ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ।

୫୦ । ଅମୃତ...ସୁନ୍ଦର । ଚନ୍ଦ୍ରଶିର-ମହାଦେବ, ତାଙ୍କ ଗିରି କୈଳାସ-ତାହାର ମଧ୍ୟଭାଗକୁ ଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କଲେ ମେଘପରି ସୁନ୍ଦର । କାମପାଳ ଯେ ବଳରାମ ତାଙ୍କ କଟକରେ କଟରେ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାସସାର ସୁନ୍ଦର କଳା ଭଲ ଲୁଗା ଦେଖ ।

୫୧ । ଅରୁଣ...ଅକୃତ — ଲଲପଦ୍ମର କୋଡ଼ରେ ଚର୍ଥର ପରି ଅକ୍ଷର ନଗର — ଅକ୍ଷି ଲଲ ଓ କଳା ତୋଳା ଚର୍ଥର ପରି । ବରୁଣ ନନ୍ଦିନୀ — ବାରୁଣି ମଦ୍ୟ ପାନରୁ ସେ ଅକ୍ଷି ମାଡ଼ିପଡ଼ୁଛି ।

୫୨ । ରେବତୀ...ହଳମୂଷଳ । ବଳଦେବଙ୍କଣ୍ଡୀ ରେବତୀ, ତାଙ୍କ କୁଚରେ ଲେପ ଦେବାରେ ପଡ଼ି ଯେଉଁ ହସ୍ତ-ସେଥିରେ ହଳ ମୂଷଳ ତାଙ୍କ ଦେହରେ ଅନେକ ଧଳା ପୂଲମାଳ ଥିବାରୁ ଦୁଧସମୁଦ୍ର ଭେଡ଼ ପରି ଦେଖା ଦେଉଅଛି ।

୩୩ । ଦନ୍ତବନ୍ଧ ଅସୁରର ଦାନ୍ତ ଭାଙ୍ଗି ତାକୁ ମାରୁଥିଲେ—
 ଏହି ବଳରାମ ତାହାର ଦାନ୍ତ ଭାଙ୍ଗି ତାକୁ ମାରୁଥିଲେ । ଧର୍ମରାଜ-ସମ,
 ତାହାର ଚଉଣି ସମ୍ପଦା-ତାକୁ ଲଙ୍ଗଳରେ ଅକର୍ଷଣ କରିଥିଲେ ।
 ୩୪ । ସହସ୍ରମୁଖ-ଅନନ୍ତସର୍ପ, ବାସବର ହଜାଡ଼ ମୁଖ ।
 ୩୫ । ସୋରେନ୍ଦ୍ରା-ଶ୍ରବୀ । ଶୂଦ୍ରା-ଲଳସା । ପୀର-ବେଣି
 ପୁରୁଣା-ମନ ଦର୍ଷରେ । ୨୦ । ଗମ୍ଭୀରାଳ-କଦଳୀ । ଚନ୍ଦ୍ର
 -କର୍ପୁର । ୨୧ । ଗଙ୍ଗାବାଣ ପୟସେନୀ-ଗଙ୍ଗବାଣ ନାମକ
 ଜାତି ଏ ନନ୍ଦିଆର ପରଜ । କୃଷ୍ଣ-ଗୋଲମରତ । ଚନ୍ଦ୍ର-
 କର୍ପୁର । ୨୨ । ପରସରକ-ଦୁଷ୍ଟରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପଦାୟ ବିଶେଷ ।
 ୨୩ । ଦେବା କଥାରେ ସମୟ ନାହିଁ-ସବଦା ଦିଅ ଲାଗିଛି ।
 ଚଉବର୍ଗ ହିଁ ଦଶେ ନନ୍ଦନ-ଭାବରେ ଭକ୍ତର ବାଞ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା
 ଭୁଲନାଚେ ଚତୁର୍ବର୍ଗ ଦାନ କିନ୍ତୁ ନୁହେଁ । ୨୪ । ପ୍ରହରଣ
 -ଅୟୁଧ । ୨୫ । ଆବେନ୍ଦ୍ର ପଣ-ଅତି ବଡ଼ପଣ । ୨୬ ।
 ବଦରା-ବରକୋଳ । ଆଶେ-ଆଶାକରେ । ମହତା-ମାତୁ ।
 ଦୁଃଖାସନା-ମନରୁଚି, ଦୁଃଖାସନା-ଦର୍ଶନ ।

ଏକାଦଶ ଛାନ୍ଦ

୧ । ସମୁଦରେ-ଅତ୍ୟନ୍ତରେ । ବିଷ୍ଣୁପଦେ-ଅକାଶରେ,
 ବୃନ୍ଦାରକ ବୃନ୍ଦ-ଦେବତାମାନେ ।

୨ । ପ୍ରମୋଦ-ଦିବ କୌତୁକ । ସୁନାସୀର-ଇନ୍ଦ୍ର । ସୁନାସୀର
 ଠାରୁ...ପିଅନ୍ତି-ଏଠାରେ ଦେବତା ଓ ଅସୁରମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱେଧ
 ନାହିଁ ।

୩ । ବେନିଲେକ-ଦୁଇଜଣ ଲେଖା ।

୪ । ସେନା-ସେନା ପଟା, ଉଲ୍ଲଗି-ଓଲ୍ଲାଇବା ।

୬ । ସୁରମ୍ୟତା—ସୁସ୍ୱାଦୁ । ଭକ୍ତ—ଅନ୍ତ । ପର ପ୍ରମାଦା—ଶତ୍,
ନାଶକାରୀ ।

୭ । ଚଞ୍ଚଳା-ଲକ୍ଷ୍ମୀ । ଗୁଣ୍ଡିକା ମଣ୍ଡପରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାଚାନ୍ତି ।
ଅଚଳ—କାମ ।

୮ । ବସୁନ୍ଧର—ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

୯ । ଦନବତ୍—ସୂର୍ଯ୍ୟ । ସକାଳ ଗୃହ୍ୟ ଉଦୟରେ ଯେପରି ପଦ୍ମ
ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ । ଏଠାରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦର୍ଶନରେ ଚାକ୍ଷର ଶ୍ରୀମୁଖ ପଦ୍ମ
ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା । ଚଳିବାକ-ଚକ୍ରଥ ପକ୍ଷୀ-ଚକ୍ରଥ ପକ୍ଷୀ ସ୍ୱାୟ ପକ୍ଷୀ-
ଲଭ ଅଣାରେ ସକାଳେ ଅନନ୍ତ ହୁଏ, ସେହିପରି ଚକ୍ରଥ ରୂପ
ଲୋକମାନଙ୍କର ମନ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦର୍ଶନରେ ଶୁଷ୍କ ହେଲା । କ୍ଷୀରଭାସିପଦ୍ମ-
ନାଚୁଥିବା ।

୧୦ । ସ୍ୱାଦୁ—ମାଧୁରୀ ।

୧୧ । ବାରନାଗ—ବେଶ୍ୟା ।

୧୨ । ଅମ୍ବର—ବନ୍ଧୁ ।

୧୩ । ଭରଜ—ସ୍ତନ ।

୧୪ । ନାଗର—ଗୁଣ୍ଡି, କୃଷ୍ଣ—ଗୋଲମରିଚ, ଚନ୍ଦ୍ର—କର୍ପୂର
ପ୍ରତିଛନ୍ଦ—ଛବି, ମେଘ ଅଙ୍ଗରୁ ଯେପରି ବିଜୁଳି ଅଲଗା ନୁହେଁ,
ସେହିପରି ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କଠାରୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତିଅବେଦ ଅର୍ଥାତ୍ ଭଲ ନୁହେଁ ।

୧୫ । ବିଧି—ଅଭାବ-ବିଧି-ବିଷ୍ଣୁ-ବିଷ୍ଣୁ ନ ଥିବାରୁ ଚନ୍ଦ୍ରରେ
ଭାବ ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରୀତି ହେଉନାହିଁ । ବିଷ୍ଣୁ ନଥିବାରୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ର ମଧ୍ୟ
ଭଲ ଲଗୁ ନାହାନ୍ତି । ବିଧିରତା—କ୍ଳେଶ । ବିଧିସରାଗୀ—ବିଷ୍ଣୁ ସରାଗୀ,
ଲକ୍ଷ୍ମୀ । ବଲ୍ଲରାଗେ-ବରାଗ ଭାବରେ । ବିଧି-କର୍ପୂର, ଶ୍ରୀଶ୍ରୀ-ଚନ୍ଦନ

୧୬ । ବରଷା.....ଜଗତଗୋ—

ବର୍ଷାକାଳରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କୁ ଚଷ୍ମା ଶୁଦ୍ଧ ଯାହାରେ ଗୁଲି ଯିବାକୁ ଜଗତ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଅନନ୍ଦ ଦେଲେ । ସୁଖରାଶି - ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରଭୃତରେ ପ୍ରବାସୀ ହେଲେ ସୁଖ ଅର୍ଥାତ୍ ବରଷା ଦୂର ହେଲେ ମୁଖରାଶି ହୁଏନାହିଁ ବନ୍ୟା ଜଗତର ଅନନ୍ଦ ନ ଥାଏ, ବରଷା କାଳରେ ସୁଖରାଶି ବ - ମୁଖୀ ପ୍ରବାସୀ ହେଲେ ଜଗତଟା ଅନନ୍ଦ ଦାୟକ ହୁଏ ନାହିଁ ।

୨୭ । ଅଙ୍ଗାରକ ଅଗ୍ନି ଶିଖା ।

୨୮ । ଅତ୍ୟଧି-ଗୁଣି ଗୁ ।

୨୯ । ଏହି ଦେଶ.....ଅକ୍ଷୟ - ନିଷେଧ ରୂପକ ହସ୍ତୀର ସଦ୍‌ବୀର ନିମିତ୍ତ କରରେ ଅକ୍ଷୟ ଥିଲେ ଅର୍ଥାତ୍ ଯିବା ପାଇଁ ବ୍ୟଗ୍ର ହେଲେ ।

ଦ୍ଵାଦଶ ଛାନ୍ଦ

ବିଧୂସର-ମଳନ । ଓହ୍ଲ-ଗୁଲିଯିବା-ଫେରିଯିବା । ଅବଲେପ-ଗନ୍ଧ, ତାପ । ଶାମ୍ବା-ବିଜୁଳି । ଦେମ-ସୁବର୍ଣ୍ଣ, ହିମ ପାଠ ମଧ୍ୟ ପ୍ରହରୀୟ । ସୁସମନସ-ଫୁଲ । ଜ୍ୟୋତିର୍ଯ୍ୟ-ନଗ୍ନ । ଦଶନ-ଦାନ୍ତ । ବିଶେଷ-ଶର । ଅବତାର-ପ୍ରବେଶ । ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର ଦୁଷଣ-ଅକୃଷ୍ଣରେ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଲଜ ଦେଉଛି । ମଦକଳ-ମଦମତ୍ତ । ପୁଷ୍ପବନ୍ତ-ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ମୂର୍ତ୍ତି । ରାଗ-ସ୍ଵର, କ୍ରୋଧ ।

ତ୍ରୟୋଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାହୁରେଖା-ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଅଳଙ୍କାର ବିଶେଷ । କାମଦେବ ବାମ-ମହାଦେବ । ବିଷ୍ଣୁପଦ-ଅକାଶ । କପ୍ପେକାର - ସୁଦ୍ଧ । ବୃନ୍ଦାରକ...ବନ୍ଧ-ଦେବତାମାନେ ବନ୍ଧନା କରୁଅଛନ୍ତି । ଅପ୍ରିୟ-ବହୁଳ । ଅନ୍ତ୍ରପାଟ-ସବନିକା । ବ୍ୟାଜେ-ଛଳରେ । ବାହୁକ - ରଥଗୁଲକ । ଶତାଙ୍ଗ-ରଥ । ପିତୃବନ-ଶୁଣାନ । ସୀରସାଣି - ଲଙ୍ଗଳ ହସ୍ତରେ ଯାହାଙ୍କର, ବଳଦେବ । ସବ୍ୟସାଚ-ଦୁଇ ହାତରେ ବାଣ

ମାରିଲା—ବାମ ହାତରେ ମଧ୍ୟ ଶର ନିକ୍ଷେପ କଲା । ନିର୍ବାଣ ଅସୁନ-
ମୋକ୍ଷ ବାଟ, ଜଗନ୍ନାଥ । ଅରୁଣ — ବାଳସୂର୍ଯ୍ୟ । ଚକ୍ରଚପ୍ପ — ଚକ୍ରବାକ
ସବୁ ।

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଛାନ୍ଦ

ତାମ୍ରଚୂଡ଼ା — କୁକୁଡ଼ା, ରଜା — ଚନ୍ଦ୍ର । ରୂପାଜୀବା — ବେଶ୍ୟା ।
ଭୁଜଙ୍ଗ — ଲମ୍ପଟ । ଡରଙ୍ଗ ଚରଙ୍ଗ — ଡରଙ୍ଗ ପରି ଚଞ୍ଚଳ । ଉପପଦ —
ଜୀବ । ଧୂପମଣ୍ଡଳ — ଧୂଆଁରେ ପଳାଇଲା ମଣା ପରି । ଅଭିଯାଚକା —
ସେ ଶ୍ରୀ ରାମରେ ପ୍ରିୟ ନିକଟକୁ ଗମନ କରେ । ଖଣ୍ଡିତା — ରାସରେ
କାନ୍ତର ସମାଗମ ନ ହେବାରୁ ସେ ଶ୍ରୀ ହତାଶ ହୋଇଥାଏ । ବେହା —
ବଞ୍ଚା । ହିତସ୍ତୋମ — ଭଲସବୁ । କଉଶିକ — ପେଟ । କୁଟେ —
ଘାତକରେ । କୋଟେ — କୋଡ଼ରେ । ଜୁମ୍ବାଲସ — ହାଲ ମାରି ଅଳସ୍ୟ
ଭାଙ୍ଗିବା । ନିଶାଚର — ରାସ ସ ବା ଚୋର । ଗଲଗ୍ରହ — ମରଣାନ୍ତକ,
ବ୍ୟାଧି ବିଶେଷ । ରମଣୀମଣି — ଶ୍ରୀମାନେ । ରମଣୀମଣି — ଶ୍ରୀକ
ଅଳଙ୍କାର । ଦାନବରୁ — ଜଗନ୍ନାଥ । ଦନବରୁ — ଦୂର୍ଯ୍ୟ । ଶ୍ରୀକରରେ —
ଶ୍ରୀହସ୍ତରେ — ସୁନ୍ଦର ଭରଣରେ । ଅରବିନ୍ଦ ଚକ୍ର — ପଦ୍ମ ଓ ଚକ୍ରବାକ
ବା ପଦ୍ମ ସମୂହ । ଗୁରବର୍ଣ୍ଣ — ବ୍ରାହ୍ମଣ, କ୍ଷତ୍ରିୟ, ବୈଶ୍ୟ ଓ ଦ୍ରବ୍ୟ ।
ବ୍ୟାପାରେ — ନିଜ ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟରେ । ବାଗାଡ଼ମ୍ବର — କଥାରେ
ଆଡ଼ମ୍ବର । ଭାର ଭାରକା — ଉତ୍କଳ ନକ୍ଷତ୍ର । ଅନୁତ — ଚନ୍ଦ୍ରକରଣ ।
ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତ ପତ୍ରି — ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତ ମଣିଷରୁ ବା ଚନ୍ଦ୍ରକରଣ ସବୁ ଅନୁତ
ଅହାରରେ ଯେପରି ସୁନ୍ଦର ଦିଶନ୍ତି । ଶିଖୀ — ମୟୂର । ମୁନି କୁସମ —
ଅଗସ୍ତି ଫୁଲ । ତୋଟ — ପୁଷ୍କଳତା ବିଶେଷ । ମାନସରୁ ମାନସର
ବାଣୀ — ମାନସରେଚରରୁ ରାଜହଂସ । ରସାଳ — ଆମ୍ବ । ସମ୍ପଟ — ଫରୁଆ ।

ପ୍ରାଚୀ ସମିତି ପ୍ରକାଶିତ

ଭଲ ବହିରୁ କେତେ ଖଣ୍ଡ

ଚଉତିଶା ମଧୁଚକ୍ର

ମଧୁର ଚଉତିଶାମାନଙ୍କର ସମାବେଶ

ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ

ଟ ୦ ୫

ଦ୍ୱିତୀୟ ଖଣ୍ଡ

ଟ ୦ ୫

ତୃତୀୟ ଖଣ୍ଡ

ଟ ୦ ୫

ଚତୁର୍ଥ ଖଣ୍ଡ

ଟ ୦ ୫

ରାମବିଭା

ସମଧର ଲଳିତ ଗ୍ରାସାରେ ଭଗବାନ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର

ସାରତ୍ତ୍ୱ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବାଲ୍ୟ ଜୀବନ ଓ ବିବାହ ପ୍ରସଙ୍ଗ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ।

ନୀଳ ଜଳଧର କାନ୍ତି, ରୁଚିର ଶରୀର ଭାନ୍ତି ।

ନୟନ କମଳ ଫୁଲ, ରୂପେ ଅମୂଲ୍ୟ ସ୍ୱେ । ୨ ଛ ୧୧ ।

ପିଙ୍ଗଣ ପୀତ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ, ମଉଳି ମାଧବୀ ଭଲ ।

କଟକରେ ପରବେଶ ମଦନ ବେଶ ସ୍ୱେ । ୨ ଛ ୧୨ ।

ମୂଲ୍ୟ ଅଠଅଶୀ ମାତ୍ର ।

ରଘୁସ୍ୟା ମଞ୍ଜରୀ

ସରସ ସୁନ୍ଦର କାବ୍ୟ ପଢ଼ିଲେ ମନରୁ ଯାଏ ନାହିଁ, ଭାରିଲେ
ଗୋଟିକିଆକ ଭାରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ । ମାତ୍ର ନବମ ଶ୍ଳୋକରୁ ଦୁଇଟି
ପଦ ଦିଆଯିବ ।

ସଜଳ ଜଳଦ କାନ୍ତି, ନୀଳମଣି ଜଣି ଭାନ୍ତି

ଅମଳ କମଳ, ମୁଖ ମଞ୍ଜୁଳ ଅଳକ ଅଳକାପନ୍ତି ।

କୁଟୁଳ କୁଟୁଳ ଭଲେ, ରଞ୍ଜିତ ବିବଧ ଫୁଲେ

ବାସ୍ତେ ଝଲମଲ ମୟୁର ପୁଷ୍ପ ମଉ ମଧୁକର ଭଲେ ।

ମୂଲ୍ୟ ବାରଅଶୀ ମାତ୍ର ।

ଆଉ କେତେ ଖଣ୍ଡ ଭଲ ପୁରାତନ ପୁସ୍ତକ ସୁନ୍ଦର ଛାପା

ବିଦଗ୍ଧ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ସଞ୍ଚିକ ପ୍ରଥମ ଭାଗ	ଟ ୧୮
ରସକହୋଲ	ଟ ୧୩
ମଥୁରାମଙ୍ଗଳ	ଟ ୧୩
ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ	ଟ ୦ ୩
ଗୋପୀଭାଷା (ବୃହତ୍)	ଟ ୧୮
ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ	ଟ ୦ ୩
ରସବାଚସ୍ପ	ଟ ୦ ୩
ନଳ ଚରିତ	ଟ ୦ ୩
ଶଶିସେଣା	ଟ ୦ ୩
ଭୃଷୀଲାପ	ଟ ୦ ୩
ବୁକୁଣୀ ବିଭା	ଟ ୦ ୩
ଶିବସ୍ବରୋଦୟ (ପରମ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଗ୍ରନ୍ଥ ପଡ଼ିଲେ ଶତାଧିକ ବର୍ଷ ବଞ୍ଚିବାର ଉପାୟ ପାଇବେ)	ଟ ୦ ୩
ମହମା ଧର୍ମବିଲମ୍ବୀମାନଙ୍କର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସମ୍ମଦ	
ମହମାଧର୍ମ ପ୍ରତିପାଦକ	ଟ ୨୮
ଜୟକୃଷ୍ଣ ଭଜନ	ଟ ୦ ୩

ଏକମାତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ :—

ପ୍ରାଚୀ ବୁକ୍ ଷ୍ଟଲ

ପୋଃ ଅଃ ଚାନ୍ଦିନୀଚୌକ,

କଟକ

Printed by B. C. Patnaik, B.A.
at the
PRACHI PRESS,
CUTTACK.
1931